

opiniowanie i uzgodnienia

Poprawki:

Drogi wojewódzkie – wprowadzono poprawkę do tekstu

Dyrektor RZGW Wody Polskie – wprowadzono poprawkę do tekstu

Generalny Dyrektor

Dróg Krajowych i Autostrad – wprowadzono poprawkę do tekstu

Okręgowy Urząd Górniczy – wprowadzono poprawkę do tekstu

Zarząd Dróg Wojewódzkich – wprowadzono poprawkę do tekstu

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY LIDZBARK WARMIŃSKI

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr /2020

Rady Gminy Lidzbark Warmiński

z dnia 2020r.

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

II REDAKCJA

ROK 2021

Spis treści

1. WSTĘP.....	5
1.1. Informacje o Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego ..	5
1.2. Metodyka opracowania studium	5
2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY LIDZBARK WARMIŃSKI	6
CZĘŚĆ I.....	10
3 . UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	10
3.1. Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju Gminy Lidzbark Warmiński.....	10
3.1.2. Gmina na tle sieci osadniczej regionu	10
1) Uwarunkowania drogowe	11
2) Uwarunkowania kolejowe.....	13
4) Sieci infrastruktury technicznej regionu	14
4. WYTYCZNE Z OPRACOWAŃ WYŻSZEGO RZĘDU	15
4.1. Plan Województwa Warmińsko - Mazurskiego.....	15
4.2. Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Lidzbarskiego na lata 2015-2020	19
5. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY LIDZBARK WARMIŃSKI.....	23
5.1.Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu	23
6. STAN ŚRODOWISKA, W TYM ROLNICZEJ PRZESTRZENI I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH, ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO.....	31
6.1. Stan środowiska przyrodniczego.....	31
6.2. Ochrona środowiska, formy ochrony, tereny prawnie chronione	34
6.3. Ochrona środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego.....	38
7. STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ.....	41
7.1.Rejestr zabytków województwa warmińsko - mazurskiego	42
7.2.Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Lidzbark Warmiński	44
7.3.Aleje przydrożne	47
7.4.Zabytki archeologiczne	48
8. REKOMENDACJA I WNIOSKI ZAWARTE W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM	69
9. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA, ORAZ ZAPEWNIENIA DOSTĘPNOŚCI OSOBOM ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI	69
9.1.Powietrze atmosferyczne	70
9.2. Główne źródła emisji do atmosfery	72
9.3.Hałas i klimat akustyczny	73
9.4.Promieniowanie (jonizujące i niejonizujące)	74
9.5.Środowisko i zdrowie.....	75
9.6. Poważne awarie przemysłowe	76

10. Uwarunkowania dotyczące ochrony uzdrowiskowej	77
11. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY	78
11. 1. Struktura administracyjna gminy	78
11.2. Analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne	80
11.3. Cmentarnictwo.....	84
12. STAN PRAWNY GRUNTÓW.....	84
13. WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH.....	85
13.1. Obszar Natura 2000.....	86
13.2. Obszary chronionego krajobrazu	86
13.3. Ochrona gatunkowa roślin zwierząt i grzybów	88
14. GOSPODAROWANIE PRZESTRZENIĄ	89
14.1. Ruch budowlany w gminie na przestrzeni w ostatnim 10 - leciu lat.....	89
14.2. Prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego.....	91
14.3. Możliwości finansowania przez gminę sieci komunikacyjnej oraz infrastruktury technicznej i społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy	93
14.4. Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej	94
14.5. Zapotrzebowanie na nową zabudowę	98
15. WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH.....	100
15.1. Morfologia i budowa geologiczna.....	100
15.2. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej	101
16. WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH I UDOKUMENTOWANE KOMPLEKSY PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA.....	101
16.1. Udokumentowane złoża kopalin.....	101
16.2. Zasoby wód podziemnych.....	103
16.3. Udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla	104
16.4. Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych.....	104
17. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA GMINY I GOSPODARKA KOMUNALNA	105
17.1. Komunikacja	105
17.2. Infrastruktura techniczna	108
18. Analiza SWOT	112
18.1. Synteza uwarunkowań.....	113

Dokument składa się z następujących elementów:

- Załącznik nr 1 do Uchwały Nr Rady Gminy Lidzbark Warmiński z dnia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gm. Lidzbark Warmiński. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego. Tekst zmiany studium ujednolicony;
- Załącznik nr 2 do Uchwały Nr Rady Gminy Lidzbark Warmiński z dnia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gm. Lidzbark Warmiński. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego. Rysunek w skali 1:25 000;
- Załącznik nr 3 do Uchwały Nr Rady Gminy Lidzbark Warmiński z dnia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gm. Lidzbark Warmiński. Kierunki rozwoju przestrzennego. Tekst zmiany studium ujednolicony;
- Załącznik nr 4 do Uchwały Nr Rady Gminy Lidzbark Warmiński z dnia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gm. Lidzbark Warmiński. Kierunki rozwoju przestrzennego. Rysunek w skali 1:25 000;
- Uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz synteza ustaleń projektu zmiany studium - – załącznik nr 5 do Uchwały Nr Rady Gminy Lidzbark Warmiński z dnia;

Opracowanie „Studium ...” przyjętego Uchwałą Nr III/7/10 z dnia 15 grudnia 2010 r.:

Zespół autorski

mgr inż. arch. Marek Skurpski
mgr inż. Emilia Gałuszka-Wronka
mgr inż. Maciej Wronka
mgr inż. Michał Romański

zmiana „Studium ...” przyjęta Uchwałą Nr XXV/203/2017 z dnia 31 sierpnia 2017r. Rady Gm. Lidzbark Warmiński

Zespół autorski

mgr inż. Paweł Góra – posiadający dyplom ukończenia studiów wyższych w zakresie gospodarki przestrzennej
mgr Dominika Kowalska – oprac. prognozy oddziaływania na środowisko i opracowania ekofizjograficznego.

Zarządzenie Zastępcze Wojewody Warmińsko – Mazurskiego nr IGR- I.742.117.35.2018 z dnia 17 kwietnia 2019 r.

w sprawie wprowadzenia obszarów udokumentowanych złóż kopalin do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lidzbark Warmiński.

Opracowanie „Studium ...” w 2020 r.:

wykonano w Pracowni Studiów Architektonicznych i Planowania Przestrzennego „DAG – MAR”
82 300 Elbląg, ul. Kopernika 4 /10; tel. 572 871 128, adres mailowy: dhms@wp.pl

Zespół autorski:

mgr Dagmara Kownacka – uprawn. do pl. Przestrzen. art. 5, pkt 3 i 5 ust.o pizp. (wpis do POIU nr 209/2009))
mgr arch. kraj. Dominik Mikiprowicz – uprawn. do pl. przestrzennego art. 5, pkt 4 i 5 ustawy o pizp.
mgr Michał Polański
mgr inż. Monika Skoczyńska – uprawnienia do planowania przestrzennego art. 5, pkt 4 ustawy o pizp.

1. WSTĘP

1.1. Informacje o Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego

1.1.1. Podstawa opracowania

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 293 z póź. zm.)
- Ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2020 poz. 713)
- Uchwała Nr XIII/104/2019 Rady Gminy Lidzbark Warmiński z dn. 19 grudnia 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lidzbark Warmiński.

Zgodnie z wyżej cytowaną ustawą o planowaniu przestrzennym Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego jest podstawowym dokumentem, służącym do prowadzenia polityki przestrzennej w długim okresie perspektywicznym, nie jest przepisem gminnym stanowiącym podstawę do podejmowania decyzji administracyjnych, lecz jest tzw. „aktem kierownictwa wewnętrznego”, obowiązującym władze gminy i podstawą do prowadzenia polityki w tym zakresie.

1.1.2. Uzasadnienie potrzeby opracowania studium

Opracowanie nowej wersji Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego wynika z potrzeby jego aktualizacji wraz ze zmianami Ustawy o Planowaniu i Zagospodarowaniu Przestrzennym oraz ustaleniami kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Obszar opracowania studium, zgodnie z uchwałą nr XIII/104/2019 Rady Gminy Lidzbark Warmiński z dnia 19 grudnia 2019 r. obejmuje cały obszar gminy.

1.2. Metodyka opracowania studium

Uchwała nr XIII/104/2019 Rady Gminy Lidzbark Warmiński z dnia 19 grudnia 2019 roku zobligowała do opracowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla obszaru gminy Lidzbark Warmiński w granicach administracyjnych.

W ramach opracowania wydzielono oddzielnie uwarunkowania, na które składa się tekst (załącznik nr 1) i rysunek (załącznik nr 2), w tym uwarunkowania:

- prawne, wynikających z ustaw, rozporządzeń i decyzji administracyjnych,
- opracowań wyższego rzędu, w tym wytycznych z planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Warmińsko – Mazurskiego uchwalonego Uchwałą Nr XXXIX/832/18 z dn. 28 sierpnia 2018 r. (Dz. U. Woj., Warm. - Mazursk. poz. 4173), Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Lidzbarskiego na lata 2015-2020, Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Lidzbarskiego na lata 2015-2020,
- obszarów przyrodniczo cennych objętych ochroną prawną i pozostałych, które o mają znaczenie dla środowiska,
- wartości kulturowych, zabytków pozostałych na terenie świadczących o jego historii,
- bogactwach naturalnych, mających wpływ na gospodarczy rozwój gminy,
- obsłudze komunikacyjnej dotyczącej sieci dróg kołowych i kolejowych świadczącej o dostępności do terenu,
- wyposażeniu gminy w infrastrukturę techniczną w postaci sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, elektroenergetycznej, telekomunikacyjnej (w tym szerokopasmowej) oraz gazowej,
- zagospodarowania terenu nową zabudową na podstawie wizji lokalnej i analizy wydanych decyzji na budowę i zagospodarowanie terenu,
- planów miejscowych zagospodarowania będących w obrocie prawnym,
- analizy dotyczącej ludności, warunków zamieszkania, rozwoju gospodarczego, rynku pracy.

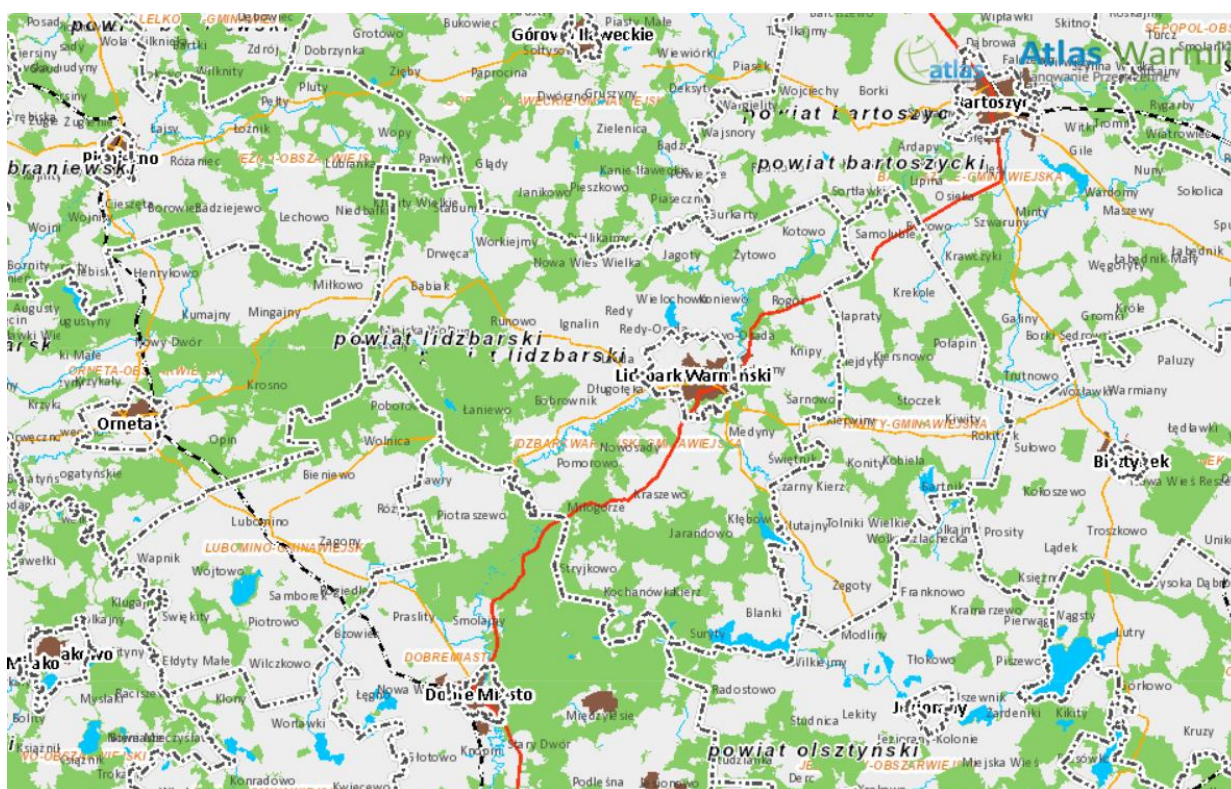
Źródła i materiały stanowiące podstawę opracowania wymieniono w aneksie niniejszego tekstu Studium.

2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY LIDZBARK WARMIŃSKI

Gmina Lidzbark Warmiński położona jest w samym sercu historycznej Warmii, na pograniczu Pojezierza Mazurskiego i Wzniesienia Sępopolskiego. Leży w północnej części województwa warmińsko – mazurskiego około 50 km od stolicy województwa – Olsztyna.

Gmina Lidzbark Warmiński jest jedną z trzech gmin wiejskich powiatu lidzbarskiego. Powiat leży w północnej części województwa warmińsko – mazurskiego obejmując oprócz gminy Lidzbark Warmiński gminy: miasto Lidzbark Warmiński, miasto i gminę Orneta, gminę Lubomino i gminę Kiwity. Teren gminy położony jest wokół miasta i otacza gminę miejską Lidzbark Warmiński z każdej strony. Gmina Lidzbark-Warmiński na 100 gmin wiejskich województwa zajmuje 7 miejsce co do wielkości, jej powierzchnia wynosi 373,0 km². Ludność jej stanowi 0,5% mieszkańców województwa.

1 Mapa - Położenie gminy Lidzbark Warmiński

Gmina Lidzbark Warmiński jest gminą typowo rolniczą (użytki rolne stanowią 56% powierzchni, natomiast grunty orne stanowią 34% powierzchni gminy), o dość żyznych glebach, dominują gleby średnie (IVa i IIb klasy), które stanowią 80 % areалу, z dużą powierzchnią kompleksów leśnych a przy tym przestrzennie bardzo rozległą. Najważniejszą dziedziną rolnictwa, ze względu na dużą ilość użytków zielonych, jest hodowla bydła mlecznego, stąd też prężnie rozwijająca się dziedzina mleczarska i druga nazwa Warmii: „Kraina mlekiem płynąca”. Znaczący producenci mleka stosują nowoczesne i zaawansowane metody hodowli krów i produkcji mleka, dzięki czemu dziedzina ta stoi na bardzo wysokim poziomie. Oprócz hodowli bydła mlecznego, drugim ważnym kierunkiem produkcji rolnej jest produkcja roślinna opierająca się głównie na uprawie zbóż i kukurydzy.

Niezbyt korzystne warunki fizjograficzne wynikające z większych spadków terenu, przez co często narażone są na erozję wodną gdzie gleby te są okresowo za mokre lub za suche. Uzyskiwane plony należy uznać za średnie i uzależnione od ilości i rozkładu opadów.

Dominujący wpływ na tym terenie ma klimat morski, który charakteryzuje się dużym zachmurzeniem zimą i jesienią, chłodnym i krótkim latem. Średnie roczne opady to 620 mm, temperatura roczna wynosi 7°, zaś okres wegetacyjny 200 dni.

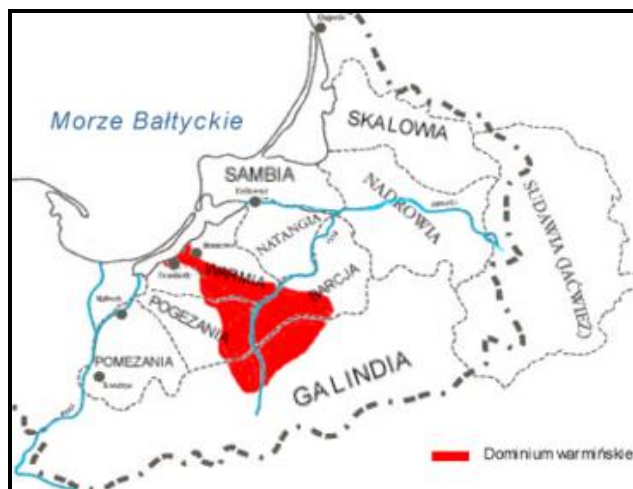
Na obszarze gminy położonych jest około 1000 gospodarstw rolnych (wg PSR z 2010r.). Wiele z nich stanowią gospodarstwa o bardzo dużych perspektywach rozwoju.

Gmina Lidzbark Warmiński usytuowana jest na pograniczu Wzniesienia Sępopolskiego i Pojezierza Mazurskiego. Teren gminy o bogatej konfiguracji jest poprzecinany morenami zlodowacenia Bałtyckiego. Zaliczany jest on do obszaru „Zielonych Płuc Polski”. Część obszaru gminy Lidzbark Warmiński leży w obszarze krajobrazu chronionego dolin rzek Łyny, Symsarny, Elmy, Drwęcy Warmińskiej i jezior Blanki i Symsar. Powierzchnia lasów ogółem stanowił 34% powierzchni gminy, zaś gruntów pod wodami ogółem 2%. decyduje to o tym, że problemy ochrony środowiska stanowią istotną problematykę w gminie. Walory krajobrazowe, atrakcyjność przyrodnicza, szlaki turystyczne, szczególnie kajakowe, piesze i rowerowe, stwarzają warunki dla rozwoju turystyki kwalifikowanej.

Klimat na obszarze gminy jest analogiczny, jak w położonych na północy województwa powiatach. Dominujący wpływ ma klimat morski. Charakteryzuje się dużym zachmurzeniem zimą i jesienią, chłodnym i krótkim latem. Średnie roczne opady to 620 mm, temperatura roczna wynosi 7°, zaś okres wegetacyjny 200 dni.

Historia Gminy Lidzbark Warmiński ściśle związana jest z dziejami miasta Lidzbark Warmiński. Pruska osada nosiła nazwę Lecbarg, w spolszczeniu Licbarg. Nosiła przez długi czas niemiecką nazwę Heilsberg, jaką nadano miastu w dokumencie, w którym znajduje się wzmianka o mieście (1240 r.). Nazwa pochodzi od słów „góra święta”, co może się wywodzić od pogańskiego święta dnia obchodzonego na Krzyżowej Górze w pobliżu Pilnika. Po 1945 r. dla odróżnienia od Lidzbarka Welskiego nosi nazwę Lidzbark Warmiński. W 1240 r. osada zostaje podbita przez Zakon Krzyżacki, w 1243 r. utworzona zostaje Diecezja Warmińska, a w 1260 r. bp Anzelm wydaje dekret erekcji Kapituły Warmińskiej. Po zdobyciu przez Prusów (1261 r.) w 1274 r. osada powraca do rąk Krzyżackich. 12 sierpnia 1308 r. Lidzbark Warmiński uzyskuje prawa miejskie (lokacja na prawach Chełmińskich), a 1350 r. staje się siedzibą biskupów warmińskich. Od 1466 r. do 1772 r. wraz z Warmią, Lidzbark Warmiński należy do Polski jako Dominium Warmińskie. W 1772 r. Warmia trafia do królestwa Prus. Rozwój miasta jako siedziby powiatu następuje pod koniec XIX wieku. W 1945 r. miasto zdobyte przez Armię Czerwoną jest zrujnowane w 80%, stan zniszczeń spowodował, iż w 1958 r. władze województwa olsztyńskiego podjęły decyzję o zaniechaniu odbudowy Starego i Nowego miasta Lidzbark Warmiński.

2 Mapa - Granice Warmii w latach 1461-1772

Bardzo duża ilość zabytków w postaci obiektów sakralnych, założeń pałacowych i dworsko parkowych oraz poszczególnych obiektów znajduje się na terenie miasta i gminy. Na szczególną uwagę zasługują kapliczki warmińskie, są to niesamowicie urokliwe zabytki sakralne, oddające piękno Warmii.

Ustanawiając godło herbu Gminy Lidzbark Warmiński, uznano, że najlepiej będzie reprezentować ją wizerunek kapliczki warmińskiej, zabytku na trwale wpisanego i kojarzonego z krajobrazem wiejskim dawnego biskupiego dominium.

Gmina podzielona jest na 40 obrębów, w tym na 55 miejscowości, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Miejscowości w gminie

Lp.	Nazwa obszaru	Nazwa miejscowości
1.	Babiak	Babiak
2.	Blanki	Blanki
3.	Bobrownik	Długołęka
4.	Bugi	Bugi
5.	Drwęca	Drwęca
		Kłusy Wielkie
		Stabunty
6.	Ignalin	Ignalin
7.	Jagoty	Jagoty
		Jagodów
8.	Jarandowo	Jarandowo

9.	Kaszuny	Kaszuny
10.	Kierz	Kierz
11.	Kłębowo	Kłębowo
12.	Knipy	Knipy
13.	Kochanówka	Kochanówka
14.	Koniewo	Koniewo
		Koniewo - Osada
15.	Kotowo	Kotowo
		Budniki
16.	Kraszewo	Kraszewo
		Chełm
17.	Lauda	Lauda
18.	Łabno	Łabno
19.	Łaniewo	Łaniewo
		Łaniewo leśnictwo
20.	Markajmy	Markajmy
		Marków
21.	Medyny	Medyny
		Dębiec
22.	Miejska Wola	Miejska Wola
		Krasny Bór
23.	Miłogórze	Miłogórze
24.	Morawa	Morawa
25.	Nowa Wieś Wielka	Nowa Wieś Wielka
26.	Nowosady	Nowosady
27.	Pilnik	Pilnik
28.	Pomorowo	Pomorowo
29.	Redy	Redy
		Redy - Osada
		Widryki
30.	Rogóż	Rogóż
		Wojdyty
31.	Runowo	Runowo
32.	Sarnowo	Sarnowo
33.	Strykowo	Strykowo
34.	Suryty	Suryty
		Gajlity
35.	Świątnik	Świątnik
36.	Wielochowo	Wielochowo
37.	Workiejmy	Workiejmy
38.	Wróblík	Wróblík
39.	Zaręby	Zaręby
40.	Żytowo	Żytowo
RAZEM		55

CZĘŚĆ I

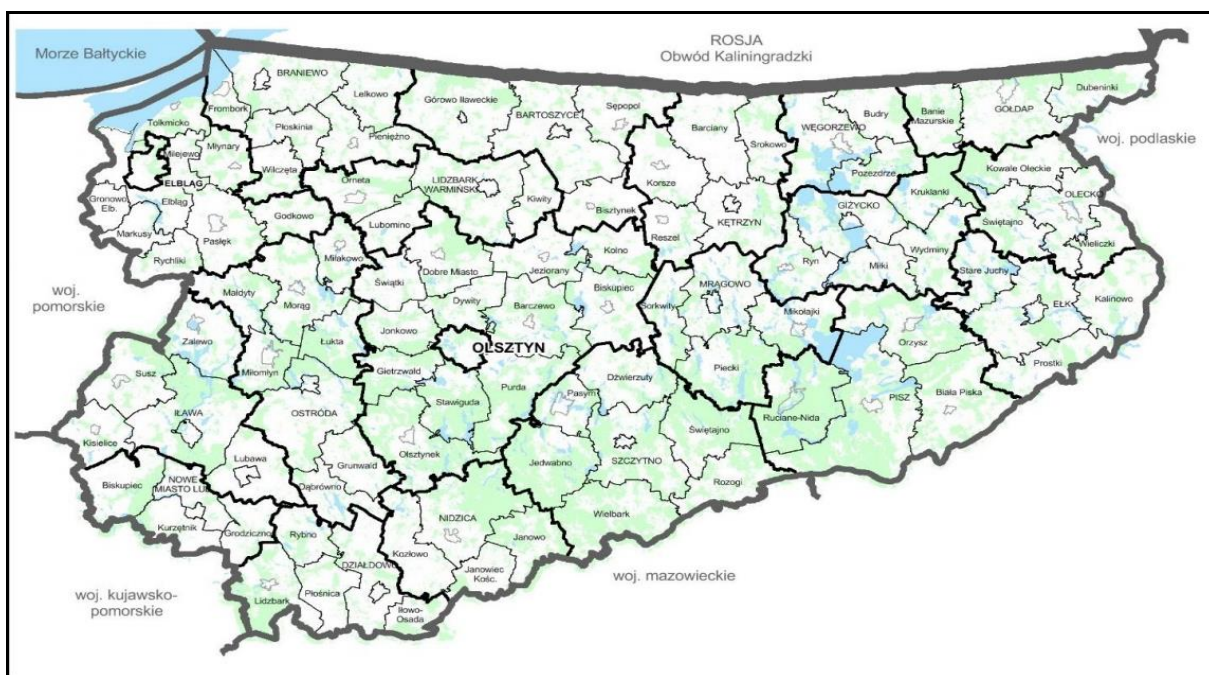
3. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

3.1. Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju Gminy Lidzbark Warmiński

3.1.1. Położenie geograficzne gminy

Gmina Lidzbark Warmiński leży na pograniczu Wzniesienia Sępopolskiego, Pojezierza Mazurskiego i Wzniesień Górowskich. Jest częścią tzw. Zielonych Płuc Polski na obszarze Historycznej Warmii. Z gminami: Orneta, Lubomino, Kiwity, gminą-miasto Lidzbark Warmiński tworzy powiat Lidzbark Warmiński. Jest jedną z większych gmin woj. warmińsko-mazurskiego (7 miejsce), zajmując 373,0 km², to jest 1,5% powierzchni województwa. Gminę zamieszkuje około 6,6 tys. osób, co stanowi ca 0,5% ludności województwa. Gęstość zaludnienia jest poniżej średniej województwa i wynosi 18 osób/km² (województwo 59 osób/km²).

3 Mapa - Gmina Lidzbark Warmiński na tle podziału administracyjnego województwa warmińsko - mazurskiego

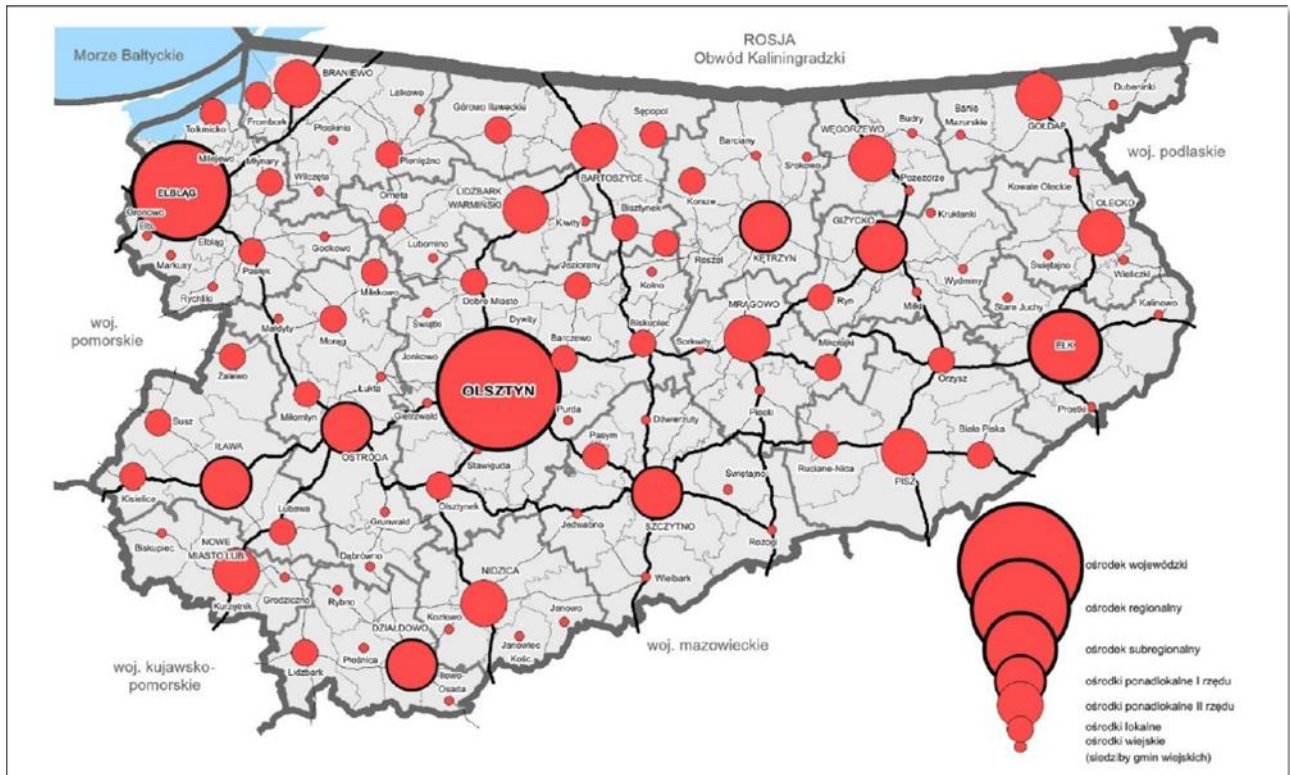
Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko – Mazurskiego

3.1.2. Gmina na tle sieci osadniczej regionu

Lidzbark Warmiński w sieci osadniczej regionu stanowi ponadlokalny środek rozwoju III rzędu wpływający na znaczny obszar, w tym także gminę Lidzbark Warmiński. W mieście znajduje się koncentracja infrastruktury społecznej (szkolnictwo, ochrona zdrowia, handel, kultura, sport, obsługa biznesu) obsługującej cały powiat, w tym gminę Lidzbark Warmiński.

Lidzbark Warmiński jest siedzibą Warmińsko -Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

4 Mapa - gmina Lidzbark Warmiński na tle sieci osadniczej regionu - hierarchia ośrodków osadniczych

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko – Mazurskiego z 2017 r.

3.1.3. Gmina na tle sieci transportowej i sieci infrastruktury technicznej regionu

1) Uwarunkowania drogowe

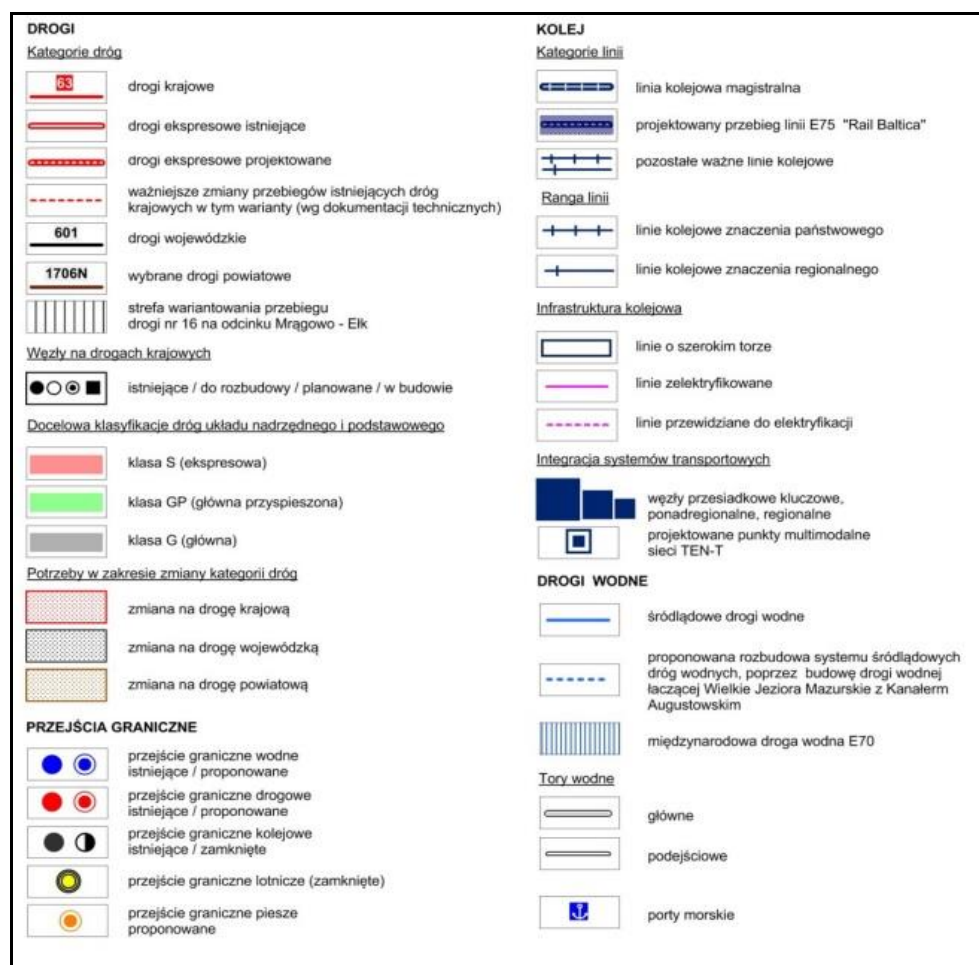
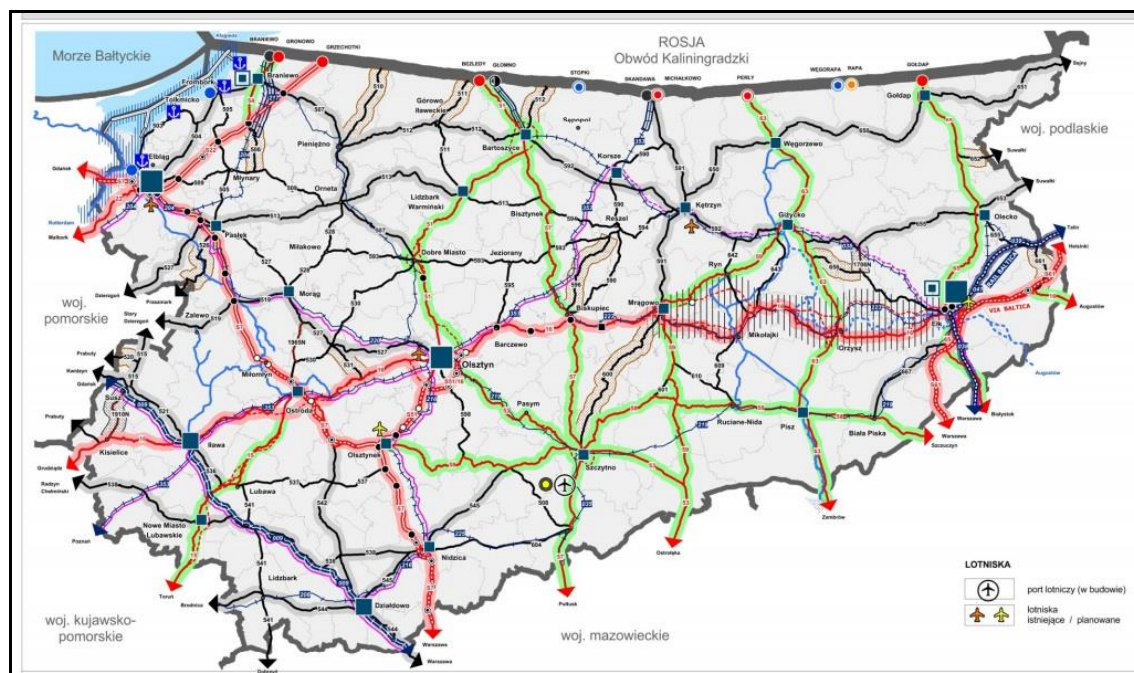
Przez gminę Lidzbark Warmiński przechodzi komunikacyjny układ drogowy o znaczeniu krajowym, do którego zalicza się:

- Droga krajowa Nr DK51, relacji granica państwa - Bezledy - Bartoszyce - Lidzbark Warmiński - Dobrze Miasto - Olsztyn - Olsztynek, (klasa „GP”). Należy utrzymać rezerwę terenu dla potrzeb budowy obwodnicy miejscowości Rogoź i Miłogórze w ciągu drogi krajowej 51, zgodnie z dotychczas obowiązującymi materiałami planistycznymi gminy Lidzbark Warmiński;
 - droga wojewódzka Nr DW511 relacji granica państwa – Górowo Iławeckie – Lidzbark Warmiński, Droga posiada klasę techniczno – użytkową Z,;
 - droga wojewódzka Nr DW513 relacji Nr 527 (Krosno) Pasłęk – Orneta – Lidzbark Warmiński – Kiwity – Wozławki.
- 1) Droga krajowa DW51 znajduje się w grupie najważniejszych dróg regionalnego układu drogowego, łączy ekspresową drogę S7 Gdańsk-Warszawa przez Olsztyn z przejściem granicznym w Bezledach z Obwodem Kaliningradzkim. Obsługuje transport międzynarodowy, także towarowy i jest ważnym połączeniem na międzynarodowym kierunku północ – południe. Utrudnione przejście drogowe przez miasto Lidzbark Warmiński tak dla mieszkańców miasta jak i korzystających z trasy. Docelowo droga w klasie GP, w ciągu drogi DK51 niezbędna jest budowa obwodnicy miasta Lidzbark Warmiński oraz miejscowości Rogoź i Miłogórze zgodnie z rysunkiem.

Droga wojewódzka DW513 klasa drogi na odcinku od drogi DW 527) relacji Pasłęk – Orneta - Lidzbark Warmiński posiada klasę techniczno – użytkową **G**, natomiast na odcinku Lidzbark Warmiński - Wozławki klasę **Z**. Ma istotne znaczenie dla połączenia gminy z zachodnią częścią kraju a także dla turystyki

samochodowej w regionie, gdyż łączy zabytkowe miasta i zamki gotyckie skupione w północnej części województwa warmińsko – mazurskiego.

5 Mapa - Gmina Lidzbark Warmiński na tle uwarunkowań transportowych

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko – Mazurskiego

2) Uwarunkowania kolejowe

Przez gminę Lidzbark Warmiński przechodzą linia kolejowa:

- linia kolejowa drugorzędna o relacji Czerwonka – Jeziorany – Lidzbark Warmiński – Sagnity,

Obecnie przewozy pasażerskie na tej linii są zawieszone.

Linia kolejowa stwarza w przyszłości zmianę komunikacji masowej oraz transportu kolejowego.

3) Szlaki turystyki kołowej, rowerowej, wodnej i pieszej

Szlaki turystyki samochodowej

Atrakcję turystyczną północnej części województwa warmińsko-mazurskiego stanowią gotyckie zamki, założenia miejskie oraz barokowa Świąta Lipka. Zabytki te skupione są wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 513.

Szlaki turystyki rowerowej

Przez gminę Lidzbark Warmiński przebiegają trasy rowerowe:

a) Trasa międzynarodowa:

– Berlin – Pyrzyce – Czaplinek – Bytów – Grudziądz – Iława – Ostróda – Olsztyn – Dobre Miasto – Lidzbark Warmiński – Reszel – Kętrzyn – Radziejewo – Pozezdrze – Giżycko – granica Litwy z odgałęzieniem Lidzbark Warmiński – Bartoszyce – Kaliningrad;

b) Trasy międzyregionalne:

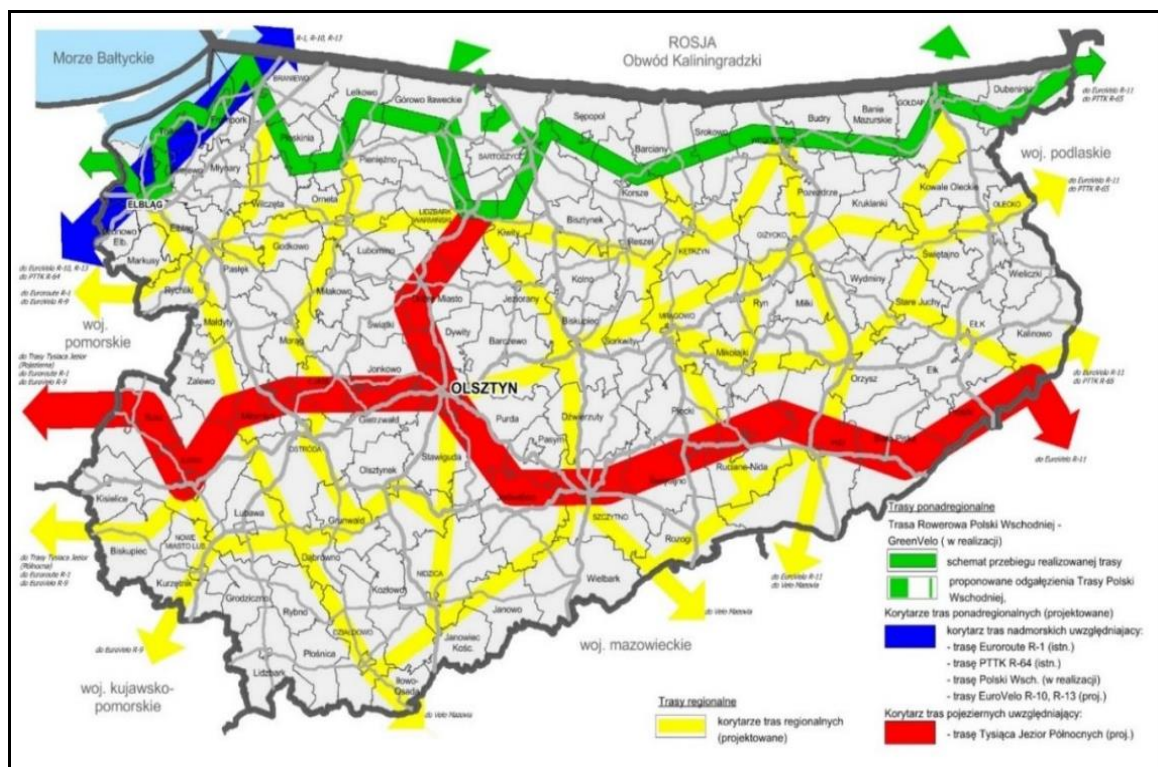
– Nowe Miasto – Lubawa – Olsztynek – Olsztyn – Biskupiec – Mrągowo – Mikołajki, Warszawa – Nidzica – Olsztynek – Olszyn z odgałęzieniem Olsztynek – Ostróda – Zalewo – Elbląg oraz Nidzica – Szczytno – Ruciane Nida, Lidzbark Warmiński – Orneta – Braniewo, Mrągowo – Świąta Lipka;

c) Trasy wojewódzkie:

– Wielbark – Szczytno – Biskupiec – Reszel;
– Olsztyn – Morąg – Orneta;
– Ruciane – Mrągowo – Kętrzyn;
– Dąbrówno – Samborowo.

d) Szlaki turystyki wodnej

Szlaki turystyki wodnej ograniczają się tylko do szlaków kajakowych, które przebiegają rzeką Łyną i jej prawym dopływem rzeką Symsarną, przepływającą przez kilka jezior (Ławki, Kok, Blanki, Symsar) i pokonującą w gminie cztery stopnie wodne wykorzystywane dla celów energetycznych (Lidzbark Warmiński, Dębowo, Medyny, Maków). Turystyczny potencjał tych rzek nie jest wykorzystywany ze względu na nieprzystosowanie szlaków i brak stosownego zainwestowania. Wydaje się, że przystosowanie tych rzek do małej retencji też jest niewystarczające.

6 Mapa - Projektowane trasy rowerowe w województwie warmińsko - mazurskim

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko – Mazurskiego

4) Sieci infrastruktury technicznej regionu

Przez gminę Lidzbark Warmiński przebiegają sieci magistralne:

Gazowe:

- gazociąg wysokiego ciśnienia Olsztyn – Lidzbark Warmiński – Bartoszyce DN 200,
- gazociąg Gdańsk – Elbląg – Orneta – Lidzbark Warmiński – Kętrzyn – Giżycko – granica z Litwą (jeden z wariantów);

Elektroenergetyczne:

- linie energetyczne wysokiego napięcia (110KV): Bartoszyce - Warmiński, Górowo Iławeckie - Lidzbark Warmiński, Lidzbark Warmiński - Mątki.

4. WYTYCZNE Z OPRACOWAŃ WYŻSZEGO RZĘDU

4.1. Plan Województwa Warmińsko - Mazurskiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko – mazurskiego zatwierdzony został Uchwałą nr XXXXIX/823/18 Sejmiku Województwa Warmińsko – Mazurskiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. (Dz. U. Wojewódz. Warm. – Mazurs. 2018 poz. 4173).

Poniżej przedstawiono wybrane fragmenty dotyczące obszaru części północnej województwa w tym gminy Lidzbark Warmiński.

...

„...Planowanie zagospodarowania przestrzennego województwa opiera się na dążeniu do wykorzystania przestrzeni w sposób optymalny, zgodny z oceną potencjałów terytorialnych. Obszary funkcjonalne są nowym narzędziem wspomagającym sformułowanie polityki przestrzennej województwa w planie zagospodarowania przestrzennego województwa w odniesieniu do obszarów, na których zidentyfikowano szczególne zjawisko o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym z zakresu gospodarki przestrzennej. Indywidualne podejście do każdego z obszarów oznacza wskazanie specyfiki i szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej, identyfikację potencjałów oraz problemów i zagrożeń, a także określenie kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego. Określone dla obszarów funkcjonalnych zasady zagospodarowania przestrzennego mogą zostać efektywnie wykorzystane zarówno na poziomie planowania regionalnego, jak i planowania miejscowego. W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego określono osiem obszarów funkcjonalnych, w tym cztery o znaczeniu ponadregionalnym oraz cztery o znaczeniu regionalnym. Niektóre obszary funkcjonalne nakładają się na siebie. Realizacja zasad zagospodarowania przestrzennego dla terytorium, gdzie wskazano więcej niż jeden obszar, powinna następować w powiązaniu z zasadami określonymi dla nakładających się obszarów.

1. Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym:

- Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Wojewódzkiego Olsztyna,
- Obszar Funkcjonalny Żuławy,
- Przygraniczny Obszar Funkcjonalny,
- Obszar Funkcjonalny Wielkich Jezior Mazurskich.

...

4.1.1. Przygraniczny Obszar Funkcjonalny

W skład obszaru wchodzi: - gminy miejskie: Bartoszyce, Braniewo, Elbląg, Giżycko, Górowo Iławeckie, Kętrzyn, Lidzbark Warmiński, - gminy miejsko-wiejskie: Bisztynek, Frombork, Goldap, Korsze, Młynary, Olecko, Orneta, Pasłęk, Pieniężno, Reszel, Ryn, Sępólno, Tolkmicko, Węgorzewo, - gminy wiejskie: Banie Mazurskie, Barciany, Bartoszyce, Braniewo, Budry, Dubeninki, Elbląg, Giżycko, Godkowo, Górowo Iławeckie, Gronowo Elbląskie, Kętrzyn, Kiwity, Kowale Oleckie, Kruklanki, Lelkowo, Lidzbark Warmiński, Lubomino, Markusy, Milejewo, Miłki, Płoskinia, Pozezdrze, Rychliki, Srokowo, Świętajno, Wieliczki, Wilczęta, Wydminy.

...

Powierzchnia obszaru: 9 602 km² (40% województwa), liczba ludności: 528,3 tys. (37% ludności województwa). Szczególne zjawisko z zakresu gospodarki przestrzennej: przygraniczne położenie w Polsce i Unii Europejskiej. Główne funkcje obszaru: gospodarcza (rolnicza i turystyczna). Wyróżniki obszaru: znaczne wewnętrzne zróżnicowanie pod względem przyrodniczym, gospodarczym, infrastruktury komunikacyjnej, zagospodarowania terenu. W obszarze wyróżniają się następujące strefy:

- *Strefa Zalewu Wiślanego w zachodniej części obszaru (...).*
- *Obszary rolnicze w centralnej i północno-zachodniej części OF obejmujące gminy powiatów kętrzyńskiego, bartoszyckiego, braniewskiego, lidzbarskiego oraz częściowo elbląskiego, charakteryzujące się wysokim udziałem gruntów rolnych oraz występowaniem gleb o wysokiej przydatności rolniczej; obszar w dużej mierze cechuje się słabym rozwojem społeczno-gospodarczym oraz wysokim wskaźnikiem bezrobocia i niską aktywnością gospodarczą.*
- *Obszary o wybitnych walorach przyrodniczych położone we wschodniej części, (...).*
- *główne ośrodki miejskie – ośrodek regionalny Elbląg oraz ośrodki lokalne (w szczególności Giżycko),*
- *współpraca miast i regionów w ramach istniejących stowarzyszeń i inicjatyw, m.in. Międzynarodowa Sieć Miast Cittaslow, Kraina EGO, Stowarzyszenie Wielkie Jeziora Mazurskie,*
- *sieć dróg doprowadzających do przejść granicznych,*
- *trasa rowerowa Green Velo o znaczeniu ponadregionalnym,*
- *linia kolejowa szerokotorowa na terenie Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego oraz obwodu kaliningradzkiego Federacji Rosyjskiej,*
- *kształtowanie i rozwój funkcji uzdrowiskowej (Goldap, Frombork, Lidzbark Warmiński, Górowo Iławeckie),*

Obszary rolnicze w centralnej i północno-zachodniej części OF obejmujące gminy powiatów kętrzyńskiego, bartoszyckiego, braniewskiego, lidzbarskiego oraz częściowo elbląskiego, charakteryzujące się wysokim udziałem gruntów rolnych oraz występowaniem gleb o wysokiej przydatności rolniczej; obszar w dużej mierze cechuje się słabym rozwojem społeczno-gospodarczym oraz wysokim wskaźnikiem bezrobocia i niską aktywnością gospodarczą.

...

4.1.2. Problemy i zagrożenia:

- *peryferyjne położenie na tle województwa, kraju i Europy,*
- *ograniczona współpraca z obwodem kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej, niewielkie powiązania społeczno-gospodarcze terenów przygranicznych po stronie polskiej i rosyjskiej,*
- *peryferyzacja społeczno-gospodarcza,*
- *niska konkurencyjność regionu w skali Polski i Unii Europejskiej (z wyjątkiem walorów turystycznych),*
- *słaba dostępność komunikacyjna wewnątrz obszaru oraz względem pozostałej części województwa i kraju, w szczególności w północnym i północno-wschodnim pasie obszaru,*
- *kumulacja problemów społeczno-ekonomicznych; wszystkie miasta średnie obszaru zostały zaklasyfikowane jako tracące funkcje (Bartoszyce, Kętrzyn, Braniewo, Elbląg, Olecko, Giżycko); blisko 60% gmin Przygranicznego OF to obszary zagrożone trwałą marginalizacją, na których występuje kumulacja problemów społecznych, ekonomicznych bądź społeczno-ekonomicznych,*
- *niekorzystna sytuacja społeczno-demograficzna i gospodarcza (depopulacja, defeminizacja, niekorzystna prognoza demograficzna, wysoki wskaźnik bezrobocia, nieznaczna rola przemysłu, tereny popegeerowskie, handel przygraniczny – „szara strefa”),*
- *ograniczony dostęp do usług, w tym także podstawowych – szczególnie bezpośrednio przy granicy z obwodem kaliningradzkim i w północno-wschodniej części obszaru,*

- *presja urbanizacyjna na tereny o wysokich walorach przyrodniczych, w szczególności na obszarze Wielkich Jezior Mazurskich oraz w sąsiedztwie Elbląga,*
- *nie w pełni wykorzystywany potencjał produkcji rolnej w stosunku do istniejących możliwości,*
- *słabszy dostęp do infrastruktury technicznej w stosunku do pozostałej części województwa oraz kraju (wodociągowej, kanalizacji sanitarnej, gazowej i elektroenergetycznej).*

Problemy rozwojowe charakteryzują się zróżnicowanym natężeniem, w szczególności obejmują północno-wschodnią część Przygranicznego OF oraz tereny położone bezpośrednio w północnej części przy granicy z obwodem kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej (głównie powiaty braniewski, bartoszycki i kętrzyński).

4.1.3. Kierunki i zasady zagospodarowania przestrzennego

1) Kształtowanie powiązań transgranicznych:

- a) kształtowanie i wzmocnianie powiązań poza granicami kraju z obszarami położonymi w sąsiedztwie Przygranicznego OF (obwód kaliningradzki Federacji Rosyjskiej), w tym poprzez współpracę w ramach Stowarzyszenia Gmin RP Euroregion Bałtyk,*
- b) poprawa otwartości i dostępności zewnętrznej granicy Unii Europejskiej,*
- c) kształtowanie spójnego systemu przejść granicznych poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury granicznej dostosowanej do potrzeb zwiększającego się ruchu granicznego (rozbudowa przejść granicznych i kolejowych uzasadnionych ekonomicznie) z możliwością rozszerzenia statusu istniejących przejść oraz rozbudowy o nowe przejścia proponowane przez lokalne samorządy:*
 - drogowe: Perły (gmina Barciany), Michałkowo (gmina Węgorzewo),*
 - piesze: Rapa (gmina Banie Mazurskie),*
 - rzeczne: na rzece Łynie (w Stopkach) i Węgorapie,*
- d) wzmocnianie współpracy transgranicznej w zakresie planowania przestrzennego i społecznego i gospodarczego poprzez realizację i koordynację działań i projektów zapewniających integrację planowania w obszarze ochrony środowiska, gospodarki wodnej oraz infrastruktury,*
- e) wspieranie współpracy z obwodem kaliningradzkim w oparciu o potencjał Zalewu Wiślanego/Kaliningradzkiego (m.in. w ramach ochrony środowiska, turystyki),*
- f) budowanie relacji z obwodem kaliningradzkim w ramach umowy o małym ruchu granicznym.*

2) Kształtowanie i rozwój sieci osadniczej:

- a) poprawa konkurencyjności i wzmocnianie oddziaływania głównych miast obszaru przygranicznego: ośrodka regionalnego Elbląga oraz Giżycka na pozostałą część Przygranicznego OF,*
- b) wspomaganie rozwoju i wzmocnianie pozostałych ważnych ośrodków miejskich obszaru (Bartoszyce, Lidzbark Warmiński, Kętrzyn, Węgorzewo, Gołdap, Braniewo, Olecko) m.in. poprzez rozwój infrastruktury społecznej, poprawę dostępności komunikacyjnej,*
- c) poprawa powiązań funkcjonalnych ośrodków miejskich z obszarami otaczającymi,*
- d) dążenie do współpracy małych i średnich miast w celu poprawy jakości życia zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju w ramach powiązań sieciowych (m.in. Międzynarodowa Sieć Miast Cittaslow),*
- e) przeciwdziałanie degradacji ośrodków miejskich, w szczególności z uwzględnieniem miast tracących funkcje,*

- f) *ochrona przed zagrożeniami wynikającymi z nadmiernego rozwoju stref podmiejskich, chaotycznej zabudowy, oraz lokalizacji obiektów negatywnie oddziałujących na środowisko, na podstawie „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030)”;*
- g) *prowadzenie działań rewitalizacyjnych na obszarach zdegradowanych (poprzemysłowych, powojсковych, popegeerowskich),*
- h) *restrukturyzacja obszarów wiejskich wymagających wsparcia, w tym obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, na których następuje koncentracja problemów społecznych, ekonomicznych bądź społeczno-ekonomicznych, posiadających słaby dostęp do dóbr i usług podstawowych oraz o słabej dostępności komunikacyjnej.*

3) *Ochrona środowiska:*

- a) *współpraca w zakresie ochrony przyrody z obwodem kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej (w tym m.in.: podjęcie działań na rzecz ochrony wód Zalewu Wiślanego przed zanieczyszczeniami, tworzenia wspólnych obszarów chronionych),*
- b) *zmierzanie do ustanowienia Transgranicznych Obszarów Chronionych (Suwalsko-Wisztynieckiego oraz Zalewu Wiślanego).*

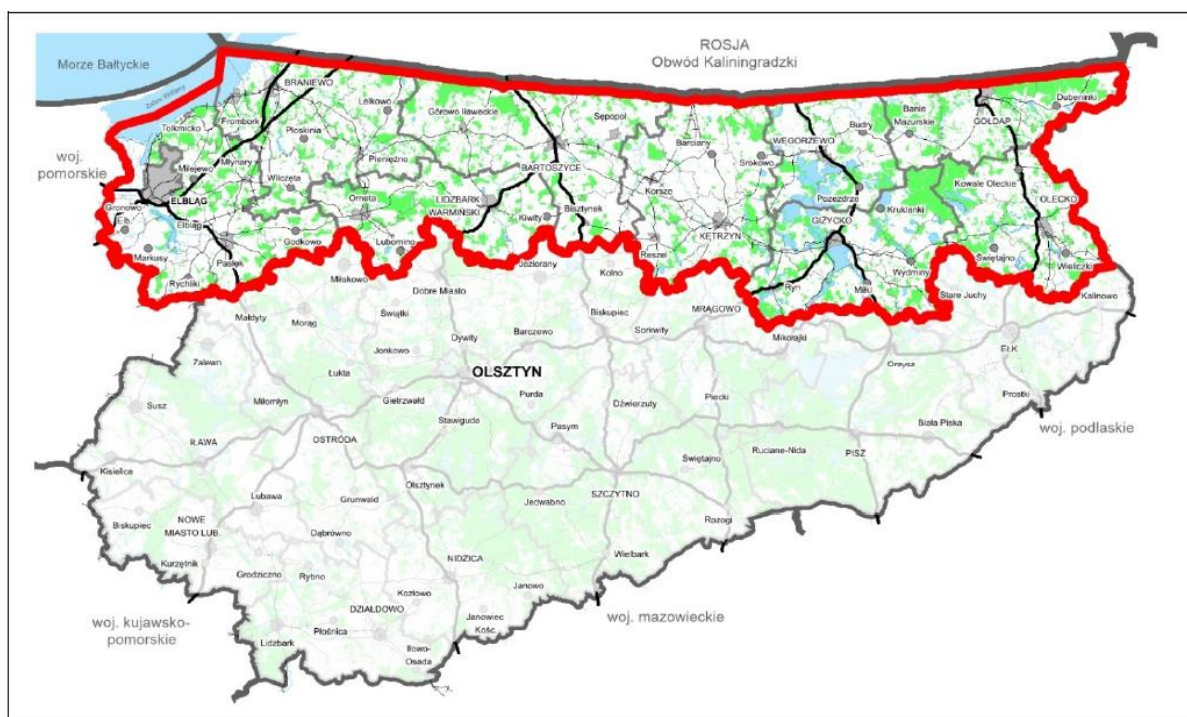
4) *Rozwój sfery gospodarczej i turystycznej z uwzględnieniem aspektu współpracy transgranicznej:*

- a) *wspieranie głównych ośrodków aktywności i rozwoju gospodarczego Przygranicznego OF: Elbląga, Giżycka, Olecka, Kętrzyna, Bartoszyce poprzez tworzenie funkcji zwiększających zakres świadczonych usług o charakterze lokalnym i ponadlokalnym,*
- b) *wspieranie procesów rozwojowych na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją, depopulacją, wykluczeniem społecznym oraz wysokim bezrobociem,*
- c) *tworzenie warunków wspierających rozwój i współpracę ośrodków gospodarczych i obszarów o znaczeniu gospodarczym, a także obszarów wiejskich (m.in. w ramach Stowarzyszenia EGO, Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, Lokalnych Grup Działania),*
- d) *rozwój i promocja lecznictwa uzdrowiskowego w rejonach posiadających predyspozycje do rozwoju tej funkcji oraz wzmacnianie współpracy miast o funkcji uzdrowiska bądź obszaru ochrony uzdrowiskowej oraz starających się o nadanie statusu (Gołdap, Frombork, Lidzbark Warmiński, Górowo Iławeckie),*
- e) *rozwój i kreowanie produktów turystycznych w oparciu o istniejące walory i zasoby, w tym wykorzystanie marek i produktów regionu (Sieć Miast Cittaslow, Kraina EGO, Stowarzyszenie Wielkie Jeziora Mazurskie, Green Velo itp.),*
- f) *wykorzystanie potencjału rozwojowego, jakim jest położenie w sąsiedztwie obwodu kaliningradzkiego oraz przy granicy polsko-litewskiej poprzez współpracę transgraniczną oraz tworzenie oferty turystycznej, wypoczynkowej i uzdrowiskowej dla obcokrajowców,*
- g) *wspieranie działań zwiększających produktywność działalności rolniczej na obszarach z dominującą funkcją rolniczą, stworzenie warunków do wielofunkcyjnego rozwoju wsi, wspieranie rolnictwa ekologicznego (w szczególności na obszarach o wysokim potencjale produkcji rolnej) w ramach inteligentnych specjalizacji województwa (żywność wysokiej jakości),*
- h) *wspieranie obszarów o najmniejszej dostępności do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe w szczególności na terenach wiejskich położonych w znacznych odległościach od miast.*

5) *Poprawa dostępności komunikacyjnej i infrastruktury transportowej:*

- a) *przeciwdziałanie peryferyzacji obszaru poprzez:*
 - *poprawę dostępności komunikacyjnej do ośrodka wojewódzkiego w szczególności gmin położonych we wschodniej części obszaru,*
 - *zapewnienie spójnego systemu komunikacyjnego drogowego i kolejowego oraz poprawę dostępności komunikacyjnej wewnątrz Przygranicznego OF (w tym do głównych ośrodków miejskich i turystycznych obszaru),*
- b) *poprawa dostępności Zalewu Wiślanego i jego przystosowanie do potrzeb transportu śródlądowego z uwzględnieniem współpracy transgranicznej,*
- c) *wykorzystanie potencjału i utrzymanie w dobrym stanie kolei szerokotorowych (wraz z kolejowymi przejściami granicznymi: Braniewo, Głomno, Skandawa).*
- 6) *Rozwój infrastruktury technicznej:*
 - a) *wzmacnianie sieci przesyłowej gazu wysokiego ciśnienia w północnej części obszaru,*
 - b) *modernizacja i rozbudowa elektroenergetycznej sieci dystrybucyjnej 110 kV w północnej części obszaru.*

7 Mapa – powiązania transgraniczne

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko – Mazurskiego

4.2. Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Lidzbarskiego na lata 2015-2020

...

4.2.1. Wizja rozwoju.

Rozwój powiatu zależy w głównej mierze od kierunków przemian, jakie dokonują się w jego bliższym i dalszym otoczeniu. Poprzez ukierunkowanie niektórych działań Powiat sam może kreować niektóre zmiany.

Niestety są też takie, które nie są zależne od działań podejmowanych na poziomie lokalnym a zależą jedynie od decyzji czy działań podejmowanych na wyższych poziomach.

Kierunki rozwoju obszaru powiatu lidzbarskiego wynikają z posiadanych przez powiat zasobów: społeczno-kulturowych, środowiskowych, infrastrukturalnych, gospodarczych, przestrzennych. Powiat lidzbarski posiada istotne przewagi względem swoich sąsiadów. Możemy do nich zaliczyć m.in. bliskość przejścia granicznego, istotne ze względów logistycznych szlaki komunikacyjne, urodzajne ziemie, przemysł, który nie uciążliwy dla środowiska przyrodniczego, walory przyrodnicze jak i infrastruktura sprzyjające rozwojowi turystyki wypoczynkowej, rekreacyjnej i aktywnej.

Strategia Rozwoju Powiatu Lidzbarskiego na lata 2001 – 2016 przyjęła wizję rozwoju powiatu jako:

Zachowanie i rewitalizacja zasobów przyrodniczo-kulturowych powiatu podstawą jego rozwoju społeczno-gospodarczego

W kontekście zidentyfikowanych problemów z jakimi borykają się mieszkańcy oraz analizy mocnych i słabych stron powiatu wizja niniejsza jest nadal aktualna.

4.2.2. Cele główne i szczegółowe rozwoju Powiatu Lidzbarskiego

Cele określają rezultaty oraz kierunkują działania na te obszary, które są najważniejsze dla koncepcji rozwoju.

Realizacja celów wymaga decyzji związanych z utrzymaniem lub zmianą wykorzystania zasobów - publicznych, państwowych i prywatnych. Celem głównym określonym w Strategii Rozwoju Powiatu Lidzbarskiego na lata 2001-2016 jest:

Zapewnienie społeczności powiatu szans rozwoju i samorealizacji, zabezpieczenie godziwych warunków życia przy uwzględnieniu zasad ekorozwoju oraz zacieśnieniu więzi z partnerami w Europie

Obok celu głównego Strategia Rozwoju określa cele strategiczne i operacyjne w przyjętych jako priorytetowych obszarach rozwoju powiatu:

- 1. Aktywizacja gospodarcza i rozwój rynku pracy.*
- 2. Oświata i wychowanie.*
- 3. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna.*
- 4. Turystyka, sport i dziedzictwo kulturowe.*
- 5. Infrastruktura transportowa, łączność, zagospodarowanie przestrzenne i budownictwo.*
- 6. Rolnictwo, leśnictwo i ochrona środowiska.*
- 7. Bezpieczeństwo i porządek publiczny.*

...

4.2.3. Strategia rozwoju gminy Lidzbark Warmiński

Podstawowym dokumentem o znaczeniu strategicznym dla gminy Lidzbark Warmiński jest Strategia rozwoju gminy Lidzbark Warmiński. Jest to dokument horyzontalny, określający proces wieloletniego planowania strategicznego. Dokument niezbędny dla racjonalnego wdrażania i monitorowania rozwoju społeczno-gospodarczego w gminie. Strategia rozwoju gminy Lidzbark Warmiński swym zasięgiem tematycznym obejmuje zagadnienia dotyczące wszystkich sfer życia – sfery przyrodniczej, przestrzennej, społecznej i gospodarczej. Wszystkie te sfery traktuje z jednakową ważnością i powagą. Strategia to dokument wynikający z istniejących uwarunkowań i postawionych diagnoz, ujmujący problematykę rozwoju adekwatnie do istniejących potrzeb lokalnych. Strategia to dokument spójny z wizją Władz Gminy na zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy, to dokument, z którym kompatybilne powinny być wszelkie

inne dokumenty tworzone dla gminy Lidzbark Warmiński. Główne tezy wynikające ze Strategii Rozwoju gminy Lidzbark Warmiński to postawione przez gminę cele wyższego i niższego rzędu:

Misja:

zaktywizowanie mieszkańców gminy do działania na rzecz rozwoju samorządu gminnego

1) Ochrona środowiska naturalnego tj. poprawa środowiska przyrodniczego gminy Lidzbark Warmiński:

Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery:

- Opracowanie i realizacja programu likwidacji małych kotłowni węglowych;
- Opracowanie wykonalnego planu gazyfikacji gminy;
- Preferowanie przemysłu mało uciążliwego dla środowiska;
- Opracowanie programu skanalizowania miejscowości na terenie gminy;
- Zlikwidowanie wylotów nieoczyszczonych ścieków do rzek Łyny i Symsarny oraz do jezior Symsar, Blanki, Wielochowo;
- Analiza, podjęcie decyzji oraz opracowanie programu co do wyboru rodzaju systemu kanalizacyjnego dla poszczególnych miejscowości gminy Lidzbark Warmiński;
- Uzupełnienia wyposażenia gminy w urządzenia typu piaskowniki, łapacze oleju itp.

Ochrona szaty roślinnej:

- Ochrona starodrzewów;
- ewidencja pomników przyrody;
- Wzmacnianie, ochranianie i naturalizacja obszarów leśnych;
- Organizowanie konkursów na najładniejszą zielen przy domkach prywatnych, gospodarstwach rolniczych, punktach handlowych itp.;
- Edukacja młodzieży w zakresie ekologii i estetyki.

Gospodarka odpadami na terenie gminy:

- Budowa i modernizacja wysypiska śmieci;
- Wprowadzanie systemu segregacji odpadów z terenu gminy;
- Opracowanie i realizowanie programu wywozu odpadów stałych z terenu gminy.

2) Warunki życia mieszkańców gminy:

Poprawa stanu zdrowia mieszkańców:

- Udział gminy w poprawianiu leczenia otwartego;
- Pomoc w działaniach ZOZ-ów służących poprawie funkcjonowania ośrodków zdrowia oraz szpitala;
- Wspieranie fundacji mających za cel poprawę stanu zdrowia mieszkańców.

Bezpieczeństwo publiczne:

- Opracowanie programu bezpieczeństwa publicznego w gminie;
- Rozszerzenie współpracy z policją;
- Doposażenie sprzętowe policji i straży pożarnej.

Zmniejszenie bezrobocia wśród mieszkańców gminy

- *Pomoc organizacjom i stowarzyszeniom bezrobotnych z terenu gminy (założenie);*
- *Stworzenie banku informacji o bieżących i przyszłych potrzebach zakładów pracy w zakresie zatrudnienia;*
- *Przygotowanie absolwentów do prowadzenia samodzielnie działalności gospodarczej;*
- *Inwestowanie w kapitał ludzki na terenie gminy poprzez wspomaganie systemu szkoleń osób pozostających bez pracy.*

Doskonalenie systemu pracy pomocy społecznej (dążenie do współpracy z fundacjami, stowarzyszeniami, organizacjami charytatywnymi itp.)

- *Zmiana sposobów i zakresu działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej;*
- *Zapobieganie przyczynom niesamodzielności życiowej mieszkańców gminy;*
- *Racjonalizacja zasadności przyznawanych świadczeń.*

Doprowadzenie do takiego stanu, w którym większość podejmowanych przedsięwzięć społeczno – gospodarczych będzie odpowiadać przyjętemu modelowi rozwoju.

Uzyskanie przez gminę stabilności gospodarczej.

Zwiększenie zatrudnienia w przemyśle rolno – spożywczym poprzez stworzenie warunków zachęcających do inwestowania w gminie:

- *Opublikowanie oferty gospodarczej gminy dla inwestorów;*
- *Opracowanie mapy terenów inwestycyjnych gminy wraz z programem rozwoju infrastruktury;*
- *Realizacja inwestycji zapewniających odpowiednią infrastrukturę techniczną dla poszczególnych miejscowości gminy.*

Rozwój turystyki pobytovej, dążenie do wzrostu dochodów mieszkańców gminy z działalności pozarolniczej, wykorzystanie walorów położenia, środowiska naturalnego i kulturowego w celu uruchomienia nowych dziedzin gospodarki gminy (np. turystyka, agroturystyka, usługi itp.)

- *Restrukturyzacja systemu gospodarki gminnej przez rozbudowę funkcji usługowych.*
- *Promowanie lokalnej działalności gospodarczej.*

Usprawnienie sposobów zarządzania gminą

- *Opracowanie oferty dla biznesu i przemysłu wspierającego rozwój gospodarczy;*
- *Opracowanie systemu dostosowującego infrastrukturę gminy do potrzeb rozwoju gospodarczego i wprowadzenie go w życie;*
- *Opracowanie spójnego systemu dostosowania administracji Urzędu Gminy do potrzeb kompleksowej obsługi inwestora;*
- *Współpraca z organizacjami gospodarczymi;*
- *Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji pracowników Urzędu Gminy w zakresie polityki gminy wobec przedsiębiorców;*
- *Prowadzenie konsultacji z przedsiębiorstwami z terenu gminy w dziedzinie potrzeb kooperacyjnych i lokalnego zaplecza usługowego.*

Zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej gminy we współpracy z sąsiednimi gminami (i z władzami powiatowymi) oraz zapewnienie sprawnego systemu komunikacji w gminie.

Zniesienie barier rozwoju miejscowości w postaci utrudnionej dostępności komunikacyjnej różnych części gminy:

- *Opracowanie i realizacja całościowego programu perspektywicznego poprawy stanu dróg;*
- *Modernizacja dróg i chodników na terenie gminy z uwzględnieniem planów inwestycyjnych wszystkich instytucji obsługujących teren gminy (Zakład Energetyczny, Zakład Gazowniczy, Telekomunikacja itp.).*

Uwzględnienie potrzeb natężenia ruchu drogowego i rozwiązań komunikacyjnych gminy:

- *Rozwinięcie (we współpracy z innymi gminami) komunikacji samochodowej niezależnej od PKS;*
- *Podniesienie atrakcyjności gminy poprzez zwiększenie dostępności komunikacyjnej.*

5. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY LIDZBARK WARMIŃSKI

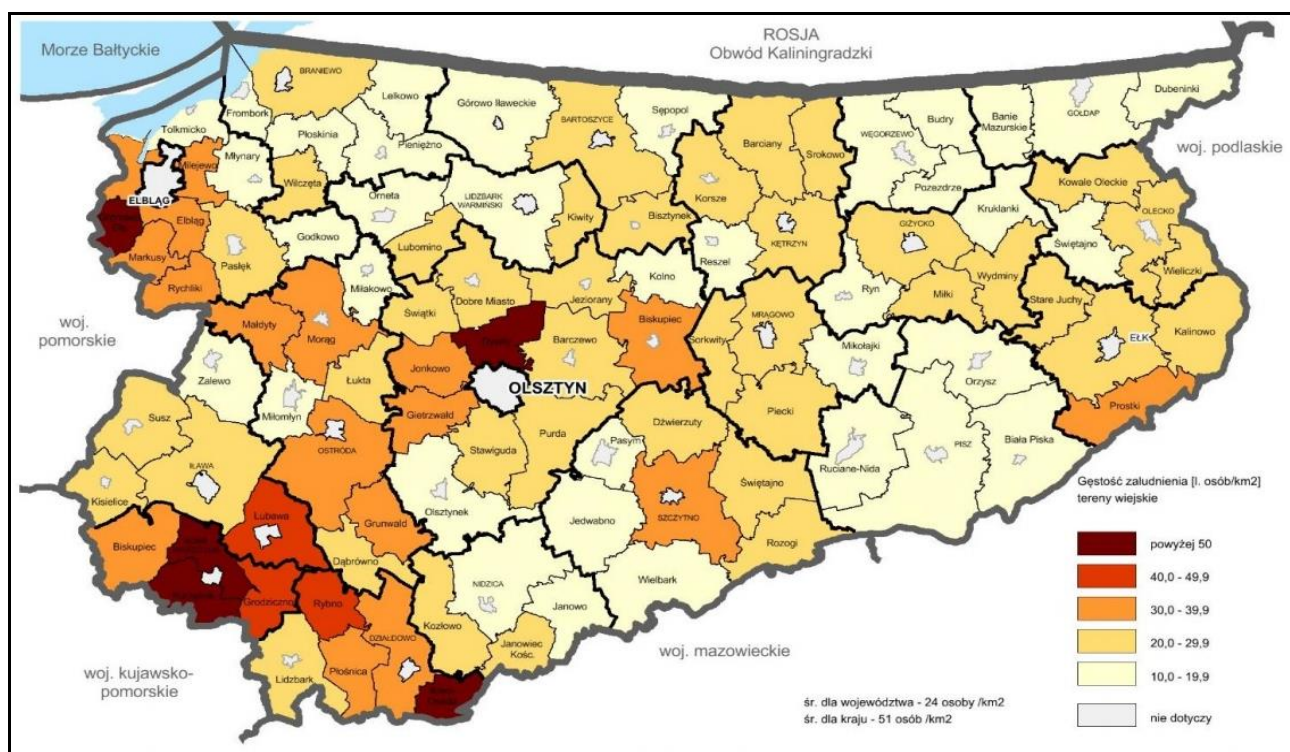
5.1. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu

5.1.1. Zagospodarowanie przestrzenne gminy

Gmina Lidzbark Warmiński otacza ze wszystkich stron miasto, w którym znajduje się siedziba gminy. Najliczniej zamieszkiwaną miejscowością Gminy jest Rogóż – 594 mieszkańców, następnie Kraszewo (562), Runowo (368), Miłogórze (329), Łaniewo (317), Pilnik (278). Miejscowości te zlokalizowane są przy głównych ciągach komunikacyjnych oraz na obszarach predysponowanych do produkcji rolniczej z uwagi na dobre gleby.

Najmniej zamieszkałe miejscowości to wieś: Jagodów (3), Gajlity (5), Krasny Bór (6), Chełm (9) i Wojdyty (9) oraz Kłusyty Wielkie gdzie już nikt nie mieszka (dane z UG w Lidzbarku Warmińskim wg stanu na dzień 31.12.2019 r.).

Wskaźnik gęstości zaludnienia dla gminy Lidzbark Warmiński wynosi 18 osób/km², przy czym wskaźnik ten dla powiatu lidzbarskiego wynosi 45 osób/km², a dla województwa warmińsko – mazurskiego 59 osób/km².

8 Mapa - Gęstość zaludnienia gmin w województwie warmińskim

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko – Mazurskiego

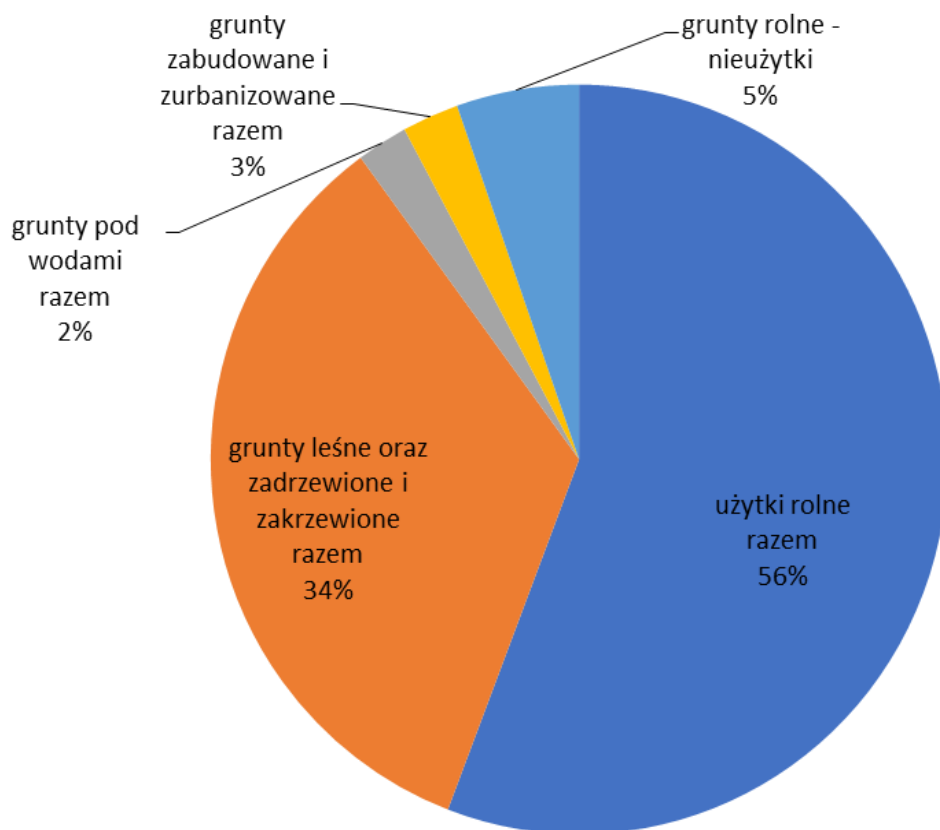
Na tle Województwa i Powiatu wskaźnik gęstości zaludnienia Gminy charakteryzuje się znikomym zagęszczeniem ludności na 1 km², co wynika w głównej mierze z charakteru Gminy, tj. występowania rozległych obszarów rolniczych oraz pokrycia w blisko w 34% powierzchni Gminy skupiskami leśnymi.

W powierzchni ogólnej gminy Lidzbark Warmiński największy udział procentowy zajmują użytki rolne (grunty orne, sady, łąki trwałe, pastwiska trwałe, grunty rolne zabudowane, grunty pod stawami, grunty pod rowami) i tereny leśne wraz z terenami zadrzewionymi i zakrzewionymi, co łącznie daje aż 90% ogólnej powierzchni gminy.

Tereny nieprzydatne rolniczo (grunty pod wodami: powierzchniowymi płynącymi, stojącymi i morskimi wewnętrznymi oraz nieużytki) stanowią 7% powierzchni.

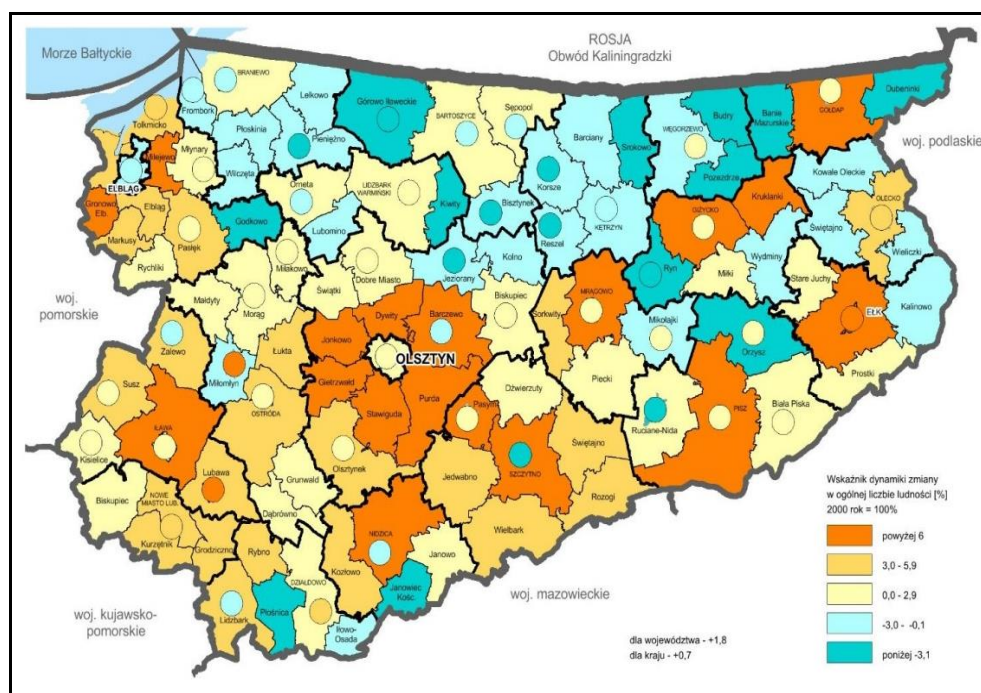
Natomiast grunty zabudowane i zurbanizowane zajmują zaledwie 3 % całkowitej powierzchni gminy Lidzbark Warmiński.

Wykres 1 . Kierunki wykorzystania ogólnej powierzchni gminy Lidzbark Warmiński w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://stat.gov.pl/> (dane z 2014 r.; dostęp: październik 2020)

Wśród kierunków wykorzystania terenów zabudowanych i zurbanizowanych w gminie Lidzbark Warmiński największą powierzchnię zajmują tereny komunikacyjne (drogi i koleje), bo aż 90%. Tereny rekreacji i wypoczynku stanowią zaledwie 2% powierzchni, podobnie jak tereny mieszkaniowe, w tym siedliska. Natomiast pozostałe tereny (przemysłowe, niezabudowane) stanowią 1% obszaru gminy.

9 Mapa - Zmiany zaludnienia miasta i obszarów wiejskich w latach 2000 - 2010

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko – Mazurskiego

5.1.2. Stan ładu przestrzennego i jego wymogów

Obszar Gminy posiada zróżnicowany krajobraz wyróżniający się zróżnicowaną rzeźbą terenu, dużym udziałem powierzchni leśnej oraz w południowo – wschodniej części gminy jeziorami oraz wsiami zlokalizowanymi przy głównych traktach komunikacyjnych.

Zabudowa przede wszystkim lokalizowana jest we wsiach o zabudowie zwartej. Główne miejscowości położone są przy drogach wojewódzkich i powiatowych, stąd dobre połączenie z miastem Lidzbark Warmiński, gdzie jest siedziba urzędu gminy oraz ośrodkiem usług ponadpodstawowych w tym kultury, szkolnictwa ponadpodstawowego, sportu, usług handlu i usług specjalistycznych.

Poziom ładu przestrzennego jest zadawalający. Zwarta zabudowa miejscowości gminnych, duża ilość

obiektów zabytkowych objętych ochroną kulturową, w tym 25 wpisanych do rejestru zabytków województwa warmińsko – mazurskiego oraz 48 ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków świadczy o wartościach kulturowych obszaru gminy.

Na ład przestrzenny wpływ mają duże połacie terenów leśnych, użytkowane tereny rolne, wsie o zwartej zabudowie utrzymanej w proporcjach zabudowy wiejskiej w większości z elementami zabudowy regionalnej. Zabudowa wsi to przede wszystkim zabudowa zagrodowa, chociaż gdzieś nie gdzie znajdujemy też pojedyncze budynki o charakterze zabudowy mieszkaniowo jednorodzinnej, w większych wsiach akcent urbanistyczno architektoniczny stanowi budowla kościoła.

Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna powstała w latach 70 – tych ubiegłego wieku znajduje się w Rogożu. Generalnie należy powiedzieć, że tereny i zabudowa produkcyjna po byłych państwowych gospodarstwach rolnych obecnie jest zagospodarowana i przekształcona na różne formy zabudowy usługowej bądź produkcyjnej i po 30 latach od zmiany ustroju została właściwie zagospodarowana na terenie gminy Lidzbark Warmiński.

Ochroną objęte winny być założenia urbanistyczne wsi posiadające czytelny układ drożny oraz zachowaną zabudowę zwartą wsi.

Nowa zabudowa wsi winna stanowić uzupełnienie istniejącej zabudowy oraz stanowić jej powiększenie poprzez powiększenie jej na przedłużeniu istniejącej zabudowy w oparciu o istniejące drogi i infrastrukturę techniczną w postaci wodociągu i sieci kanalizacyjnej.

Ignalin

Runowo

Rogóż

Kraszewo

5.1.3. Stan planowania przestrzennego gminy

Na obszarze gminy funkcjonuje w obrocie prawnym 30 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Powierzchnia objęta planami wynosi 775,94 ha, co w stosunku do powierzchni całej gminy stanowi 2,1%.

Plany z 1999 r. i 2000 r. dotyczą przede wszystkim zabudowy rekreacyjnej i letniskowej w obrębach Suryty, Kłębowo, Blanki.

Dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej plany opracowano dla części terenu w obrębach Wielochowo, Ignalin, Kraszewo, Medyna, Runowo, Lauda, Jagoty i Suryty.

Uchwalono jeden plan dla kopalni kruszywa w obrębie Bugi, jeden plan dla lokalizacji stacji telefonii komórkowej oraz jeden dla lokalizacji stacji paliw w obrębie Kraszewo.

W 2017 r. uchwalono miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszarów ochrony uzdrowskiej „A” w obrębach Pilnik, Łabnowo, Medyny, gm. Lidzbark Warmiński.

Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wymieniono na końcu opracowania w tabeli Nr 26.

6. STAN ŚRODOWISKA, W TYM ROLNICZEJ PRZESTRZENI I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH, ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

6.1. Stan środowiska przyrodniczego

6.1.1. Stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Gmina Lidzbark Warmiński jest typowo rolniczą (użytki rolne stanowią 56 % powierzchni gminy), o dość żyznych glebach, dominują gleby średnie (IVa i IIIb klasy), które stanowią 80 % arealu, z dużą powierzchnią kompleksów leśnych a przy tym przestrzennie bardzo rozległą.

Najważniejszą dziedziną rolnictwa, ze względu na dużą ilość użytków zielonych, jest hodowla bydła mlecznego, stąd też prężnie rozwijająca się dziedzina mleczarska i druga nazwa Warmii: „Kraina mlekiem płynąca”. Znaczący producenci mleka stosują nowoczesne i zaawansowane metody hodowli krów i produkcji mleka, dzięki czemu dziedzina ta stoi na bardzo wysokim poziomie. Oprócz hodowli bydła mlecznego, drugim ważnym kierunkiem produkcji rolnej jest produkcja roślinna opierająca się głównie na uprawie zbóż i kukurydzy.

Zgodnie z danymi uzyskanymi z ostatniego Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 r., na obszarze gminy położonych jest około 1000 gospodarstw rolnych, w tym 277 o powierzchni gospodarstwa powyżej 15 ha. Wiele z nich stanowią gospodarstwa o bardzo dużych perspektywach rozwoju.

Tabela 2. Użytkowanie gruntów w powiecie Lidzbarskim oraz gminie Lidzbark Warmiński w 2014 r.

Rejon	Powierzchnia ogółem [ha]	Użytki rolne [ha]					Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione [ha]
		Razem	Grunty orne	Sady	Łąki trwałe	Pastwiska trwałe	
Gm. Lidzbark Warmiński	37 212	20 720	12 653	52	2 364	5 077	12 662
Powiat lidzbarski	92 500	56 264	37 434	110	5 941	11 309	27 094

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://stat.gov.pl/> (dostęp: październik 2020)

W strukturze użytkowania użytków rolnych dominują grunty orne – 61% powierzchni użytków rolnych, oraz trwałych użytków zielonych (pastwisk i łąk) – 36% powierzchni użytków rolnych. Siedliska rolnicze stanowią 1% powierzchni gminy, a nieużytki 5%.

6.1.2. Stan leśnej przestrzeni produkcyjnej

Gospodarka leśna prowadzona jest w oparciu o zasady:

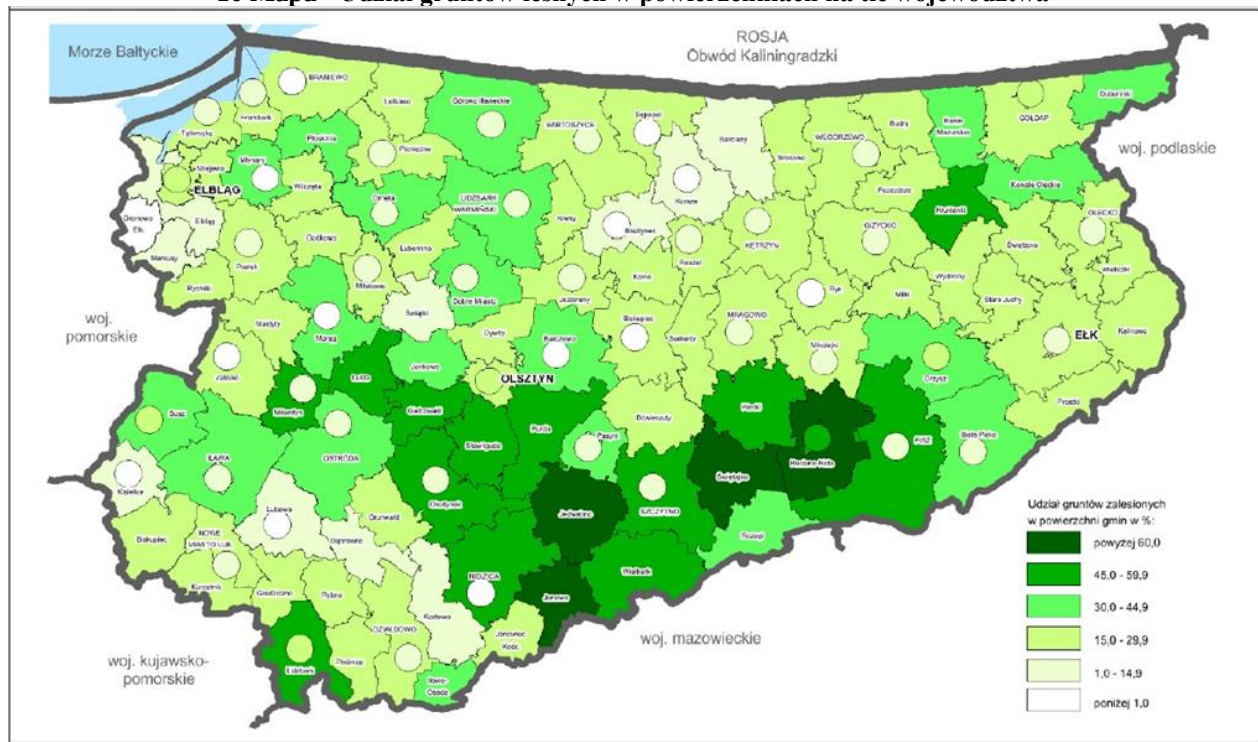
- Powszechnej ochrony lasów;
- Trwałości utrzymania lasów;
- Ciągłości i zrównoważonego wykorzystania.

Właściciele lasów, dla zapewnienia ich powszechnej ochrony, obowiązani są do kształtowania równowagi w ekosystemach leśnych, podnoszenia naturalnej odporności drzewostanów, a zwłaszcza do wykonywania zabiegów profilaktycznych zapobiegających zagrożeniom pożarami; także do wykrywania i zwalczania

- Biotyczne, tworzące potencjał biotyczny w przestrzeni;
- Ochronne – w odniesieniu do walorów przyrody w lesie i poza nim;
- Produkcyjne i reprodukcyjne, zapewniające odnawialność lasu i jego trwałość jako ekosystemu.

- Nadleśnictwo Orneta – w mieście i gminie Orneta oraz w gminach Lidzbark Warmiński i Lubomino;
- Nadleśnictwo Wichrowo – w mieście i gminie Lidzbark Warmiński oraz w gminie Orneta i Lubomino;
- Nadleśnictwo Bartoszyce – w gminach Lidzbark Warmiński i Kiwity;
- Nadleśnictwo Górowo Iławeckie.

- Nadleśnictwo Orneta posiada 184 kompleksy o powierzchni do 20 ha wobec 233 tworzących nadleśnictwo;
- Nadleśnictwo Wichrowo – 94 kompleksy o powierzchni do 20 ha wobec 106;
- Nadleśnictwo Bartoszyce – 335 kompleksów o powierzchni do 20 ha wobec 399;
- Nadleśnictwo Górowo Iławeckie.

Jednym z celów wojewódzkiego programu ochrony środowiska jest prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej, ujętej kompleksowo w uchwalonym przez Zarząd Województwa w 2001 roku „Wojewódzkim Programie Zwiększania Lesistości na lata 2001 – 2010”.

W całej gminie Lidzbark Warmiński w 2019 r. lasy ogółem zajmują powierzchnię 12 785 ha (o 9 % więcej niż w 2010 r.), gdzie 91 % tej powierzchni stanowią lasy publiczne należące do Skarbu Państwa, a tylko 9% stanowią lasy prywatne. Lasy gminne zajmują powierzchnię 50 ha i ich powierzchnia z roku na rok ulega zmniejszeniu.

Tabela 3. Powierzchnia lasów i lesistość w gminie Lidzbark Warmiński oraz powiecie lidzbarskim w 2019r.

Rejon	Powierzchnia lasów [ha]				Lesistość
	Ogółem	w tym			
		Własność Skarbu Państwa	Własność gminy	Własność prywatna	[%]
Gm. Lidzbark Warmiński	12785	11615	50	1120	34
Powiat lidzbarski	27013	24861	144	2007	29

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://stat.gov.pl/> (dostęp: październik 2020)

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego przedstawionych w poniższej tabeli dotyczącej powierzchni lasów w gminie Lidzbark Warmiński w latach 2010 – 2019 wynika, że powierzchnia gruntów przeznaczonych pod las z każdym rokiem wzrasta. Powierzchnia lasów publicznych Skarbu Państwa na przestrzeni analizowanych lat jest stosunkowo równa, zauważalne są jedynie niewielkie wzrosty i spadki powierzchni. W przypadku lasów gminnych powierzchnia ich spadła w 2013 roku z 68 ha do 50,93 ha. Z kolei w powierzchni gruntów leśnych prywatnych odnotowano bardzo duży wzrost powierzchni, bo aż o 354,34 ha. Szczególnie wzrost ten zauważalny jest w latach 2011-2013. Procentowy udział lesistości w gminie Lidzbark Warmiński na przestrzeni analizowanych lat wzrosła o 1%.

Tabela 4. Lasy na terenie gminy Lidzbark Warmiński o w latach 2010-2015

		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2018
powierzchnia lasów	ha	11 687,60	11 861,10	11 920,80	12 035,96	12 036,84	12 044,78	12223
las publiczne Skarbu Państwa	ha	10 920,00	10 931,10	10 926,10	10 935,17	10 934,79	10 933,39	11119
grunty leśne gminne	ha	68,0	68,0	68,0	50,93	50,93	50,93	50
grunty leśne prywatne	ha	699,6	862	926,7	1 049,86	1 046,45	1 053,94	1054
lesistość	%	31,4	31,9	32,0	32,3	32,3	32,4	32,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://stat.gov.pl/> (dostęp: październik 2020)

6.2. Ochrona środowiska, formy ochrony, tereny prawnie chronione

6.2.1. Zasoby wodne

Zasoby wód powierzchniowych gminy Lidzbark Warmiński szacowane są wg średnich odpływów wody. Największe, mierzone wielkością przepływu średniego zasoby wodne, posiada największa rzeka, przepływająca przez teren gminy – Łyna 35 m³/s (przepływ mierzony na granicy kraju).

Rzeźba terenu powiatu lidzbarskiego sprawia, że większość rzek i cieków przepływa przez obszary o niskiej lesistości lub odwadnia stoki wzniesień, co powoduje znaczne nieregularności odpływów – stany niekorzystne z przyrodniczego i gospodarczego punktu widzenia. Udział gruntów pod wodami powierzchniowymi (płynącymi i stojącymi) w powierzchni gminy w 2014r. stanowi 2%. Natomiast grunty pod wodami powierzchniowymi zajmują 1,5% powierzchni powiatu lidzbarskiego wobec średniego udziału wód w odniesieniu do powierzchni województwa rzędu 5 % (średnia dla kraju – 2 %).

1) Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe są ważnym elementem różnorodności krajobrazowej powiatu lidzbarskiego, ponieważ decydują o funkcjonowaniu i bogactwie ekosystemów oraz mają duże znaczenie społeczne i gospodarcze. Przepływająca przez gminę Lidzbark Warmiński rzeka Łyna jest rzeką II rzędu, lewobrzeżnym dopływem Pregoly. Długość Łyny wynosi 263,7 km, w tym na terenie kraju – 190 km. Zlewnia Łyny w granicach kraju zajmuje obszar 5700 km². Łyna posiada liczne dopływy, spośród których rzeki płynące przez powiat lidzbarski to Elma (lewobrzeżny dopływ), Symsarna i Pisa Północna to dopływy prawobrzeżne. Łyna wypływa w okolicy miejscowości Łyna, na wys. 160 m n.p.m. (Pojezierze Olsztyńskie). Obszar źródłowy rzeki objęty jest ochroną rezerwatową z uwagi na źródła wysiękowe i erozję wsteczną. Największe źródła zanieczyszczeń wód rzeki to zrzuty ścieków z oczyszczalni w Olsztynie, Dobrym Mieście, Lidzbarku Warmińskim, Bartoszycach i Sępopolu. Jakość wód Łyny badana jest w jednym punkcie – w Stopkach na granicy kraju (sieć krajowego monitoringu).

Elma, rzeka III rzędu jest lewobrzeżnym dopływem Łyny, o długości 37,6 km i powierzchni zlewni 280,5 km². Rzeka przepływa przez gminę Lidzbark Warmiński. W strukturze użytkowania terenów leżących w zlewni dominują pola uprawne, miejscami lasy i użytki zielone. Elma nie odbiera bezpośrednio zanieczyszczeń ze źródeł punktowych, natomiast do jej dopływu – Kamiennej Młynówki odprowadzane są ścieki z oczyszczalni z Górowa Iławieckiego.

Symsarna, rzeka III rzędu jest prawobrzeżnym dopływem Łyny. Jej długość, łącznie z jeziorami przez które przepływa wynosi 37 km, a powierzchnia zlewni zajmuje obszar 276,6 km². Symsarna wypływa z jez. Luterskiego i przepływa przez jeziora Ławki, Wojtówko, Blanki i Symsar – dwa ostatnie leżące w powiecie lidzbarskim. Rzeka płynie przez gminę Kiwity i Lidzbark Warmiński. Uchodzi do rz. Łyny na terenie miasta Lidzbark Warmiński, zlewnia rzeki ma typowo rolniczy charakter; w strukturze użytkowania terenu dominują grunty orne, łąki i pastwiska.

Kierwińska Struga – jest rzeką IV rzędu, przepływa przez południowo-wschodnią część fragmentu 1 obszaru studium, stanowi prawostronny dopływ Symsarny, łączna jej długość to ponad 9 km;

Młynówka – jest rzeką IV rzędu, przepływa wzdłuż południowej granicy fragmentu 2 obszaru studium, stanowi prawostronny dopływ Kirsyny (będącej dopływem Łyny), łączna jej długość to ok. 11,5 km;

Oraz mniejsze ciek i dopływy oraz rowy melioracyjne.

Badania czystości rzek na terenie województwa warmińsko-mazurskiego prowadzone są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach:

- monitoringu krajowego, polegającego na kontrolowaniu w dwóch punktach granicznych wód Łyny (Stopki) i Węgorapy (Mieduniszki) oraz wód Pasłęki w punkcie w Nowej Pasłęce;
- monitoringu regionalnego, w punktach ustalonych na terenie województwa.

Jakość wód rzecznych określana jest przez porównanie stężeń charakterystycznych poszczególnych wskaźników zanieczyszczeń z normami ustalonymi dla trzech klas czystości wody następująco:

- wody klasy I – przeznaczone są do zaopatrzenia w wodę ludności i niektórych zakładów przemysłowych, wymagających jakości wody do picia oraz hodowli ryb łososiowatych;
- wody klasy II – przeznaczone do hodowli ryb, hodowli zwierząt gospodarskich i do celów rekreacyjnych;
- wody klasy III – wody do zaopatrzenia przemysłu i do nawodnień rolniczych.

Stan zanieczyszczenia rzek ocenia się zaliczając wyniki badań monitoringowych kontrolowanych odcinków rzek do poszczególnych klas czystości. Dla wszystkich klas określone są wartości dopuszczalne wskaźników zanieczyszczeń. O klasyfikacji ostatecznej decyduje najbardziej niekorzystny wskaźnik. Przyjęte wskaźniki są charakterystyczne dla wszystkich rodzajów ścieków odprowadzanych ze źródeł punktowych, jak i zanieczyszczeń ze źródeł obszarowych. Pozwala to na porównanie jakości wód rzek, jednak bez uwzględnienia lokalnych, naturalnych i antropogenicznych różnic występujących w ich wodach. Wyniki oceny jakości rzek, przepływających przez teren gminy Lidzbark Warmiński przedstawiono w tabeli niżej.

Tabela 5. Ocena jakości wód rzek przepływających przez gminę Lidzbark Warmiński, badanych w 2002 r.

L	Rzeka	Nr stanowiska	Lokalizacja przekroju	Długość Km	Ocena fizyko-chem.	Wskaźnik decydujący o fizyko-chem. ocenie	Ocena sanitarna	Ocena ogólna
1.	Elma ^x	1.	Wiewiórki	20,5	III	ChZT-Mn, P _{og}	III	III
		2.	Pow. ujścia Kamiennej	12,8	NON	NO ₂ , P _{og}	NON	NON
		3.	Pow. ujścia do Łyny	1,1	III	ChZT-Mn, NO ₂ , P _{og}	III	III
2.	Łyna	1.	Na granicy państwa	73,7	NON	P _{og}	NON	NON
3.	Symsarna ^{xx}	1.	Pow. Jeziorna	29,0	III	O ₂	II	NON
		2.	Pow. Jeziorna	24,5	II	O ₂ , ChZT-Cr, NO ₂ , PO ₄ , P _{og}	III	III
		3.	Pow. jez. Blanki	22,5	II	ChZT-Mn, ChZT-Cr, NO ₂ , PO ₄ , P _{og}	III	III
		4.	Pow. ujścia do Łyny, Lidzbarka	0,3	III	P _{og}	III	III

x – Elma, badana przez WIOS w 2001 roku, xx- Symsarna, badana przez WIOS w 2000 roku.

Niska jakość wód rzek (III klasa lub nieodpowiadająca normom NON) spowodowana jest ponadnormatywną ilością substancji organicznych, fosforu ogólnego, azotynów jak też deficytem tlenowym. Zasoby wód powierzchniowych powiatu lidzbarskiego w postaci zbiorników wodnych to kilka jezior, o powierzchni od 50 do ponad 400 ha. Badania jakości wód jezior, podobnie jak rzek, prowadzone są przez WIOS w ramach:

- monitoringu krajowego – w sieci krajowej znajduje się 9 jezior reperowych, badanych co roku (trzy na terenie województwa warmińsko-mazurskiego);
- monitoringu regionalnego, obejmującego jeziora o powierzchni powyżej 100 ha, ważne ze względów przyrodniczych i gospodarczych;
- badania monitoringowe prowadzone są zgodnie z obowiązującym Systemem Oceny Jakości Jezior co 5 lat.

Badania oceny jakości jezior prowadzone są na podstawie określenia czystości wód oraz stopnia ich podatności na degradację. Klasa czystości wód określana na podstawie odpowiednich wskaźników fizycznych, chemicznych i biologicznych pozwala na zakwalifikowanie wód jeziornych do:

- I klasy czystości, czyli wód czystych, oligotroficznych;
- II klasy czystości, czyli wód o obniżonej jakości, umiarkowanie troficznych;
- II klasy czystości, czyli wód niskiej jakości, silnie zeutrofizowanych;
- wód pozaklasowych, czyli silnie zanieczyszczonych, hipertroficznych.

Określenie stopnia podatności zbiornika wodnego na degradację na podstawie wskaźników morfometrycznych, hydrograficznych i zlewniowych pozwala na zaszeregowanie jeziora do:

- I kategorii – o dobrych warunkach naturalnych, odpornego na degradację;
- II kategorii – umiarkowanie podatnego na degradację;
- III kategorii – o niekorzystnych warunkach naturalnych;
- Poza kategorią, czyli wyjątkowo podatnego na degradację.

Poniżej w tabeli zestawiono informacje o jeziorach wchodzących w skład gminy Lidzbark Warmiński.

Tabela 6. Podstawowe dane morfometryczne i wyniki oceny czystości jezior gminy Lidzbark Warmiński

Lp.	Nazwa jeziora	Gmina	Pow, ha	Głęb. max	Rok badań	Klasa czystości	Kategoria podatności
1.	Blanki	Lidzbark Warmiński	467,5	8,4	1999	III	III ^x
2.	Symsar	Lidzbark Warmiński	147,2	9,6	2002	III	III ^x
3.	Wielochowskie	Lidzbark Warmiński	67,7	14,5	-	b.d.	b.d.
4.	Potar	Lidzbark Warmiński	26,6	b.d.	-	b.d.	b.d.

x – występowanie punktowych źródeł zanieczyszczeń odprowadzających ścieki do dopływu jeziora

Z powyższych danych wynika, że jeziora gminy Lidzbark Warmiński należą do podatnych na degradację z uwagi na niekorzystne warunki naturalne, m.in. płytkość jezior, czy rzeki stanowiące system połączony z jeziorami (jeziora przepływowe). Podobnie jak w innych rejonach województwa, istotnym zagrożeniem dla wód powierzchniowych jest brak kanalizacji na terenach wiejskich (z wyjątkiem miejscowości Kraszewo, Rogóż i Kłębowo) oraz zanieczyszczenia obszarowe, pochodzące z terenów rolniczych.

2) Wody podziemne

Wody podziemne dzieli się na zwykłe (słodkie) i mineralne (solanki). Zgodnie z podziałem regionalnym wg B. Paczyńskiego (Atlas hydrogeologiczny Polski, 1995), wynikającym z układu hydrodynamicznego wód podziemnych na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego wyróżnia się 4 regiony hydrogeologiczne:

- I – mazowiecki;
- II – mazursko-podlaski;
- III – mazurski;
- IV – gdański.

Czwartorzędowe piętro wodonośne składa się z kilku poziomów wodonośnych, które występują na głębokości od kilkunastu do ponad 200 m (północna część województwa, w tym powiat lidzbarski i gmina Lidzbark Warm.). Piętro to charakteryzuje się brakiem rozdzielających warstw nieprzepuszczalnych o szerszym, regionalnym zasięgu, natomiast częste są przewarstwienia utworów spoistych, które napinają zwierciadło wód podziemnych. Struktury wodonośne na obszarach wysoczyzn i równin morenowych to przeważnie poziomy międzymorenowej zlodowacenia bałtyckiego, występujące do głębokości ok. 60 m. Poniżej występują poziomy międzymorenowe i interglacjalne z okresu starszych zlodowaceń; są to naporowe poziomy wodonośne, które w obrębie dolin rzecznych (m.in. Łyny) charakteryzują się samowypływami. Miąższości utworów wodonośnych w tych strukturach oraz wydajności ujęć są bardzo zróżnicowane.

Eksploracja wód podziemnych do picia i na potrzeby gospodarcze w powiecie bazuje głównie na czwartorzędom piętrze wodonośnym, choć lokalnie wykorzystywane jest także piętro trzeciorzędowe. Na terenie gminy Lidzbark Warmiński nie zlokalizowano obszarów o znacznych wydajnościach warstw wodonośnych, czyli udokumentowanych głównych zbiorników wód podziemnych.

Jakość zwykłych wód podziemnych badana jest w sieci krajowej Monitoringu Jakości Zwykłych Wód Podziemnych (MJZWP) oraz w ramach monitoringu regionalnego jakości zwykłych wód podziemnych. Sieć krajowa MJZWP funkcjonuje od 1991 r. i obejmuje obecnie 700 punktów obserwacyjnych w postaci studni wierconych, piezometrów, studni kopanych i źródeł. Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego znajduje się 41 punktów obserwacyjnych, z których 6 dotyczy wód podziemnych w utworach starszych od czwartorzędu. Sieć krajowa eksploatowana jest przez Państwowy Instytut Geologiczny. Uzupełnieniem sieci krajowej (od 1998 r.) jest monitoring regionalny jakości zwykłych wód podziemnych, który na terenie województwa obejmuje 72 punkty, w tym trzy na terenie powiatu lidzbarskiego.

Tabela 8. Wykaz punktów badawczych sieci monitoringu regionalnego jakości zwykłych wód podziemnych w powiecie (ocena jakości w latach 2001-2002)

Nr punktu	Miejscowość	Stratygrafia	Głęb. stropu w-wy	Obszar GZWP	Klasa jakości wody		Wskaźniki odpow. wodzie o niskiej jakości w 2002	Wskaźniki pow. normy dla wody do spożycia w 2002
					2001	2002		
7	Wielochowo	Q	63,0		II	II	HCO ₃ , NH ₄	Fe, Mn
19	Lidzbark Warmiński	Tr	187,0	205 ?	II	II	HCO ₃ , K	Fe
39	Orneta	Q	184,0		II	II	NH ₄	Fe, Mn, NH ₄

Q – czwartorzęd; Tr – trzeciorzęd

Badania jakości zwykłych wód podziemnych w ramach regionalnego monitoringu prowadzone są 2 razy w roku i obejmują 35 wskaźników. Zależnie od właściwości fizycznych i chemicznych wyróżnia się cztery klasy jakości wód:

- I a – wody najwyższej jakości;
- I b – wody wysokiej jakości;
- II – wody średniej jakości;
- III – wody niskiej jakości.

Dominującą klasą jakości wód podziemnych na terenie powiatu jest klasa II – wody średniej jakości – są to wody typu wodorowęglanowego. Pod względem warunków dla wody do picia, określonych w rozporządzeniu ministra zdrowia z 19 listopada 2002, wody podziemne z utworów czwartorzędowych charakteryzują się przede wszystkim podwyższoną i wysoką zawartością związków żelaza i manganu.

6.2.2. Wody podziemne o właściwościach leczniczych

Wody poziomu dolnojurajskiego zaliczyć można do hipotermalnych - strop 210C, spąg 320 C. Mogą być wykorzystane zarówno w lecznictwie jak i rekreacji. Wody tego poziomu mogą zawierać jony bromowe i jodowe w koncentracji umożliwiającej ich balneologiczne oraz rekreacyjne wykorzystanie. W najbliższych głębokich otworach, w utworach dolnojurajskich stwierdzono obecność tych jonów.

Wody termalne pozyskiwane właśnie z pokładu jury dolnej mogą być wykorzystywane tylko w balneologii i rekreacji. W myśl obowiązujących przepisów, woda termalna wykorzystana dla potrzeb balneologii i rekreacji nie powinna być ponownie zatłaczana do warstwy złożowej.

Wody termalne eksploatowane w Lidzbarku Warmińskim charakteryzują się temperaturą około 20° C w stropie i 32° C w spągu (interwał około 850-1020 m), mineralizację około 30 g/dm³, na głęb. ok. 1100 m.

Badania wody podziemnej o właściwościach leczniczych posłużyły do realizacji inwestycji pn. Termy Warmińskie – kompleksu basenowo – hotelowego w mieście Lidzbarku Warmińskim, w którym wykorzystane są ich cenne właściwości.

Występujące złoża termalne stwarzają możliwości w zakresie rozwoju funkcji uzdrowiskowej w gminie Lidzbark Warmiński (jednocześnie gminy miejskiej Lidzbark Warmiński). Wyrazem tego jest na terenie miasta kompleks „Term Warmińskich” oraz obszar ochrony uzdrowiskowej.

6.3. Ochrona środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego

Uwarunkowania środowiskowe gminy Lidzbark Warmiński mają duży wpływ na jej rozwój oraz zagospodarowanie przestrzenne. Do pozytywnych elementów środowiska przyrodniczego gminy można zaliczyć położenie nad rzeką Łyną, Elmą i Symsarną, występowanie jeziora Wielochowskiego, Symsar oraz Blanki, dużą powierzchnię gruntów rolnych, a także możliwość wykorzystania naturalnych zasobów gminy dla rozwoju funkcji turystycznej oraz uzdrowiskowej.

Jednakże należy zauważyć, że położenie nad rzekami oraz w pobliżu jezior jest również elementem przyrodniczym ograniczającym lokalizację nowej zabudowy, tak samo jak występowanie terenów leśnych, gruntów ornych I-III klasy oraz form ochrony przyrody.

Tabela 8. Powierzchnia geodezyjna gminy Lidzbark Warmiński według kierunków wykorzystania

Powierzchnia ogółem	Użytki rolne	Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	Grunty zabudowane zurbanizowane	Nie użytki	Grunty pod wodami	Użytki ekologiczne	Tereny różne	
rok	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]
2012	37212	20828	12546	923	2005	832	27	51
2013	37212	20727	12653	925	1997	832	27	51
2014	37212	20720	12662	923	1997	832	27	51

Źródło: opracowanie na podstawie <http://stat.gov.pl/>

Największy udział w strukturze użytkowej gminy Lidzbark Warmiński miały grunty rolne zajmujące 20 720 ha, co stanowi 55,68% powierzchni całej gminy. Dużą rolę odgrywały również grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione o powierzchni 12 662 ha, stanowiące 34,03%. Pozostałe grunty zajmowały łącznie nieco ponad 10% i tak nieużytki zajmowały powierzchnię 5,37 ha, grunty zabudowane i zurbanizowane - 923 ha, grunty pod wodami - 832 ha, tereny różne - 52 ha, a użytki ekologiczne - 27 ha.

W celu ochrony gruntów rolnych należy podjąć działania polegające na: ograniczeniu przeznaczenia ich na cele nierolnicze i nieleśne; zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolniczej, powstającym wskutek działalności nierolniczej i ruchów masowych ziemi; rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze; zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych; ograniczeniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi. Natomiast w celu ochrony gruntów leśnych należy podjąć działania polegające na: ograniczeniu przeznaczania ich na cele nieleśne lub nierolnicze; zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów leśnych oraz szkodom w drzewostanach i produkcji leśnej, powstającym wskutek działalności nieleśnej i ruchów masowych ziemi; przywracaniu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej; poprawianiu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych w skutek działalności nieleśnej; poprawianiu ich wartości użytkowej oraz zapobieganiu obniżania ich produktywności; ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

Zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 1161 z późn. zm.) „w lasach ochronnych mogą być wznoszone budynki i budowle służące gospodarce leśnej, obronności lub bezpieczeństwu państwa, oznakowaniu nawigacyjnemu, geodezyjnemu, ochronie zdrowia oraz urządzenia służące turystyce”.

Zgodnie z ww. ustawą przeznaczenie na cele nieleśne gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa wymaga uzyskania zgody Ministra Środowiska. Zgoda na zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne następuje tylko w procedurze sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Ochrona gruntów rolnych realizowana jest na dwóch poziomach. Pierwszy poziom odbywa się z zastosowaniem procedury planistycznej, czyli zmiany przeznaczenia gruntów na cele nierolnicze i nieleśne – poprzez uchwalenie (lub zmianę) miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Drugi poziom stanowi wydanie decyzji zezwalającej na wyłączenie gruntu z produkcji leśnej.

Według ustawodawcy, na cele nierolnicze i nieleśne można przeznaczyć przede wszystkim grunty oznaczone w ewidencji gruntów jako nieużytki, a w razie ich braku - inne grunty o najniższej przydatności

rolniczej. Przepis ten wskazuje ogólne przesłanki, jakimi powinien kierować się organ administracji publicznej, przeznaczając określone grunty na cele nierolnicze i nieleśne. Stanowi on swoiste wytyczne dotyczące ochrony gruntów rolnych i leśnych, w tym odnośnie do ograniczania skutków ujemnego oddziaływania na grunty.

Aby korzystać z zasobów i walorów terenu przyrodniczego należy uwzględniać potrzeby ochrony przyrody. Aby chronić przyrodę ustalono formy ochrony przyrody w trybie i na zasadach ustawy o ochronie przyrody. Do każdej z form ochrony przyrody odnoszą się przepisy prawne, które wprowadzają określone ograniczenia mające zapewnić zamierzony efekt i cel tworzenia takiej formy ochrony przyrody. Różnorodność formy ochrony przyrody, występujących na terenie gminy również wpływa na ograniczenie lokalizacji nowej zabudowy. W gminie Lidzbark Warmiński występują:

- Obszar Chronionego Krajobrazu:
 - Równiny Orneckiej,
 - Doliny Dolnej Łyny,
 - Doliny Symsarny,
 - Doliny Elmy,
 - Rzeki Walszy,
- obszary Natura 2000:
 - specjalny obszar ochrony siedlisk Swajnie PLH280046,
 - specjalny obszar ochrony siedlisk Kaszuny PLH280040,
- pomniki przyrody,
- użytki ekologiczne.

Do każdej z form ochrony przyrody odnoszą się konkretne przepisy prawne, które wprowadzają określone ograniczenia mające zapewnić zamierzony efekt i cel tworzenia takiej formy ochrony przyrody.

Obszar chronionego krajobrazu to forma prawnej ochrony przyrody wprowadzana na terenach wyróżniających się krajobrazowo, o zróżnicowanych ekosystemach; z uwagi na istniejące lub odtwarzane korytarze ekologiczne, a także ze względu na możliwości rozwijania masowej turystyki i wypoczynku.

Obszar chronionego krajobrazu jako tereny podległe ochronie objęte są różnorodnymi zakazami i nakazami. W granicach chronionego krajobrazu obowiązują ustalenia oraz zakazy, określone w Rozporządzeniach Wojewody Warmińsko-Mazurskiego w sprawie obszaru chronionego krajobrazu.

Na terenie gminy Lidzbark Warmiński znajdują się Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk Natura 2000. Zasady ochrony przyrody dla tego typu obszarów określone są w ustawie o ochronie przyrody.

Na terenie gminy Lidzbark Warmiński ochroną pomnikową objęte są głównie dęby i buki. W granicach gminy znajdują się również użytki ekologiczne m.in. jezioro Potar – śródleśny zbiornik wodny, z kępami drzew i krzewów, porastających brzegi.

Utrzymanie cennych walorów przyrodniczych, czy krajobrazowych terenu gminy wiąże się z pewnymi obostrzeniami, co powinno mimo wszystko spotykać się ze zrozumieniem społeczeństwa, gdyż bez nich tereny chronione, które przyciągają swoją atrakcyjnością przyrodniczą i krajobrazową mogą stracić swoje największe walory.

Prace ziemne naruszające stosunki wodne oraz zabudowa w strefie od linii brzegowej cieków, jeziora możliwa jest w granicach obszaru chronionego krajobrazu z zastosowaniem przepisów odrębnych.

Należy ograniczyć stosowanie nawozów mineralnych i środków ochrony roślin na gruntach rolnych. Są to

tereny przydatne dla lokalizacji terenów zieleni, tereny niekorzystne lub mało przydatne dla zabudowy. Tereny w obrębie jezior należy planować jako ogólnodostępne.

Stoki o spadkach powyżej 15% są nieprzydatne dla zabudowy, ale predestynowane do zalesienia. Tereny te należy zabezpieczać przed erozją gleb (rynną subglacialną). Stoki o spadkach w przedziale 10-15 % są terenami mało przydatnymi dla zabudowy, ale przydatnymi dla funkcji rolnej, rekreacyjnej i sportowej.

Tereny o ekspozycji północnej, północno – zachodniej, północno – wschodniej i wschodniej są tereny o mało korzystnych warunkach solarnych, zwłaszcza w okresie zimowym przy niskim położeniu słońca, o niższych temperaturach maksymalnych podczas dni pogodnych i wyższej wilgotności powietrza, obszary leśne słabo nasłonecznione na poziomie koron drzew, o przedłużonym zaleganiu pokrywy śnieżnej. Tereny te są przydatne dla funkcji przemysłowej, usługowej, rolniczej, nie przydatne są natomiast dla zabudowy mieszkaniowej.

Kompleksy leśne należy użytkować według ustaleń planów urządzenia lasów z preferowaniem naturalnego kierunku hodowli lasu natomiast na użytkach zielonych należy unikać melioracji polegających na odwadnianiu, zwłaszcza na glebach pochodzenia organicznego.

Kompleksy gleb klas I-III - gleby wysokich klas bonitacyjnych są chronione na podstawie przepisów ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Tereny te są szczególnie przydatne dla rolnictwa. Kompleksy gleb klas IVa i IVb są to gleby wysokich klas bonitacyjnych również przydatne dla rolnictwa natomiast kompleksy gleb klasy V i VI są mało przydatne dla rolnictwa, ale nadające się pod zalesienia.

7. STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Licznymi świadkami historii na terenie Lidzbarka Warmińskiego i gminy Lidzbark Warmiński są obiekty wpisane do rejestru zabytków, często klasy porównywalnej z zabytkami Fromborka. Młodsze, od XVIII wieku, zabytki znajdują się w granicach gminy.

W gminie Lidzbark Warmiński występuje bardzo duża ilość tych zabytków, są one otaczane przez ludność wiejską ogromnym szacunkiem i opieką. Elementem wyróżniającym kapliczki Warmii spośród innych tego typu obiektów jest ich charakterystyczna architektura, wyrastająca z różnorodnego dziedzictwa kulturowego i zaszczości historycznych tego regionu.

Na terenie gminy Lidzbark Warmiński występują następujące rodzaje obiektów wymagających ochrony konserwatorskiej:

- obiekty zabytkowe architektury sakralnej;
- założenia pałacowe;
- parki;
- cmentarze;
- budynki użyteczności publicznej;
- założenia i obiekty architektury regionalnej.
- stanowiska archeologiczne (patrz mapa).

Na terenie gminy Lidzbark Warmiński do rejestru zabytków wpisanych jest 20 obiektów.

7.1. Rejestr zabytków województwa warmińskiego - mazurskiego

Tabela 9. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków

Miejscowość	Obiekt	Nr Rejestru	Data Wpisu	Gmina	Powiat
BABIAK	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. ANNY WRAZ Z CMENTARZEM PRZYKOŚCIELNYM	A-812/O	7 września 1968	LIDZBARK WARMIŃSKI	LIDZBARSKI
BLANKI	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. MICHAŁA ARCHANIOŁA WRAZ Z CMENTARZEM PRZYKOŚCIELNYM	A-815/O	3 września 1968	LIDZBARK WARMIŃSKI	LIDZBARSKI
BUGI	KAPLICA FILIALNA P.W. ŚW. WOJCIECHA	A-3056/O	4 grudnia 1997	LIDZBARK WARMIŃSKI	LIDZBARSKI
GAJLITY	DWÓR	A-820/O	3 sierpnia 1968	LIDZBARK WARMIŃSKI	LIDZBARSKI
GAJLITY	SPICHLERZ	A-821/O	2 września 1968	LIDZBARK WARMIŃSKI	LIDZBARSKI
GAJLITY	PARK KRAJOBRAZOWY	A-3614/O	11 września 1984	LIDZBARK WARMIŃSKI	LIDZBARSKI
IGNALIN	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. JANA EWANGELISTY WRAZ Z CMENTARZEM PRZYKOŚCIELNYM	A-823/O	2 września 1968	LIDZBARK WARMIŃSKI	LIDZBARSKI
IGNALIN	PLEBANIA	A-824/O	2 września 1968	LIDZBARK WARMIŃSKI	LIDZBARSKI
JARANDOWO	CMENTARZ RZYMSKO-KATOLICKI	A-3741/O	12 stycznia 1987	LIDZBARK WARMIŃSKI	LIDZBARSKI
JARANDOWO	KOŚCIÓŁ FILIALNY P.W. NARODZENIA NMP	A-3061/O	4 grudnia 1997	LIDZBARK WARMIŃSKI	LIDZBARSKI
KŁĘBOWO	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. MAŁGORZATY WRAZ Z CMENTARZEM PRZYKOŚCIELNYM	A-827/O	1 września 1968	LIDZBARK WARMIŃSKI	LIDZBARSKI
KNIPY	KAPLICA FILIALNA P.W. MB RÓŻAŃCOWEJ	A-3066/O	4 grudnia 1997	LIDZBARK WARMIŃSKI	LIDZBARSKI
KRASZEWO	KAPLICA ŚW. ROCHA	A-830/O	1 września 1968	LIDZBARK WARMIŃSKI	LIDZBARSKI
KRASZEWO	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. ELŻBIETY WRAZ Z	A-829/O	1 września	LIDZBARK	LIDZBARSKI

	CMENTARZEM PRZYKOŚCIELNYM		1968	WARMIŃSKI	
MARKAJMY	CMENTARZ WOJENNY Z OKRESU I WOJNY ŚWIATOWEJ	A-3740/O	12 stycznia 1987	LIDZBARK WARMIŃSKI	LIDZBARSKI
MORAWA	PARK DWORSKI, KRAJOBRAZOWY	A-3613/O	11 września 1984	LIDZBARK WARMIŃSKI	LIDZBARSKI
KOCHANÓWKA	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. WAWRZYŃCA	A-3069/O	5 grudnia 1997	LIDZBARK WARMIŃSKI	LIDZBARSKI
PILNIK	KAPLICE PRZYBRAMNE KAPLICY P.W. ZNALEZIENIA KRZYŻA ŚW. WRAZ Z CMENTARZEM PRZYKOŚCIELNYM	A-842/O	25 sierpnia 1968	LIDZBARK WARMIŃSKI	LIDZBARSKI
PILNIK	KAPLICA P.W. ZNALEZIENIA ŚW. KRZYŻA	A-841/O	25 sierpnia 1968	LIDZBARK WARMIŃSKI	LIDZBARSKI
ROGÓŻ	KAPLICZKA PRZYDROŻNA	A-845/O	23 sierpnia 1968	LIDZBARK WARMIŃSKI	LIDZBARSKI
ROGÓŻ	CMENTARZ RZYMSKO-KATOLICKI	A-3739/O	12 stycznia 1987	LIDZBARK WARMIŃSKI	LIDZBARSKI
ROGÓŻ	KOŚCIÓŁ ŚW. BARBARY ŁĄCZNIE Z WYPOSAŻENIEM WNĘTRZA	A-260/O	11 marca 1957	LIDZBARK WARMIŃSKI	LIDZBARSKI
RUNOWO	KOŚCIÓŁ APOSTOŁÓW SZYMONA I JUDY WRAZ Z CMENTARZEM PRZYKOŚCIELNYM	A-847/O	23 sierpnia 1968	LIDZBARK WARMIŃSKI	LIDZBARSKI
STRYJKOWO	SPICHLERZ	A-1172/O	19 maja 1968	LIDZBARK WARMIŃSKI	LIDZBARSKI
WORKIEJMY	KAPLICA P.W. ŚW. MARCINA	A-3090/O	1 grudnia 1993	LIDZBARK WARMIŃSKI	LIDZBARSKI

7.2. Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Lidzbark Warmiński

W obszarze gminy znajdują się obiekty ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Lidzbark Warmiński.

Tabela 10. Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Lidzbark Warmiński

L.p.	Adres	Obiekt	Datowanie	Nr rejestru zabytków
1.	Babiak dz. geod. nr 135	kościół parafialny p.w. św. Anny i Augustyna wraz z cmentarzem przykościelnym	2. połowa XIV w.	A-1157 z 7.09.1968 r.
2.	Babiak dz. geod. nr 116	cmentarz rzymskokatolicki, parafialny	koniec XIX w.	---
3.	Blanki dz. geod. nr 31	kościół parafialny p.w. Michała Archanioła wraz z cmentarzem przykościelnym	XV w.	A-1152 z 3.09.1968 r.
4.	Blanki dz. geod. nr 52	cmentarz ewangelicki, obecnie rzymskokatolicki	XIX w.	---
5.	Budniki dz. geod. nr 2/28	park dworski	XIX w.	---
6.	Bugi dz. geod. nr 20	kaplica filialna p.w. św. Wojciecha	1. połowa XIX w.	A-4023 z 4.12.1997 r.
7.	Gajlity 2 dz. geod. nr 10/2	dwór murowany	przełom XVIII i XIX w.	A-1068 z 3.08.1968 r.
8.	Gajlity dz. geod. nr 7/15	spichlerz murowano- drewniany	1844 r.	A-1147 z 2.09.1968 r.
9.	Gajlity dz. geod. nr 10/2	park krajobrazowy	koniec XIX - początek XX w.	A-1562 z 11.09.1984 r.
10.	Ignalin dz. geod. nr 122	kościół parafialny p.w. św. Jana Ewangelisty wraz z cmentarzem przykościelnym	1783-1785 r.	A-1146 z 2.09.1968 r.
11.	Ignalin 12 dz. geod. nr 122	plebania murowana	około 1860 r.	A-1145 z 2.09.1968 r.
12.	Jarandowo dz. geod. nr 75/1	kościół filialny p.w. Narodzenia NMP	1794 r.	A-4022 z 4.12.1997 r.
13.	Jarandowo dz. geod. nr 88	cmentarz rzymskokatolicki	XIX w.	A-1807 z 12.01.1987 r.
14.	Kłębowo dz. geod. nr 97	kościół parafialny p.w. św. Małgorzaty wraz z cmentarzem parafialnym	przełom XV i XVI w	A-1143 z 1.09.1968 r.
15.	Kłębowo 12 dz. geod. nr 190/2	plebania murowana	około 1900 r.	---

16.	Kłębowo dz. geod. nr 188	cmentarz rzymskokatolicki, parafialny	XIX w.	---
17.	Knipy 8 dz. geod. nr 85	kaplica filialna p.w. Matki Boskiej Różańcowej	połowa XIX w.	A-4021 z 4.12.1997 r.
18.	Kochanówka dz. geod. nr 88	kościół parafialny p.w. św. Wawrzyńca	1918 r.	A-4024 z 5.12.1997 r.
19.	Kochanówka dz. geod. nr 222	cmentarz rzymskokatolicki, parafialny	XIX w.	---
20.	Kraszewo dz. geod. nr 188	kościół parafialny p.w. św. Elżbiety wraz z cmentarzem przykościelnym	1718 r.	A-1142 z 1.09.1968 r.
21.	Kraszewo dz. geod. nr 188	kaplica św. Rocha	około 1726 r.	A-1134 z 1.09.1968 r.
22.	Kraszewo dz. geod. nr 75	cmentarz rzymskokatolicki, parafialny	XIX w.	---
23.	Markajmy dz. geod. nr 86	kaplica filialna	koniec XIX w.	---
24.	Markajmy dz. geod. nr 128	cmentarz wojenny z czasów I wojny światowej	1914-1918 r.	A-1804 z 12.01.1987 r.
25.	Medyny dz. geod. nr 80/4	kaplica filialna	3. ćwierć XIX w.	---
26.	Medyny dz. geod. nr 8/12	młyn wodny, ob. elektrownia wodna	koniec XIX w.	---
27.	Medyny 4 dz. geod. nr 37/1	Zespół Ośrodka Wypoczynkowego Zacisze Leśne: - Letni Dom Uzdrowskiowy, - pawilon I, - pawilon II, - tereny urządzonej zieleni	1913 r.	
28.	Morawa dz. geod. nr 1/96	park dworski, krajobrazowy	koniec XIX w.	A-1561 z 11.09.1984 r.
29.	Pilnik 3 dz. geod. nr 5/10	dwór murowany w zespole dworsko-folwarcznym	połowa XIX w.	---
30.	Pilnik dz. geod. nr 5/46, 5/49, 5/50, 5/52	zespół zabudowy folwarcznej: obora, obora- stajnia, stodoła, stodoła z wiatą, spichlerz, zespół stawów, ogród	1. ćwierć XX w.	
31.	Pilnik 4 ¹ dz. geod. nr 5/19	trojak w zespole dworsko-folwarcznym	1. ćwierć XX w.	---

32.	Pilnik 15 dz. geod. nr 5/7	trojak w zespole dworsko-folwarcznym	1. ćwierć XX w.	---
33.	Rogóż dz. geod. nr 253/1	kościół p.w. św. Barbary wraz z wyposażeniem wewnątrz	XV w.	A-209 z 11.03.1957 r.
34.	Rogóż dz. geod. nr 253/1	ogrodzenie wokół kościoła św. Barbary	przełom XIX i XX w.	---
35.	Rogóż dz. geod. nr 200/2 i 201/2	cmentarz rzymskokatolicki	XIX w.	A-1806 z 12.01.1987 r.
36.	Rogóż, koło nr 26 (od zachodu) dz. geod. nr 199/4	kapliczka przydrożna	1767 r.	A-1122 z 23.08.1968 r.
37.	Runowo dz. geod. nr 132	kościół p.w. Apostołów Szymona i Judy wraz z cmentarzem przykościelnym	XV w.	A-1117 z 23.08.1968 r.
38.	Runowo dz. geod. nr 39	cmentarz rzymskokatolicki, parafialny	XIX w.	---
39.	Sarnowo 25 dz. geod. nr 46	kaplica filialna	2. połowa XIX w.	
40.	Strykowo	spichlerz Obiekt nie istnieje; pozostanie w gminnej ewidencji zabytków do czasu wykreślenia z rejestru zabytków		A-920 z 15.05.1968 r.
41.	Workiejmy dz. geod. nr 158	kaplica p.w. św. Marcina	1846 r.	A-3635 z 1.12.1993 r.
42.	Stabunty-Drwęca- Babiak (droga powiatowa Nr1357N)	aleja przydrożna	początek XX w.	
43.	Łaniewo-Bobrownik-Długoleś-Lidzbark Warmiński (droga powiatowa Nr 1356N)	aleja przydrożna	początek XX w.	
44.	Suryty-Gajlity (droga powiatowa Nr 1531N)	aleja przydrożna	początek XX w.	

45.	Lidzbark Warmiński (od granicy miasta)- Medyny-Kłębowo- droga na Klutajny (granica gminy) (droga powiatowa Nr 1535N)	aleja przydrożna	początek XX w.	
46.	Blanki-granica gminy przed Makowem (droga powiatowa Nr 1946N)	aleja przydrożna	początek XX w.	
47.	Lidzbark Warmiński- Nowa Wieś Wielka (droga wojewódzka Nr 511)	aleja przydrożna	początek XX w.	
48.	Lidzbark Warmiński- Ignalin-Runowo- Babiak (droga wojewódzka Nr 513)	aleja przydrożna	początek XX w.	

7.3. Aleje przydrożne

Aleje wpisane do GEZ gminy wiejskiej Lidzbark Warmiński. Drogi wojewódzkie i aleje typowane do ochrony jako element krajobrazu kulturowego. Aleje typowane do ochrony jako element krajobrazu kulturowego

Tabela 11. Aleje przydrożne poddane ochronie konserwatorskiej

Lp.	Nr drogi	Przebieg drogi	Droga lub odcinek drogi typowany do ochrony*
1	<u>511</u>	<u>granica państwa - Górowo Iławeckie - Lidzbark Warmiński</u>	Cały przebieg, w tym odcinek o wybitnych walorach: - odcinek skrzyżowanie z drogą nr bN - Gałajny
2	<u>513</u>	<u>Pasłęk - Orneta - Mingajny - Babiak - Ignalin - Lidzbark Warmiński - Kiwity - Wozławki</u>	Cały przebieg, w tym odcinek o wybitnych walorach: - Krykajny - Orneta - Mingajny - Babiak - Ignalin - Lidzbark Warmiński - Lidzbark Warmiński - tory kolejowe - Kobiela - Wozławki

DROGI POWIATOWE - wpis do rejestru zabytków

Lp.	Nr drogi	Przebieg drogi	Droga/odcinek typowany do ochrony
3	<u>1531N</u>	<u>Suryty - Gajlity - Radostowo</u>	<u>Odcinek Suryty - Gajlity</u>
4	<u>1946N</u>	<u>Blanki - Maków - Tolniki Wielkie - Kobiela (droga 513)</u>	<u>Odcinek Maków - droga 1535N (Blanki - Maków)</u>

Aleje typowane do ochrony jako element krajobrazu kulturowego

Lp.	Numer drogi	Przebieg drogi	Droga/odcinek typowany do ochrony
5	<u>1356N</u>	<u>Orneta - Opin - Wolnica - Lidzbark Warmiński</u>	<u>Odcinek Wolnica - skrzyżowanie z drogą nr 1415N (Wolnica - Lidzbark)</u>
6	<u>1357N</u>	<u>Górowo Iławeckie - Stabunty – Drwęca - Babiak</u>	<u>Na całej długości</u>
7	<u>1535N</u>	<u>Lidzbark Warmiński - Klutajny - Żegoty - Jeziorany</u>	<u>Na całej długości</u>
w ramach ochrony wygubiono odcinki o wybitnych walorach kulturowych, przyrodniczych lub krajobrazowych			

7.4. Zabytki archeologiczne

Na terenie gminy Lidzbark Warmiński w ramach archeologicznego zdjęcia Polski zlokalizowano 289 stanowisk w tym 8 grodzisk (Ignalin, Kaszuny, Łaniewo, Medyny, Runowo, Wojdyty, Zaręby, Knipy), 7 kurhanów, 3 kopce graniczne, 4 cmentarzyska, 84 miejsca określane jako osada. Obiekty te wraz ze strefami ochronnymi powinny być uwzględnione w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ze sformułowanymi zasadami i wytycznymi dotyczącymi ich ochrony. Wnioski i zalecenia ochrony w/w obiektów zabytkowych sformułowano w II części Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowanie Przestrzennego Gminy Lidzbark Warmiński.

Tabela 12. Stanowiska archeologiczne na terenie Gminy Lidzbark Warmiński

L.p.	Miejscowość	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska w miejscowości	Nr stanowiska na obszarze	Funkcja i chronologia stanowiska
1.	Babiak nr dz. geod. 3011/1, 5, 6, 7	15-60	I	11	1/ ślad osadnictwa, pradzieje 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
2.	Babiak dz. geod. nr 100, 101	16-60	I	23	ślad osadnictwa, pradzieje
3.	Blanki dz. geod. nr 108	18-62	1	16	ślad osadnictwa, nowożytność
4.	Blanki dz. geod. nr 200/9	19-62	I	8	ślad osadnictwa, nowożytność
5.	Blanki dz. geod. nr 7/2	19-62	II	9	1/ ślad osadnictwa, pradzieje 2/ ślad osadnictwa, późne średniowiecze 3/ ślad osadnictwa, nowożytność
6.	Blanki dz. geod. nr 203/2	19-63	III	16	1/ osada, późne średniowiecze 2/ osada, nowożytność
7.	Blanki dz. geod. nr 172/6	19-63	IV	17	1/ ślad osadnictwa, późne średniowiecze 2/ ślad osadnictwa, nowożytność

8.	Blanki dz. geod. nr 172/6	19-63	V	18	1/ ślad osadnictwa, późne średniowiecze 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
9.	Bobrownik dz. geod. nr 30/3	17-61	II	46	osada, wczesna epoka żelaza
10.	Bobrownik dz. geod. nr 42	17-61	III	47	osada, wczesna epoka żelaza
11.	Bobrownik dz. geod. nr 59/1	17-61	IV	48	osada, XIV-XVI w.
12.	Bobrownik dz. geod. nr 81, 82, 83, 87/3	17-61	V	49	osada, wczesna epoka żelaza
13.	Bobrownik dz. geod. nr 90/9	17-61	VI	50	1/ osada, wczesna epoka żelaza 2/ osada, XII-XIII w.
14.	Bobrownik dz. geod. nr 90/5, 90/7	17-61	VII	51	osada, wczesna epoka żelaza
15.	Bobrownik dz. geod. nr 40	17-61	VIII	45	osada, XIV-XVII w.
16.	Bobrownik dz. geod. nr 4, 9/1, 114	16-61	X	19	ślad osadnictwa, wczesna epoka żelaza
17.	Bugi dz. geod. nr 23/11	16-60	I	24	ślad osadn., epoka kamienia
18.	Bugidz. geod. nr 32/2	16-60	II	25	1/ ślad osadn., epoka kamienia 2/ osada, nowożytność
19.	Bugi dz. geod. nr 56	16-60	III	26	1/ ślad osadnictwa, pradzieje 2/ osada, nowożytność
20.	Bugi dz. geod. nr 3042/6, 3042/7	16-60	IV	27	1/ ślad osadnictwa, wczesne średniowiecze 2/ osada, nowożytność
21.	Bugi dz. geod. nr 62/2	16-60	V	28	1/ ślad osadnictwa, pradzieje 2/ osada, nowożytność
22.	Bugi dz. geod. nr 87, 89/2, 89/3	16-60	VI	29	1/ ślad osadnictwa, wczesne średniowiecze 2/ osada, nowożytność
23.	Bugi dz. geod. nr 84, 87	16-60	VII	30	1/ ślad osadnictwa, wczesne średniowiecze 2/ osada, nowożytność
24.	Bugi dz. geod. nr 3040	16-60	VIII	31	osada, nowożytność
25.	Bugi dz. geod. nr 114/1, 3040/3	16-60	IX	32	1/ ślad osadnictwa, średniowiecze 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
26.	Długoleka dz. geod nr 9, 10, 54/3	16-62	I	9	ślad osadnictwa, nowożytność

27.	Długoleka dz. geod. nr 42/2	16-61	II	20	śląd osadnictwa, nowożytność
28.	Długoleka dz. geod. nr 64, 65/8	17-61	III	52	śląd osadnictwa, chronologia nieokreślona
29.	Długoleka dz. geod. nr 67	17-61	IV	54	osada, wczesna epoka żelaza
30.	Długoleka dz. geod. nr 65/5, 65/7, 66/2	17-61	V	53	osada, VIII-X w.
31.	Drwęca dz. geod. nr 9, 10	15-60	I	29	kopiec graniczny?, nowożytność
32.	Drwęca dz. geod. nr 1	15-60	II	12	1/ śląd osadnictwa, średniowiecze 2/ osada, nowożytność
33.	Drwęca dz. geod. nr 39/1	15-60	III	13	1/ śląd osadnictwa, wczesne średniowiecze ? 2/ osada, nowożytność
34.	Drwęca dz. geod. nr 44/8, 45/6	15-60	IV	14	1/ śląd osadnictwa, wczesne średniowiecze 2/ śląd osadnictwa, średniowiecze
35.	Drwęca dz. geod. nr 51/3	15-60	V	15	śląd osadnictwa, wczesna epoka żelaza
36.	Drwęca dz. geod. nr 36/8, 38	15-60	VI	16	osada, nowożytność
37.	Grabniak dz. geod. nr 31/18, 31/20	15-60	I	10	osada, nowożytność
38.	Ignalin [stanowisko archiwalne, brak lokalizacji]	16-61	I	4	grodzisko, chronologia nieokreślona
39.	Ignalin dz. geod. nr 71	16-61	II	5	osada, nowożytność
40.	Ignalin dz. geod. nr 3196/1	16-61	III	6	śląd osadnictwa, nowożytność

41.	Ignalin dz. geod. nr 24/23	16-61	IV	7	1/ ślad osadnictwa, pradzieje 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
42.	Ignalin dz. geod. nr 44/6	16-61	V	8	ślad osadnictwa, średniowiecze
43.	Ignalin dz. geod. nr 149	16-61	VI	11	ślad osadnictwa, nowożytność
44.	Ignalin dz. geod. nr 7	16-61	VII	12	ślad osadnictwa, średniowiecze
45.	Ignalin dz. geod. nr 100	16-61	VIII	14	osada, nowożytność
46.	Ignalin dz. geod. nr 227	16-61	IX	15	ślad osadnictwa, nowożytność
47.	Ignalin dz. geod. nr 66, 73	16-61	X	9	ślad osadnictwa, średniowiecze
48.	Ignalin dz. geod. nr 90/1, 90/2, 91, 93/3, 93/4	16-61	XI	21	ślad osadnictwa, średniowiecze
49.	Ignalin dz. geod. nr 62, 63/2	15-61	XII	8	1/ osada, epoka brązu 2/ ślad osadnictwa, średniowiecze
50.	Jagodowo dz. geod. nr 1/5, 1/18	15-62	I	3	osada, średniowiecze
51.	Jagodowo dz. geod. nr 54/1, 54/7	15-62	II	4	ślad osadnictwa, średniowiecze
52.	Jagodowo dz. geod. nr 80/1	15-62	III	10	1/ osada, wczesne średniowiecze 2/ osada, nowożytność
53.	Jagodowo dz. geod. nr 92/2, 93	15-62	IV	11	ślad osadnictwa, nowożytność
54.	Jagodowo dz. geod. nr 57/2	15-62	V	12	ślad osadnictwa, nowożytność
55.	Jagodowo dz. geod. nr 157/2	15-62	VI	13	ślad osadnictwa, nowożytność

56.	Jarandowo dz. geod. nr 122/1, 122/2	18-62	1	11	śląd osadnictwa, późne średniowiecze
57.	Jarandowo dz. geod. nr 3113/3	18-62	2	13	śląd osadnictwa, nowożytność
58.	Jarandowo dz. geod. nr 9/8, 9/11	18-62	3	14	1/ śląd osadnictwa, późne średniowiecze 2/ śląd osadnictwa, nowożytność
59.	Kaszuny dz. geod. nr 3187/1	16-60	I	4	śląd osadnictwa, epoka brązu
60.	Kaszuny dz. geod. nr 130	16-60	II	5	śląd osadnictwa, epoka kamienia
61.	Kaszuny dz. geod. nr 135/1, 135/2	16-60	III	6	1/ śląd osadnictwa, pradzieje 2/ śląd osadnictwa, nowożytność
62.	Kaszuny dz. geod. nr 120, 121	16-60	IV	7	1/ śląd osadnictwa, pradzieje 2/ śląd osadnictwa, nowożytność
63.	Kaszuny dz. geod. nr 61/6	16-60	V	8	osada, nowożytność
64.	Kaszuny dz. geod. nr 56	16-60	VI	9	1/ śląd osadnictwa, wczesne średniowiecze 2/ osada, nowożytność
65.	Kaszuny dz. geod. nr 27	16-60	VII	10	osada, nowożytność
66.	Kaszuny dz. geod. nr 11	16-60	VIII	11	1/ osada, epoka kamienia 2/ osada, nowożytność 3/ śląd osadnictwa, chronologia
67.	Kaszuny dz. geod. nr 15	16-60	IX	12	1/ osada, nowożytność 2/ śląd osadnictwa, chronologia nieokreślona
68.	Kaszuny dz. geod. nr 84/1, 84/2, 85	16-60	X	14	1/ śląd osadnictwa, wczesna epoka żelaza 2/ śląd osadnictwa, nowożytność
69.	Kaszuny dz. geod. nr 85, 86/7	16-60	XI	15	osada, nowożytność
70.	Kaszuny dz. geod. nr 84/2	16-60	XII	13	grodzisko, chronologia nieokreślona
71.	Kierz dz. geod. nr 3276/3	18-62	1	7	1/ śląd osadnictwa, późne średniowiecze 2/ śląd osadnictwa, nowożytność

72.	Kierz dz. geod. nr 32/2, 3034/5	18-62	2	8	1/ ślad osadnictwa, późne średniowiecze 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
73.	Kierz dz. geod. nr 3034/5	18-62	3	9	1/ osada, okres wpływów rzymskich 2/ osada, późne średniowiecze
74.	Kierz dz. geod. nr 61/3	18-62	4	10	ślad osadnictwa, późne średniowiecze
75.	Kierz dz. geod. nr 67/1	19-62	I	10	osada, nowożytność
76.	Kierz dz. geod. nr 78/1	19-62	II	11	ślad osadnictwa, nowożytność
77.	Kłębowo dz. geod. nr 29/13, 30	17-62	I	15	ślad osadnictwa, wczesna epoka żelaza
78.	Kłębowo dz. geod. nr 29/11	17-62	II	16	osada, nowożytność
79.	Kłębowo dz. geod. nr 219, 220/1	17-62	III	17	ślad osadnictwa, nowożytność
80.	Kłębowo dz. geod. nr 124/2, 125/1	17-62	IV	18	ślad osadnictwa, nowożytność
81.	Kłębowo dz. geod. nr 251/1	17-62	V	19	1/ ślad osadnictwa, wczesna epoka żelaza 2/ osada, wczesne średniowiecze
82.	Kłębowo dz. geod. nr 249/1	17-62	VI	20	osada, wczesna epoka żelaza
83.	Kłębowo dz. geod. nr 249/1, 3091/1	17-62	VII	21	ślad osadnictwa, pradzieje
84.	Kłębowo dz. geod. nr 249/1	17-62	VIII	27	ślad osadnictwa, wczesna epoka żelaza
85.	Kłębowo dz. geod. nr 249/1	17-62	IX	28	1/ ślad osadnictwa, epoka brązu 2/ ślad osadnictwa, średniowiecze 3/ ślad osadnictwa, nowożytność
86.	Kłębowo dz. geod. nr 249/1	17-62	X	29	ślad osadnictwa, nowożytność
87.	Kłębowo dz. geod. nr 249/1	17-62	XI	30	1/ ślad osadnictwa, pradzieje 2/ ślad osadnictwa, nowożytność

88.	Kłębowo dz. geod. nr 3098/2	18-62	12	12	śląd osadnictwa, nowożytność
89.	Kłusyty Wielkie dz. geod. nr 97/12	15-60	I	4	1/ ślad osadnictwa, epoka brązu 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
90.	Kłusyty Wielkie dz. geod. nr 145/20	15-60	II	5	1/ ślad osadnictwa, pradziej 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
91.	Kłusyty Wielkie dz. geod. nr 145/20	15-60	III	7	śląd osadnictwa, epoka kamienia
92.	Kłusyty Wielkie dz. geod. nr 145/20	15-60	IV	8	1/ ślad osadnictwa, pradziej 2/ ślad osadnictwa, nowożytność 3/ ślad osadnictwa, chronologia
93.	Kłusyty Wielkie [stanowisko archiwalne, brak lokalizacji]	15-60	V	6	śląd osadnictwa, pradziej
94.	Knipy [stanowisko archiwalne, brak lokalizacji]	16-63	I	2	grodzisko, chronologia nieokreślona
95.	Knipy dz. geod. nr 113/3, 114/7	16-63	II	7	1/ osada, epoka brązu 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
96.	Knipy dz. geod. nr 112/2	16-63	III	8	1/ ślad osadnictwa, pradziej 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
97.	Knipy dz. geod. nr 333/2	16-63	IV	11	śląd osadnictwa, nowożytność
98.	Knipy dz. geod. nr 55, 57	16-63	V	12	śląd osadnictwa, nowożytność
99.	Knipy dz. geod. nr 101/2	16-63	VI	13	śląd osadnictwa, nowożytność
100.	Knipy dz. geod. nr 63/6, 63/7, 63/11	16-63	VII	14	osada, nowożytność
101.	Knipy dz. geod. nr 187	16-63	VIII	15	śląd osadnictwa, nowożytność
102.	Knipy dz. geod. nr 66/1, 78/2, 84	16-63	IX	16	śląd osadnictwa, nowożytność
103.	Knipy dz. geod. nr 61/3, 66/1	16-63	X	17	osada, nowożytność

104.	Knipy dz. geod. nr 154/6	16-63	XI	18	osada, nowożytność
105.	Knipy dz. geod. nr 3038	16-63	XII	22	śląd osadnictwa, nowożytność
106.	Kochanówka [stanowisko archiwalne, brak lokalizacji]	18-62	1	1	znalezisko luźne, okres wpływów rzymskich
107.	Kochanówka [stanowisko archiwalne, brak lokalizacji]	18-62	2	2	znalezisko luźne, epoka brązu
108.	Kochanówka dz. geod. nr 260/2	18-62	3	3	1/ ślad osadnictwa, późne średniowiecze 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
109.	Kochanówka dz. geod. nr 226/4	18-62	4	4	śląd osadnictwa, nowożytność
110.	Kochanówka dz. geod. nr 216, 218	18-62	5	5	1/ ślad osadnictwa, późne średniowiecze 2/ ślad osadnictwa,
111.	Kochanówka dz. geod. nr 52/1, 54/1	18-62	6	6	1/ ślad osadnictwa, późne średniowiecze 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
112.	Koniewo dz. geod. nr 2/55	16-62	I	46	śląd osadnictwa, nowożytność
113.	Koniewo dz. geod. nr 2/50	16-62	II	47	osada, wczesna epoka żelaza
114.	Koniewo dz. geod. nr 2/50	16-62	III	48	śląd osadnictwa, wczesna epoka żelaza
115.	Koniewo dz. geod. nr 138/1	16-62	IV	53	osada, nowożytność
116.	Koniewo dz. geod. nr 140/7, 140/8	16-62	V	54	osada, wczesna epoka żelaza
117.	Koniewo dz. geod. nr 130/4, 140/8, 189	16-62	VI	55	śląd osadnictwa, wczesna epoka żelaza
118.	Koniewo dz. geod. nr 124/1	16-62	VII	56	osada, średniowiecze
119.	Koniewo dz. geod. nr 136/2	16-62	VIII	57	1/ ślad osadnictwa, wczesna epoka żelaza 2/ ślad osadnictwa,
120.	Koniewo dz. geod. nr 133/3, 134, 135/1, 141/1, 189	16-62	IX	58	śląd osadnictwa, nowożytność
121.	Koniewo dz. geod. nr 135	16-62	X	59	śląd osadnictwa, nowożytność

122.	Koniewo [stanowisko archiwalne, brak lokalizacji]	16-62	XI	60	cmentarzysko, okres wpływów rzymskich
123.	Koniewo dz. geod. nr 3/12	16-62	XII	21	śląd osadnictwa, epoka kamienie
124.	Koniewo dz. geod. nr 61/1, 185	15-62	XIII	1	1/ ślad osadnictwa, wczesne średniowiecze
125.	Koniewo dz. geod. nr 60/10	15-62	XIV	2	śląd osadnictwa, nowożytność
126.	Koniewo dz. geod. nr 51/2, 52/4	15-62	XV	7	śląd osadnictwa, wczesne średniowiecze
127.	Koniewo dz. geod. nr 53/2	15-62	XVI	8	1/ ślad osadnictwa, wczesna epoka żelaza 2/ ślad osadnictwa,
128.	Koniewo dz. geod. nr 23/20	15-62	XVII	9	śląd osadnictwa, nowożytność
129.	Kotowo, dz. geod. nr 51/2	15-63	I	1	śląd osadnictwa, średniowiecze
130.	Kotowo dz. geod. nr 2/39	15-63	II	2	kurhan, wczesna epoka żelaza
131.	Kotowo dz. geod. nr 37/1, 37/2	15-63	III	3	śląd osadnictwa, średniowiecze
132.	Kotowo dz. geod. nr 28/6, 28/7	15-63	IV	4	1/ osada, średniowiecze 2/ osada, nowożytność
133.	Kotowo dz. geod. nr 12/4	15-63	V	5	śląd osadnictwa, średniowiecze
134.	Kotowo dz. nr 48/1, 49	15-63	VI	6	śląd osadnictwa, średniowiecze
135.	Kotowo dz. geod. nr 1/23, 57/1	15-63	VII	7	śląd osadnictwa, nowożytność
136.	Kotowo dz. geod. nr 5/1	15-63	VIII	8	1/ osada, średniowiecze 2/ osada, nowożytność
137.	Kotowo dz. geod. nr 117/4	15-63	IX	20	1/ ślad osadnictwa, średniowiecze 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
138.	Kotowo dz. geod. nr 117/3	15-63	X	21	śląd osadnictwa, średniowiecze
139.	Kraszewo [stanowisko archiwalne, brak lokalizacji]	17-62	I	4	śląd osadnictwa, epoka kamienia
140.	Kraszewo dz. geod. nr 185/1, 185/2	17-62	II	5	osada, średniowiecze
141.	Kraszewo dz. geod. nr 186, 185/4	17-62	III	6	śląd osadnictwa, nowożytność
142.	Kraszewo dz. geod. nr 197, 285/2, 285/5	17-62	IV	7	śląd osadnictwa, nowożytność

143.	Kraszewo dz. geod. nr 165, 166, 167, 205, 206	17-62	V	8	osada, nowożytność
144.	Kraszewo dz. geod. nr 86/6, 286/2	17-62	VI	9	osada, nowożytność
145.	Kraszewo dz. geod. nr 79/1	17-62	VII	10	ślad osadnictwa, nowożytność
146.	Kraszewo dz. geod. 76/2	17-62	VIII	11	ślad osadnictwa, nowożytność
147.	Kraszewo dz. geod. nr 56/1, 57/2	17-62	IX	12	ślad osadnictwa, nowożytność
148.	Łabno dz. geod. nr 62/10	17-62	I	42	osada, średniowiecze
149.	Łabno dz. geod. nr 6/13	17-62	II	43	ślad osadnictwa, średniowiecze
150.	Łabno dz. geod. nr 49/5, 49/9, 49/11	17-62	III	44	ślad osadnictwa, nowożytność
151.	Łabno dz. geod. nr 201/1	17-62	IV	45	ślad osadnictwa, nowożytność
152.	Łabno dz. geod. nr 60/4	17-62	V	46	ślad osadnictwa, średniowiecze
153.	Łabno dz. geod. nr 47/9	17-62	VI	47	ślad osadnictwa, nowożytność
154.	Łabno dz. geod. nr 47/9	17-62	VII	48	ślad osadnictwa, średniowiecze
155.	Łabno dz. geod. nr 47/9	17-62	VIII	49	osada, nowożytność
156.	Łabno dz. geod. nr 47/9	17-62	IX	50	ślad osadnictwa, średniowiecze
157.	Łabno dz. geod. nr 47/5, 47/9	17-62	X	51	ślad osadnictwa, średniowiecze
158.	Łabno dz. geod. nr 86/10, 88/17, 88/18	17-62	XI	14	ślad osadnictwa, nowożytność
159.	Łaniewo [stanowisko archiwalne, brak lokalizacji]	17-61	I	3	grodzisko, chronologia nieokreślona
160.	Łaniewo dz. geod. nr 161, 164, 165/1	17-61	II	30	1/ osada, wczesna epoka żelaza 2/ osada, XIII-XIV w.
161.	Łaniewo dz. geod. nr 107	17-61	III	31	1/ osada, wczesna epoka żelaza 2/ osada, XVII-XVIII w.

162.	Łaniewo dz. geod. nr 122, 123	17-61	IV	32	śląd osadnictwa, XVII w.
163.	Łaniewo dz. geod. nr 3123/7	17-61	V	33	śląd osadnictwa, chronologia nieokreślona
164.	Łaniewo dz. geod. nr 24	17-61	VI	34	osada, XVI-XVII w.
165.	Łaniewo dz. geod. nr 74/1, 74/2	17-61	VII	35	osada, XVI-XVII w.
166.	Łaniewo dz. geod. nr 184/1	17-61	VIII	44	osada, wczesna epoka żelaza
167.	Łaniewo dz. geod. nr 10, 71, 228	17-61	IX	36	osada, XIII-XIV w.
168.	Łaniewo dz. geod. nr 223/2	17-61	X	37	osada, XVIII-XIX w.
169.	Łaniewo dz. geod. nr 240, 241	17-61	XI	38	śląd osadnictwa, XVII w.
170.	Łaniewo dz. geod. nr 321/1, 324/2	17-61	XII	39	1/ osada, epoka brązu 2/ osada, XIV-XVIII w.
171.	Łaniewo dz. geod. nr 316	17-61	XIII	40	1/ osada, wczesna epoka żelaza 2/ osada, okres wpływów rzymskich
172.	Łaniewo dz. geod. nr 199, 204/2	17-61	XIV	41	osada, XV-XVI w.
173.	Łaniewo dz. geod. nr 192, 193, 194/1, 194/2	17-61	XV	42	1/ osada, epoka brązu 2/ osada, XVIII-XIX w.
174.	Łaniewo dz. geod. nr 186, 187	17-61	XVI	43	śląd osadnictwa, XVII w.
175.	Markajmy [stanowisko archiwalne, brak lokalizacji]	16-62	I	5	śląd osadnictwa, epoka brązu
176.	Markajmy dz. geod. nr 3174/1	17-62	II	56	śląd osadnictwa, nowożytność
177.	Markajmy dz. geod. nr 5/10	16-62	III	26	1/ śląd osadnictwa, wczesne średniowiecze 2/ śląd osadnictwa,

178.	Markajmy dz. geod. nr 143/10	16-62	IV	27	ślad osadnictwa, średniowiecze
179.	Markajmy dz. geod. nr 183/2,	16-62	V	28	osada, nowożytność
180.	Markajmy dz. geod. nr 183/2, 186/2, 186/22	16-62	VI	29	ślad osadnictwa, nowożytność
181.	Markajmy dz. geod. nr 107/5,	16-62	VII	30	ślad osadnictwa, nowożytność
182.	Markajmy dz. geod. nr 107/2,	16-62	VIII	31	ślad osadnictwa, nowożytność
183.	Markajmy dz. geod. nr 13/5	16-62	IX	32	ślad osadnictwa, nowożytność
184.	Markajmy dz. geod. nr 12/2	16-62	X	33	ślad osadnictwa, nowożytność
185.	Markajmy dz. geod. nr 92/3	16-62	XI	34	ślad osadnictwa, nowożytność
186.	Markajmy dz. geod. nr 96/5	16-62	XII	35	ślad osadnictwa, nowożytność
187.	Markajmy dz. geod. nr 51, 52/2, 52/4	16-62	XIII	36	ślad osadnictwa, nowożytność
188.	Markajmy dz. geod. nr 21/14, 21/15, 29/11, 177/2	16-62	XIV	37	ślad osadnictwa, nowożytność
189.	Markajmy dz. geod. nr 11/2	16-62	XV	39	ślad osadnictwa, nowożytność
190.	Markajmy dz. geod. nr 10/2	16-62	XVI	40	osada, nowożytność
191.	Markajmy dz. geod. nr 10/2,	16-62	XVII	41	osada, nowożytność
192.	Markajmy dz. geod. nr 6/8, 6/12, 6/15, 6/16	16-62	XVIII	42	ślad osadnictwa, średniowiecze
193.	Markajmy dz. geod. nr 5, 6/8	16-62	XIX	43	ślad osadnictwa, nowożytność
194.	Markajmy dz. geod. nr 6/8, 194	16-62	XX	44	ślad osadnictwa, średniowiecze
195.	Markajmy dz. geod. nr 2/26	16-62	XXI	45	ślad osadnictwa, wczesna epoka żelaza
196.	Markajmy dz. geod. nr 143/1	16-63	XXI	19	ślad osadnictwa, nowożytność
197.	Markajmy dz. geod. nr 62/2, 164/2	16-62	XXII	64	znalezisko luźne, wczesne średniowiecze
198.	Marków [stanowisko archiwalne, brak lokalizacji]	16-62	I	6	ślad osadnictwa, chronologia nieokreślona

199.	Medyny [stanowisko archiwalne, brak lokalizacji]	17-62	I	1	śląd osadnictwa, epoka kamienia
200.	Medyny [stanowisko archiwalne, brak lokalizacji]	17-62	II	2	śląd osadnictwa, epoka kamienia
201.	Medyny [stanowisko archiwalne, brak lokalizacji]	17-62	III	3	grodzisko, chronologia nieokreślona
202.	Medyny dz. geod. nr 24/3	17-62	IV	24	śląd osadnictwa, średniowiecze
203.	Medyny dz. geod. nr 15/19, 20/3, 119	17-62	V	25	1/ śląd osadnictwa, epoka kamienia 2/ śląd osadnictwa, nowożytność
204.	Medyny dz. geod. nr 15/1	17-62	VI	26	osada, nowożytność
205.	Medyny dz. geod. nr 100/13	17-62	VII	31	osada, nowożytność
206.	Medyny dz. geod. nr 59/8, 3181/5	17-62	VIII	32	śląd osadnictwa, wczesne średniowiecze
207.	Medyny dz. geod. nr 88/1, 89	17-62	IX	33	śląd osadnictwa, średniowiecze
208.	Medyny dz. geod. nr 58/2, 65/4	17-62	X	34	1/ śląd osadnictwa, epoka brązu 2/ osada, średniowiecze
209.	Medyny dz. geod. nr 43/3, 43/4	17-62	XI	35	śląd osadnictwa, średniowiecze
210.	Medyny dz. geod. nr 4/7, 4/19	17-62	XII	36	śląd osadnictwa, średniowiecze
211.	Medyny dz. geod. nr 28/51	17-62	XIII	37	śląd osadnictwa, średniowiecze
212.	Medyny dz. geod. nr 28/40, 28/43	17-62	XIV	38	śląd osadnictwa, średniowiecze
213.	Medyny dz. geod. nr 12/13, 29/9, 29/10	17-62	XV	39	śląd osadnictwa, nowożytność
214.	Medyny dz. geod. nr 45/10	17-62	XVI	40	śląd osadnictwa, średniowiecze
215.	Medyny dz. geod. nr 35/13	17-62	XVII	41	śląd osadnictwa, nowożytność

216.	Medyny dz. geod. nr 115	17-63	18	8	śląd osadnictwa, wczesne średniowiecze
217.	Medyny dz. geod. nr 15/24, 19/4, 22/6, 36/1	17-63	19	36	osada, pradzieje
218.	Miejska Wola dz. geod. nr 100	16-60	I	16	śląd osadnictwa, epoka kamienia
219.	Miejska Wola dz. geod. nr 3042/2	16-60	II	17	1/ śląd osadnictwa, pradzieje 2/ śląd osadnictwa, nowożytność
220.	Miejska Wola dz. geod. nr 95/1	16-60	III	18	osada, nowożytność
221.	Miejska Wola dz. geod. nr 40	16-60	IV	19	1/ śląd osadnictwa, pradzieje 2/ osada, nowożytność
222.	Miejska Wola dz. geod. nr 95/1	16-60	V	20	1/ osada, wczesna epoka żelaza 2/ osada, nowożytność
223.	Miejska Wola dz. geod. nr 159	16-60	VI	21	osada, nowożytność
224.	Miejska Wola dz. geod. nr 5/4	16-60	VII	22	1/ śląd osadnictwa, pradzieje 2/ śląd osadnictwa, nowożytność
225.	Miłogórze [stanowisko archiwalne, brak lokalizacji]	17-61	I	1	kurhan, wczesna epoka żelaza
226.	Miłogórze dz. geod. nr 345/5	17-61	II	4	śląd osadnictwa, XVIII w.
227.	Miłogórze dz. geod. nr 336/7, 338/5	17-61	III	5	śląd osadnictwa, XVI-XVII w.
228.	Nowa Wieś Wielka [stanowisko archiwalne, brak lokalizacji]	15-61	I	4	kurhan, wczesna epoka żelaza
229.	Nowa Wieś Wielka dz. geod. nr 187/3	15-61	II	21	1/ śląd osadnictwa, pradzieje 2/ śląd osadnictwa, nowożytność
230.	Nowa Wieś Wielka dz. geod. nr 3187/1	15-61	III	22	1/ śląd osadnictwa, wczesne średniowiecze 2/ śląd osadnictwa, nowożytność

231.	Nowa Wieś Wielka dz. geod. nr 106/22, 106/25, 3187/2	15-61	IV	23	1/ ślad osadnictwa, pradzieje 2/ ślad osadnictwa, wczesne średniowiecze
232.	Nowa Wieś Wielka dz. geod. nr 106/24	15-61	V	24	ślad osadnictwa, pradzieje
233.	Nowosady dz. geod. nr 93	17-62	I	13	ślad osadnictwa, nowożytność
234.	Nowosady dz. geod. nr 46/13, 3068/2	17-61	II	6	1/ ślad osadnictwa, XI-XII w. 2/ ślad osadnictwa, XIV-XVI w.
235.	Nowosady dz. geod. nr 51, 52/4, 52/5	17-61	III	7	1/ ślad osadnictwa, pradzieje 2/ osada, XV-XVIII w.
236.	Nowosady dz. geod. nr 68, 69/3	17-61	IV	8	osada, XIII-XVII w.
237.	Nowosady dz. geod. nr 67/5, 69/3	17-61	V	9	osada, XV-XVII w.
238.	Nowosady dz. geod. nr 121/6, 123/5	17-61	VI	12	osada, XVI-XVII w.
239.	Pilnik dz. geod. nr 5/52, 5/54	17-62	I	52	ślad osadnictwa, średniowiecze
240.	Pomorowo dz. geod. nr 4/17	17-61	I	2	kurhan, wczesna epoka żelaza rejestr zabytków nr C-283
241.	Pomorowo dz. geod. nr 3067/1	17-61	II	13	osada, wczesna epoka żelaza
242.	Pomorowo dz. geod. nr 49/1	17-61	III	14	1/ ślad osadnictwa, pradzieje 2/ ślad osadnictwa, XVI-XVII w.
243.	Pomorowo dz. geod. nr 37, 46/1	17-61	IV	15	osada, wczesna epoka żelaza

244.	Pomorowo dz. geod. nr 35	17-61	V	16	osada, wczesna epoka żelaza
245.	Pomorowo dz. geod. nr 90/2	17-61	VI	17	śląd osadnictwa, XVIII w.
246.	Pomorowo dz. geod. nr 90/2	17-61	VII	18	śląd osadnictwa, XVII w.
247.	Pomorowo dz. geod. nr 12/2	17-61	VIII	19	osada, XVI-XVIII w.
248.	Pomorowo dz. geod. nr 385	17-61	IX	20	śląd osadnictwa, pradzieje
249.	Pomorowo dz. geod. nr 385	17-61	X	21	osada, okres wpływów rzymskich
250.	Pomorowo dz. geod. nr 3062/2	17-61	XI	10	osada, pradzieje
251.	Pomorowo dz. geod. nr 3063/1	17-61	XII	11	śląd osadnictwa, pradzieje
252.	Pomorowo dz. geod. nr 4/17	17-61	XIII	26	osada, XV-XVI w.
253.	Pomorowo dz. geod. nr 3/7	17-61	XIV	27	śląd osadnictwa, XVII w.
254.	Pomorowo dz. geod. nr 387	17-61	XV	28	śląd osadnictwa, pradzieje
255.	Pomorowo dz. geod. nr 379, 380, 381, 386, 388	17-61	XVI	29	osada, XVI-XVIII w.
256.	Redy dz. geod. nr 33/5, 34/1	16-62	I	25	śląd osadnictwa, nowożytność
257.	Redy dz. geod. nr 84	16-61	II	13	osada, nowożytność

258.	Rogóż dz. geod. 28/2, 3028/6	16-62	I	3	grodzisko, wczesne średniowiecze rejestr zabytków nr C-068
259.	Rogóż dz. geod. nr 3028/6	16-62	II	49	śląd osadnictwa, nowożytność
260.	Rogóż dz. geod. nr 283/4	16-63	III	4	1/ ślad osadnictwa, pradzieje 2/ śląd osadnictwa, średniowiecze
261.	Rogóż dz. geod. nr 304/3, 305/3	16-63	IV	5	osada, nowożytność
262.	Rogóż dz. geod. nr 304/3, 305/3	16-63	V	6	osada, nowożytność
263.	Rogóż dz. geod. nr 247/1, 252/1	16-63	VI	23	śląd osadnictwa, średniowiecze
264.	Rogóż dz. geod. nr 8/9, 8/18	15-63	VII	13	1/ osada, średniowiecze 2/ osada, nowożytność
265.	Rogóż dz. geod. nr 8/19	15-63	VIII	14	1/ osada, okres wpływów rzymskich 2/ ślad osadnictwa, średniowiecze 3/ ślad osadnictwa, nowożytność
266.	Rogóż dz. geod. nr 8/9	15-63	IX	15	śląd osadnictwa, średniowiecze
267.	Rogóż dz. geod. nr 1/3, 1/4, 7/6, 7/7	15-63	X	16	1/ osada, wczesna epoka żelaza 2/ ślad osadnictwa, średniowiecze 3/ ślad osadnictwa, nowożytność
268.	Rogóż dz. geod. nr 4/10	15-63	XI	17	1/ ślad osadnictwa, średniowiecze 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
269.	Rogóż dz. geod. nr 1/94	15-63	XII	18	1/ ślad osadnictwa, średniowiecze 2/ ślad osadnictwa, nowożytność

270.	Rogóż dz. geod. nr 1/93	15-63	XIII	19	1/ ślad osadnictwa, średniowiecze 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
271.	Rogóż dz. geod. nr 252	15-63	XIV	29	ślad osadnictwa, nowożytność
272.	Rogóż dz. geod. nr 94/3	16-62	XV	50	osada, nowożytność
273.	Rogóż dz. geod. nr 83/10, 416/10, 416/17	16-62	XVI	51	ślad osadnictwa, wczesna epoka żelaza
274.	Rogóż dz. geod. nr 416/1, 416/3, 3027/2	16-62	XVII	52	ślad osadnictwa, nowożytność
275.	Rogóż [stanowisko archiwalne, brak lokalizacji]	16-62	XVIII	4	osada, wczesne średniowiecze
276.	Runowo [stanowisko archiwalne, brak lokalizacji]	16-61	I	1	cmmentarzysko, wczesna epoka żelaza
277.	Runowo [stanowisko archiwalne, brak lokalizacji]	16-61	II	2	cmmentarzysko, wczesna epoka żelaza
278.	Runowo [stanowisko archiwalne, brak lokalizacji]	16-61	III	3	grodzisko, chronologia nieokreślona
279.	Runowo dz. geod. nr 119/6	16-61	IV	10	ślad osadnictwa, nowożytność
280.	Runowo dz. geod. nr 283/1	16-61	V	16	ślad osadnictwa, średniowiecze
281.	Runowo dz. geod. nr 272/1, 273	16-61	VI	17	1/ ślad osadnictwa, epoka kamienia 2/ osada, średniowiecze
282.	Runowo dz. geod. 398/6	16-61	VII	18	osada, średniowiecze
283.	Sarnowo dz. geod. nr 27	16-63	I	20	1/ ślad osadnictwa, pradzieje 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
284.	Sarnowo dz. geod. nr 123	17-63	1	9	ślad osadnictwa, nowożytność
285.	Sarnowo dz. geod. nr 38, 40/1	16-63	II	21	osada, średniowiecze
286.	Sarnowo dz. geod. nr 134	17-63	2	10	1/ ślad osadnictwa, neolit 2/ ślad osadnictwa, nowożytność

287.	Sarnowo dz. geod. nr 136	17-63	3	11	grodzisko?, chronologia nieokreślona
288.	Sarnowo dz. geod. nr 137/1	17-63	4	12	1/ ślad osadnictwa, epoka kamienia-wczesna epoka żelaza 2/ ślad osadnictwa, wczesna epoka żelaza
289.	Sarnowo dz. geod. nr 123, 125/1	17-63	5	13	ślad osadnictwa, pradzieje
290.	Stabunity dz. geod. nr 2/4	14-60	1	5	1/ ślad osadnictwa, neolit? 2/ osada?, wczesna epoka żelaza 3/ osada, XI-XII w.
291.	Stabunity dz. geod. nr 2/4	15-60	I	17	1/ ślad osadnictwa, pradzieje 2/ ślad osadnictwa, średniowiecze 3/ osada, nowożytność
292.	Stabunity dz. geod. nr 2/4	15-60	II	18	1/ ślad osadnictwa, wczesne średniowiecze? 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
293.	Stabunity dz. geod. nr 44/3	15-60	III	19	kopiec graniczny?, nowożytność
294.	Stabunity dz. geod. nr 5/5	15-60	IV	20	1/ ślad osadnictwa, wczesna epoka żelaza 2/ ślad osadnictwa, średniowiecze 3/ osada?, nowożytność
295.	Stabunity dz. geod. nr 8/6	15-60	V	21	1/ osada, wczesna epoka żelaza 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
296.	Stabunity dz. geod. nr 8/6	15-60	VI	22	1/ ślad osadnictwa, epoka brązu 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
297.	Stabunity dz. geod. nr 9/1	15-60	VII	23	1/ ślad osadnictwa, wczesne średniowiecze 2/ osada?, nowożytność
298.	Stabunity dz. geod. nr 259/1	15-60	VIII	25	1/ osada, wczesna epoka żelaza 2/ ślad osadnictwa, nowożytność

299.	Stabunity dz. geod. nr 12/8	15-60	IX	26	grodzisko?, chronologia nieokreślona
300.	Stabunity dz. geod. nr 72/4	15-60	X	30	kopiec graniczny?, nowożytność
301.	Strykowo dz. geod. nr 131/2, 133/1	18-61	1	1	śląd osadnictwa, późne średniowiecze
302.	Strykowo dz. geod. nr 130/4	18-61	2	2	śląd osadnictwa, późne średniowiecze
303.	Strykowo dz. geod. nr 144, 146/1	18-61	3	3	1/ śląd osadnictwa, epoka kamienia 2/ śląd osadnictwa, nowożytność
304.	Strykowo dz. geod. nr 121/1, 122	18-61	4	4	1/ śląd osadnictwa, późne średniowiecze 2/ śląd osadnictwa, nowożytność
305.	Strykowo dz. geod. nr 171/8, 260/2	18-61	5	5	1/ śląd osadnictwa, późne średniowiecze 2/ śląd osadnictwa, nowożytność
306.	Strykowo dz. geod. nr 87/1, 3206/2	18-61	6	6	1/ śląd osadnictwa, epoka kamienia 2/ śląd osadnictwa, nowożytność
307.	Strykowo dz. geod. nr 86/1	18-61	7	7	śląd osadnictwa, epoka kamienia
308.	Strykowo dz. geod. nr 56	18-61	8	8	obozowisko, epoka kamienia
309.	Strykowo dz. geod. nr 56	18-61	9	9	1/ śląd osadnictwa, epoka kamienia 2/ śląd osadnictwa, nowożytność
310.	Strykowo dz. geod. nr 47	18-61	10	10	1/ śląd osadnictwa, wczesne średniowiecze? 2/ śląd osadnictwa, późne średniowiecze 3/ śląd osadnictwa, nowożytność
311.	Strykowo dz. geod. nr 58, 59, 66, 67/1	18-61	11	11	1/ śląd osadnictwa, epoka kamienia 2/ śląd osadnictwa, późne średniowiecze 3/ śląd osadnictwa, nowożytność

312.	Suryty dz. geod. nr 42/5	18-62	1	15	1/ ślad osadnictwa, późne średniowiecze 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
313.	Suryty dz. geod. nr 3322/1	19-62	I	1	cmmentarzysko?, chronologia nieokreślona [stanowisko archiwalne, brak lokalizacji]
314.	Suryty dz. geod. nr 38/18, 38/21, 38/22	19-62	II	6	osada, nowożytność
315.	Suryty dz. geod. nr 37/1, 37/2	19-62	III	7	ślad osadnictwa, nowożytność
316.	Świątnik dz. geod. nr 65/11, 65/12	17-62	II	22	ślad osadnictwa, nowożytność
317.	Świątnik dz. geod. nr 33/1, 33/3	17-62	III	23	ślad osadnictwa, nowożytność
318.	Świątnik dz. geod. nr 53/1, 64	17-63	5	37	1/ ślad osadnictwa, pradzieje 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
319.	Wielochowo [stanowisko archiwalne, brak lokalizacji]	16-62	I	2	ślad osadnictwa, epoka kamienia
320.	Wielochowo dz. geod. nr 65/2	16-62	II	22	ślad osadnictwa, nowożytność
321.	Wielochowo dz. geod. nr 54/6	16-62	III	23	ślad osadnictwa, nowożytność
322.	Wielochowo dz. geod. nr 22/7	16-62	IV	24	osada, nowożytność
323.	Wielochowo dz. geod. nr 6/5, 9/4	15-62	V	21	ślad osadnictwa, nowożytność
324.	Workiejmy [stanowisko archiwalne, brak lokalizacji]	15-61	I	1	1/ kurhan, epoka brązu 2/ kurhan, wczesna epoka żelaza
325.	Workiejmy dz. geod. nr 37/13	15-61	II	2	cmmentarzysko kurhanowe, epoka brązu
326.	Workiejmy dz. geod. nr 3174	15-61	III	3	grodzisko, wczesna epoka żelaza rejestr zabytków nr C-066

327.	Workiejmy dz. geod. nr 98/1	15-61	IV	5	1/ ślad osadnictwa, epoka kamienia 2/ ślad osadnictwa, wczesna epoka żelaza 3/ ślad osadnictwa, wczesne średniowiecze
328.	Workiejmy dz. geod. nr 96/3, 134/5, 200	15-61	V	6	1/ ślad osadnictwa, epoka brązu 2/ ślad osadnictwa, wczesne średniowiecze 3/ ślad osadnictwa, średniowiecze
329.	Workiejmy dz. geod. nr 4/34	15-61	VI	7	ślad osadnictwa, średniowiecze
330.	Workiejmy dz. geod. nr 76, 78	15-61	VII	9	osada, nowożytność
331.	Workiejmy dz. geod. nr 81/5	15-61	VIII	10	ślad osadnictwa, nowożytność
332.	Workiejmy dz. geod. nr 121/2, 127/5	15-61	IX	11	ślad osadnictwa, nowożytność
333.	Workiejmy dz. geod. nr 4/34	15-60	X	27	1/ ślad osadnictwa, pradzieje 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
334.	Workiejmy dz. geod. nr 4/24, 4/25, 4/26, 4/27, 4/30, 4/31, 4/32, 4/33, 21	15-60	XI	28	1/ ślad osadnictwa, średniowiecze 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
335.	Żytowo dz. geod. nr 9/6, 12/2	15-62	I	5	1/ ślad osadnictwa średniowiecze 2/ osada, nowożytność
336.	Żytowo dz. geod. nr 13/10, 14/14, 14/16, 14/18, 14/19, 14/20, 14/21, 14/22, 14/23, 14/24, 15/20, 15/25, 15/26	15-62	II	6	1/ osada, wczesna epoka żelaza 2/ osada, nowożytność

8. REKOMENDACJA I WNIOSKI ZAWARTE W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM

Zgodnie z art. 38a ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 293 z późn. zm.) dla obszaru województwa sporządza się, nie rzadziej niż raz na 20 lat, audyt krajobrazowy. Audyt krajobrazowy identyfikuje krajobrazy występujące na całym obszarze województwa, określa ich cechy charakterystyczne oraz dokonuje oceny ich wartości.

Granic krajobrazów priorytetowych oraz rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym Sejmik Samorządowy Województwa Warmińsko – Mazurskiego nie wniósł. Audyt krajobrazowy dla województwa warmińsko – mazurskiego jest w trakcie opracowania.

9. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA, ORAZ ZAPEWNIENIA DOSTĘPNOŚCI OSOBOM ZE

SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI

9.1. Powietrze atmosferyczne

9.1.1. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego

Stan sanitarny powietrza atmosferycznego na terenie gminy Lidzbark Warmiński nie był dotychczas objęty monitoringiem. Stosowne badania powietrza atmosferycznego wykonuje Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, który jak dotychczas nie prowadził żadnych pomiarów na terenie analizowanej gminy. W celu podania zbliżonych wartości poniżej został podany stan sanitarny powietrza na terenie miasta Lidzbark Warmiński. Opierając się na raportach o stanie środowiska województwa warmińsko – mazurskiego sporządzonych przez WIOŚ za lata 1999 – 2002 r., rejon powiatu lidzbarskiego został objęty jednorazowym badaniem przeprowadzonym w celu stwierdzenia stanu sanitarnego powietrza w mieście Lidzbark Warmiński. Pomiary zostały wykonane przez automatyczną mobilną stację pomiarową, tj. za pomocą ambulansu należącego do WIOŚ, służącego do pomiarów emisji. Ambulans wykonywał pomiary w dniach od 8 do 30 01.2001 r. w rejonie Szkoły Muzycznej przy ulicy Orła Białego 2 na terenie miasta Lidzbark Warmiński.

Zainstalowane w ambulansie przyrządy pomiarowe pozwalają na wykonywanie pomiarów następujących substancji zawartych w badanym powietrzu: amoniak, dwutlenek siarki, tlenek i dwutlenek azotu, pył zawieszony oraz tlenek węgla.

Wartości zmierzone na każdym z przyrządów są rejestrowane co 3 sek., a następnie przetwarzane na sygnał, proporcjonalny do stężenia badanej substancji. W dwóch tabelach poniżej przedstawiono wyniki przeprowadzonych pomiarów (źródło - raport o stanie środowiska województwa warmińsko – mazurskiego w roku 2001).

Tabela 13. Wyniki pomiarów emisji prowadzonych przez ambulans WIOŚ na terenie miasta Lidzbark Warm. 2001 r. zestawienie trzydziestominutowych stężeń dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla i amoniaku w powietrzu.

Wyszczególnienie uzysk. wartości	Dwutlenek siarki		Dwutlenek azotu		Tlenek węgla		Amoniak	
	[µg/m³]	[%D ₃₀]	[µg/m³]	[%D ₃₀]	[µg/m³]	[%D ₃₀]	[µg/m³]	[%D ₃₀]
Wartość maks. w serii pomiarowej	136	27,2	85	17,0	1,99	9,95	23	5,8
Wartość średnia z serii pomiarowej	36,1	7,2	24,5	4,9	0,7	3,5	5,6	1,4

Tabela 14. Wyniki pomiarów imisji na terenie miasta Lidzbark Warmiński w styczniu 2001 r. - zestawienie średnich dobowych stężeń dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla i amoniaku w powietrzu (WIOŚ).

Wyszczególnienie uzysk. wartości	Dwutlenek siarki		Dwutlenek azotu		Tlenek węgla		Amoniak	
	[µg/m³]	[%D ₂₄]	[µg/m³]	[%D ₂₄]	[µg/m³]	[%D ₂₄]	[µg/m³]	[%D ₂₄]
Wartość maks. w serii pomiarowej	74	49,3	43	28,7	0,94	18,8	8,4	4,2

Wartość średnia z serii pomiarowej	36	24	25	16,6	0,7	14,0	5,6	2,8
------------------------------------	----	----	----	------	-----	------	-----	-----

Dane dotyczące stanu sanitarnego powietrza uzupełniła pierwsza i druga ocena roczna jakości powietrza w województwie warmińsko – mazurskim, wykonana w oparciu o nowe przepisy, wprowadzone w życie ustawą Prawo ochrony środowiska, wydaną w kwietniu 2002 r. Celem corocznej oceny jakości powietrza jest uzyskanie informacji o stężeniach zanieczyszczeń na obszarze stref, w tym aglomeracji, w zakresie umożliwiającym:

- dokonanie klasyfikacji stref w oparciu o przyjęte kryteria;
- uzyskanie informacji o przestrzennych rozkładach stężeń zanieczyszczeń na obszarze aglomeracji lub innej strefy, w zakresie umożliwiającym wskazanie obszarów przekroczeń wartości kryterialnych oraz określenie poziomów stężeń występujących na tych obszarach;
 - wskazanie prawdopodobnych przyczyn występowania ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń w określonych rejonach;
 - wskazanie potrzeb w zakresie wzmocnienia istniejącego systemu monitoringu i oceny.

Ocena i wynikające z niej działania odnoszone są do obszarów nazywanych strefami. Zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1219) strefę stanowi:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy;
- obszar powiatu niewchodzący w skład aglomeracji.

Z tego powodu badaniem monitoringowym został objęty także powiat lidzbarski. Oceny dokonuje się z uwzględnieniem dwóch grup kryteriów:

- ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi;
- ustanowionych ze względu na ochronę roślin.

W granicach obszaru gminy nie prowadzono badań monitoringowych stanu jakości powietrza. Badania jakościowe dokonywane są natomiast na poziomie regionalnym, w odniesieniu do podziału województwa warmińsko-mazurskiego na trzy strefy: 1) miasto Olsztyn, 2) miasto Elbląg, 3) strefa warmińsko-mazurska. Obszar gminy Lidzbark Warmiński znajduje się w strefie warmińsko-mazurskiej, jednak w jego graniach i w jego najbliższym otoczeniu nie znajdowały się punkty sieci monitoringu regionalnego jakości powietrza. W każdej z w/w stref przeprowadzono ocenę jakości powietrza uwzględniając wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2012, poz. 1031). Ocenę przeprowadzono oddzielnie dla każdego zanieczyszczenia z uwzględnieniem dwóch grup kryteriów:

- ze względu na ochronę zdrowia ludzi, dla substancji: benzen, dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, ozon, tlenek węgla, pył PM₁₀, pył PM_{2.5} oraz kadm, nikiel, ołów, arsen i benzo(a)piren w pyle zawieszonym PM₁₀;
- ze względu na ochronę roślin dla substancji: dwutlenek siarki, tlenki azotu, ozon.

Wyniki pomiarów jakości powietrza w strefach województwa warmińsko-mazurskiego, za 2013 rok, przedstawiają się następująco:

- stężenia zanieczyszczeń: SO₂, O₃, NO₂/NO_x, CO, pyłu PM_{2.5}, ołowiu, arsenu, kadmu, niklu w pyle PM₁₀ ze względu na ochronę zdrowia i roślin nie przekraczały wartości odpowiednio dopuszczalnych i docelowych określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2012, poz. 1031). Wystąpiły przekroczenia wartości celu długoterminowego dla ozonu zarówno pod kątem ochrony zdrowia jak i roślin. Stężenia metali w pyle od kilku lat mieszczą się poniżej dolnych progów oszacowania określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 18 września 2012 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. 2012, poz. 1032),

- w 2013 roku wystąpiły przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀ w każdej z trzech stref,
- główną przyczyną wystąpienia przekroczeń była wzmożona emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunalnych spowodowana niekorzystnymi warunkami klimatycznymi w okresie zimowym oraz spalaniem słabej jakości materiału grzewczego w *mało wydajnych piecach*.

Należy podkreślić, że ocena jakości powietrza dotyczy całościowo danej strefy, ma zatem wymiar regionalny i nie świadczy bezpośrednio o jakości powietrza na obszarze gminy. Dodatkowo, przekroczenia norm określonych dla poszczególnych poziomów substancji w powietrzu odnotowane były poza granicami obszaru gminy.

9.2. Główne źródła emisji do atmosfery

Głównymi źródłami zorganizowanej emisji substancji dokonywanej na gminy Lidzbark Warmiński są prowadzone procesy energetycznego spalania paliw, a także – w niewielkim stopniu – prowadzone procesy technologiczne.

W strukturze zużycia paliw, które są przeznaczone na spalanie energetyczne zdecydowanie dominuje węgiel kamienny. Jest on podstawowym paliwem, stosowanym na terenie gminy Lidzbark Warmiński. Łączne zużycie poszczególnych rodzajów paliw, obliczone dla wszystkich przedsiębiorstw składających kwartalne informacje o zakresie korzystania ze środowiska, dla gminy Lidzbark Warmiński zostało przedstawione w niżej zamieszczonej tabeli (źródło – Urząd Marszałkowski w Olsztynie + dane własne uzyskane z gmin).

Tabela 15. Spalanie energetyczne poszczególnych rodzajów paliw na terenie gminy w 2002 roku.

L.p.	Gmina	Węgiel kamienny [tys. Mg]	Olej opałowy [tys. Mg]	Gaz [mln. m ³]	Biomasa [tys. Mg]
1	Gm. Lidzbark Warmiński	0,227	0,030	0,002	0,000

Powyższa tabela uwidacznia fakt, iż na terenie gminy Lidzbark Warmiński utrzymuje się niekorzystna struktura zużycia paliw, polegająca na zdominowaniu energetyki cieplnej przez węgiel kamienny. Natomiast, jak dotychczas, udział paliw odnawialnych jest znikomy.

Taki sam wniosek nasuwa się również po lekturze Strategii ekoenergetycznej powiatu lidzbarskiego, co potwierdza konieczność przeprowadzenia zasadniczych zmian zmierzających w kierunku stopniowego odchodzenia od paliw tradycyjnych, na rzecz coraz szerszego wykorzystywania biomasy jako odnawialnego, perspektywicznego paliwa przeznaczonego do spalania energetycznego w instalacjach grzewczych.

Emisja substancji podczas prowadzonych procesów technologicznych stanowi niewielki procent emisji, w odniesieniu do energetycznego spalania paliw.

Do najważniejszych źródeł zanieczyszczeń powietrza zalicza się emisję związaną z ruchem pojazdów silnikowych (ruch po drogach, ruch w obrębie toru motocrossowego) oraz emisję związaną z indywidualnym ogrzewaniem budynków. Na obszarze gminy nie występują uciążliwe dla powietrza zakłady produkcyjne. Ponadto, z racji odbywającej się tu produkcji rolniczej, może dochodzić do zanieczyszczeń powietrza w postaci wytwarzania gazów złośliwych (odorów). Źródłami odorów są czynności związane z: hodowlą zwierząt, chemizacją rolnictwa, funkcjonowaniem szamb.

9.3. Hałas i klimat akustyczny

Jedyne badania dotyczące hałasu i klimatu akustycznego przeprowadzono przez ambulans WIOŚ na terenie gminy i miasta Lidzbark Warmiński w styczniu 2001 r.

Hałasem nazywamy dźwięki o częstotliwościach i natężeniach stwarzających uciążliwość dla ludzi i środowiska. Podstawowym technicznym wskaźnikiem oceny poziomu hałasu w środowisku lub ogólnej oceny stanu klimatu akustycznego jest równoważny poziom dźwięku A wyrażany w decybelach (dB). Hałas pochodzenia antropogenicznego, występujący w środowisku, można podzielić na dwie podstawowe kategorie: hałas komunikacyjny (przede wszystkim drogowy) oraz hałas przemysłowy. Rozwój komunikacji i transportu sprawia, że problem uciążliwości hałasu dotyczy obecnie nie tylko dużych miast, ale również miast średniej wielkości, a także mniejszych miejscowości znajdujących się przy ruchliwych trasach komunikacyjnych.

Podstawowym źródłem hałasu, decydującym o klimacie akustycznym tego terenu jest komunikacja drogowa.

Hałas drogowy wywiera dominujący wpływ na klimat akustyczny środowiska zarówno ze względu na powszechność występowania, jak i długi czas jego oddziaływania. Jedną z głównych przyczyn zagrożenia hałasem komunikacyjnym w ostatnich latach jest intensyfikacja ruchu drogowego. Uciążliwość tras komunikacyjnych zależy głównie od następujących czynników: natężenia ruchu, struktury strumienia pojazdów oraz ich prędkości, rodzaju i stanu technicznego nawierzchni oraz odległości zabudowy mieszkaniowej od drogi stanowiącej źródło hałasu. Bardzo ważnym czynnikiem jest również stan techniczny pojazdów.

Niewątpliwie podstawowym czynnikiem mającym wpływ na emisję hałasu komunikacyjnego jest ranga, a także łączna długość wszystkich dróg położonych na terenie gminy Lidzbark Warmiński. Z tego względu bardzo istotna staje się ogólna charakterystyka wszystkich dróg znajdujących się na terenie powiatu.

Układ dróg w gminie Lidzbark Warmiński zapewnia głównie połączenia o znaczeniu regionalnym. Najbardziej nasilony transport przebiega drogą nr 51 (Olsztyn – Dobrze Miasto – Lidzbark Warmiński – Bartoszyce – przejście graniczne Bezledy). Analizowana droga ma niewątpliwie największy wpływ na emisję hałasu drogowego na terenie miasta ze względu na znaczne nasilenie ruchu na tej trasie oraz w wyniku znacznego udziału transportu ciężkiego (wynika to z faktu, że w tym przypadku, znaczny udział odgrywa transport spedycyjny, w kierunku, bądź też, z kierunku, międzynarodowego przejścia granicznego w Bezledach – odbywa się on w znacznej mierze przy pomocy transportu ciężkiego, głównie typu TIR). Taki charakter transportu powoduje wzmożoną emisję hałasu do środowiska. Z uwagi na brak pomierzonych wartości hałasu drogowego na terenie gminy Lidzbark Warmiński, trudno jest wymiernie ocenić, w jakim stopniu emitowany hałas komunikacyjny rzutuje na ogólny stan klimatu akustycznego w pobliżu drogi krajowej nr 51 na terenie miasta Lidzbark Warmiński. Z tego powodu należałoby przeprowadzić stosowne pomiary hałasu na terenie miasta i na podstawie uzyskanych wyników dokonać oceny zagrożenia hałasem. Zgodnie z wytycznymi Instytutu Ochrony Środowiska, obszarem „szczególnej uciążliwości hałasowej” jest teren o wysokim poziomie hałasu, przekraczającym wielkość normatywną zwaną poziomem progowym L_{Apr} . Poziom progowy hałasu drogowego oddziałującego na tereny zabudowy mieszkaniowej ustalono na 65 dB(A) dla pory dziennej i 45 dB(A) dla pory nocnej. Ze względu na brak przeprowadzonych pomiarów, trudno jest ocenić, czy taki poziom jest przekroczony także na terenie należącym do gminy Lidzbark Warmiński.

Drogi te należy modernizować i remontować poprzez nakładanie świeżych nawierzchni bitumicznych, co zostało także wyszczególnione w aktualizacji Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025. W odróżnieniu od hałasu komunikacyjnego, hałas emitowany przez

zakłady przemysłowe, stanowi uciążliwość przede wszystkim dla osób zamieszkujących w pobliżu źródeł jego emisji.

Na terenie gminy Lidzbark Warmiński nie występują zakłady, które emitują dokuczliwy hałas przemysłowy.

Obowiązujące przepisy prawne (w szczególności Art. 25 Ustawy Prawo ochrony środowiska, - tj. Dz. U. 2020, poz. 1219), określają, że źródłem informacji o hałasie w środowisku jest przede wszystkim Państwowy Monitoring Środowiska (PMS). Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami hałasu L_{DWN} i L_N oraz z uwzględnieniem pozostałych danych, w szczególności demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu. Spośród źródeł hałasu, największe uciążliwości powodują źródła hałasu komunikacyjnego, tzn. pojazdy silnikowe poruszające się po drogach (zwłaszcza drodze krajowej DK 51 i drodze wojewódzkiej DW 513) oraz w obrębie toru motocrossowego. Źródłem hałasu są także inne antropogeniczne źródła hałasu (związane z działalnością człowieka, np. praca maszyn rolniczych). Nie powodują one jednak znaczącego pogorszenia warunków akustycznych na terenach chronionych akustycznie. Poziomy hałas w środowisku powinny spełniać dopuszczalne normy, które reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t. j. Dz. U. 2014, poz. 112). Rozporządzenie odnosi się do poszczególnych grup źródeł hałasu i dopuszczalnych poziomów hałasu dla pory dziennej i pory nocnej, względem rodzajów terenów przeznaczonych:

- pod zabudowę mieszkaniową;
- pod szpitale i domy opieki społecznej;
- pod budynki związane ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży;
- na cele uzdrowiskowe;
- na cele rekreacyjno-wypoczynkowe;
- na cele mieszkaniowo-usługowe.

9.4. Promieniowanie (jonizujące i niejonizujące)

9.4.1. Promieniowanie jonizujące

Występujące w gminie Lidzbark Warmiński promieniowanie jonizujące oparte jest przede wszystkim na poziomie radiacji ze źródeł naturalnych, związanych z rozpadem pierwiastków promieniotwórczych naturalnie występujących w przyrodzie. Zagrożenia w dziedzinie promieniowania jonizującego na terenie gminy Lidzbark Warmiński mogą stwarzać wyłącznie źródła promieniowania pochodzące z zewnątrz. Poza naturalnymi źródłami promieniowania znajdującymi się w glebie, wodzie i w powietrzu, na terenie powiatu lidzbarskiego występują także sztuczne źródła promieniowania, które możemy podzielić na trzy grupy:

- zamknięte źródła promieniowania o małej aktywności, znajdujące się w szczelnej obudowie, używane w pracach diagnostycznych;
- aparatura rentgenowska;
- otwarte źródła promieniowania, które znajdują się w zakładach posiadających materiały izotopowe używane do prac naukowych, w pracowniach medycznych.

Funkcjonowanie sztucznych źródeł promieniowania jonizującego nie stwarza zagrożenia dla mieszkańców. Ewentualne awarie mogą mieć charakter wyłącznie lokalny i nie zagrażają terenom sąsiednim.

9.4.2. Promieniowanie niejonizujące

Promieniowanie niejonizujące związane jest z występowaniem pól elektromagnetycznych. Do głównych źródeł powstawania pól elektromagnetycznych należą:

- linie elektroenergetyczne i stacje transformatorowe;
- obiekty radiokomunikacyjne, w tym: stacje nadawcze radiowe, telewizyjne, stacje telefonii komórkowej;
- stacje radiolokacyjne.

Istotny wpływ na środowisko mają linie i stacje elektroenergetyczne o napięciach znamionowych równych co najmniej 110 kV i wyższych. Na obszarze gminy źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego są napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV, przecinające gminę na osi północ południe po wschodniej stronie miasta z odgałęzieniem na wschód. Linie elektroenergetyczne powodują ograniczenia możliwości zabudowy terenów i ich otoczenia, w myśl zapisów Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymywania tych pomiarów (Dz. U. 2003 nr 192, poz. 1883). Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku zróżnicowane są dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz miejsc dostępnych dla ludzi.

Na obszarze należącym do powiatu lidzbarskiego obiektami radiokomunikacyjnymi, które mogą mieć pewien wpływ na środowisko są stacje bazowe telefonii komórkowej. Pola elektromagnetyczne, które są emitowane przy antenach telefonii komórkowej, oddziałują na przestrzeni kilkunastu metrów, przede wszystkim na poziomie zawieszenia anteny. Normy techniczne i przepisy aktualnie stosowane w Polsce, dotyczące umieszczania anten stacji, zabezpieczają wymagane odległości od miejsc przebywania ludzi.

9.5. Środowisko i zdrowie

Środowisko, w którym człowiek przebywa w całym okresie swego życia, jest jednym z głównych uwarunkowań jego zdrowia. Aktualny stan wiedzy o związkach pomiędzy zdrowiem i środowiskiem potwierdza zależność stanu zdrowia i jakości życia od jakości środowiska. Ograniczenie i zapobieganie środowiskowym zagrożeniom zdrowia jest niezbędnym elementem zarówno polityki ekologicznej państwa, jak i polityki ochrony zdrowia obywateli. Punktem wyjścia tak ukierunkowanej polityki jest przyjęcie zasady, że środowisko oddziałuje na człowieka zarówno w sensie pozytywnym, jak i negatywnym. To oddziaływanie odnosi się nie tylko do specyficznych czynników antropogenicznych w środowisku, takich jak substancje chemiczne, czynniki biologiczne i fizyczne, ale również do elementów środowiska komunalnego, mieszkalnego i środowiska pracy, a także do głównych komponentów środowiska naturalnego, tj. powietrza, atmosferycznego, gleby, wody i znacznej części biosfery.

Strategicznym celem polityki ekologicznej państwa w odniesieniu do związków środowiska ze zdrowiem jest zapobieganie zagrożeniom zdrowia w środowisku i ograniczenie ryzyka dla zdrowia wynikającego z narażenia na szkodliwe dla zdrowia czynniki środowiskowe. Osiągnięcie tego celu wymaga działań systemowych wraz z identyfikacją potencjalnych i rzeczywistych zagrożeń zdrowia w środowisku, ocenę narażenia i ryzyka zdrowotnego oraz wprowadzanie i egzekwowanie przepisów dotyczących kontroli szkodliwych dla zdrowia emisji do środowiska. Zadania w zakresie poprawy środowiska należą do najważniejszych, ponieważ ich realizacja i uzyskane efekty w sposób znaczący wpływają na jakość życia i zdrowia ludności. Zadania te należą do najtrudniejszych do wykonania i najbardziej kosztownych. Różnorodność i bogactwo środowiska przyrodniczego, urozmaicona rzeźba terenu, zwarte kompleksy leśne, liczne jeziora, torfowiska i podmokłe łąki oraz czyste powietrze, bogata flora i fauna, preferują rejon południowo wschodni do rozwoju różnych form rekreacji oraz rolnictwa wytwarzającego produkty najwyższej

jakości (zdrowej żywności). Źródła zanieczyszczenia wód z terenów wiejskich określa się jako rolnicze i pozarolnicze. Źródła rolnicze można podzielić na:

- punktowe, np. zagroda wiejska, wiejskie wysypisko śmieci, składowisko stałych i płynnych odchodów zwierzęcych, nieszczelna instalacja sanitarna;
- obszarowe – użytki rolne, zwłaszcza grunty orne.

Tabela 16. Główne rodzaje i źródła zanieczyszczeń pochodzących z rolnictwa oraz ich skutki dla środowiska

Źródła zanieczyszczeń	Rodzaj zanieczyszczeń	Skutki dla środowiska
Nawozy mineralne i naturalne stosowane w nadmiernych dawkach lub w niewłaściwy sposób	Składniki pokarmowe roślin, głównie azotany i fosforany	Pogorszenie jakości wody pitnej, nadmierny rozwój planktonu w wodach powierzchni., zakwity wód
Chemiczna ochrona roślin, stosowanie osadów ściekowych i kompostów przemysłowych	Substancje toksyczne – środki ochrony roślin, metale ciężkie	Skażenie wód, Zagrożenie dla życia biologicznego w wodach, Wyłączenie wód z rekreacji
Erozja wodna i wietrzna, stosowanie nawozów naturalnych i organicznych w niewłaściwy sposób	Drobne nie- i organiczne cząstki gleby tworzące zawiesinę	Zagrożenie dla życia biologicznego, wyłączenie z rekreacji, trudny przesył wody

Główne zanieczyszczenia wód – związki azotu i fosforu – wprowadzane są do gleby z nawozami. Azot w formie związków amonowych i azotanowych trafia do gleby z nawozami, w postaci opadu atmosferycznego lub w wyniku wiązania przez bakterie. Azot amonowy ulega procesowi nityfikacji i przechodzi w azot azotanowy, wymywany do płytkich wód gruntowych, także wgłębnych; częściowo ulatnia się jako NH_3 . Wody powierzchniowe zanieczyszczane są azotanami w wyniku spływów powierzchniowych (erozji), odpływu z wodami drenarskimi lub przemieszczania z wodami wgłębnymi. Źródłem zanieczyszczenia azotanami wód gruntowych – w obrębie zagrody – są źle przechowywane nawozy naturalne, także nieszczelne zbiorniki do gromadzenia nieczystości i płynnych odchodów zwierzęcych. Związki fosforu – fosforany – wprowadzane w formie nawozów nie ulegają ani wymywaniu ani ulatnianiu się, natomiast mogą przenikać do wód powierzchniowych wraz ze spływami cząsteczek gleby w wyniku erozji. Azotany i fosforany decydują o rozwoju planktonu, tzw. zakwitach wód.

Stopień oddziaływania punktowych i obszarowych źródeł zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych, związanych z rolniczym użytkowaniem gruntów zależy od:

- stanu infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich;
- koncentracji produkcji zwierzęcej i sposobu składowania/przechowywania odchodów zwierzęcych;
- ilości ludności i liczby gospodarstw domowych oraz stanu ich wyposażenia w urządzenia sanitarne.

9.6. Poważne awarie przemysłowe

Poprzez wyrażenie „poważne awarie” rozumie się nagłe zdarzenia, w szczególności emisje, pożary lub eksplozje powstałe w trakcie prowadzenia procesów przemysłowych, a także magazynowania lub transportu z udziałem substancji, bądź preparatów niebezpiecznych. W wyniku takich zdarzeń może powstać zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, lub też skażenie środowiska. Ustawa Prawo Ochrony Środowiska (tj. Dz. U z 2020 r. poz. 1219). W rejestrze „potencjalnych sprawców nadzwyczajnych zagrożeń środowiska” prowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, brak zakładów znajdujących się na terenie powiatu lidzbarskiego z grupy zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, ani też, z grupy zakładów o

zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Trzecią grupę ryzyka stanowią zakłady posiadające substancje lub preparaty niebezpieczne. Kwalifikują się tu między innymi zakłady posiadające od 300 kg do 40 Mg ciekłego amoniaku używanego do celów przetwórstwa spożywczego. W tej grupie także nie znajduje się żaden zakład znajdujący się na terenie gminy Lidzbark Warmiński.

Źródłami nadzwyczajnych, antropogenicznych zagrożeń środowiska mogą być m.in.:

- procesy przemysłowe i magazynowanie substancji niebezpiecznych w zakładach mogących być źródłem poważnej awarii (tzn. zakładach o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej ZDR, zakładach o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej ZZR, zakładach pozostałych, których działalność może spowodować poważną awarię);
- procesy przemysłowe i magazynowanie substancji niebezpiecznych w zakładach nienależących do wyżej wymienionych grup;
- wypadki w transporcie materiałów niebezpiecznych (np. przewóz samochodowy, transport rurociągowy).

Na obszarze gminy nie występują zakłady o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Potencjalnym zagrożeniem jest transport substancji niebezpiecznych w ruchu drogowym. Usytuowanie na terenie gm. Lidzbark Warmiński ważnych szlaków komunikacyjnych, stanowi potencjał rozwojowy, zwiększa potencjalne możliwości wystąpienia zagrożeń związanych z transportem substancji niebezpiecznych. Na terenie Gminy transport substancji niebezpiecznych odbywa się drogą krajową nr 51.

10. Uwarunkowania dotyczące ochrony uzdrowiskowej

Na obszarze gminy istnieją dogodne możliwości w zakresie rozwoju funkcji uzdrowiskowej, co ma związek z występowaniem udokumentowanych złóż wód termalnych, czego wyrazem jest zrealizowany na terenie miasta kompleks „Term Warmińskich” oraz planowany obszar ochrony uzdrowiskowej „Lidzbark Warmiński”.

Gmina, która zamierza wystąpić o nadanie danemu obszarowi statusu uzdrowiska albo statusu obszaru ochrony uzdrowiskowej, w celu określenia możliwości prowadzenia leczenia uzdrowiskowego na tym obszarze, sporządza operat uzdrowiskowy – dla obszaru ochrony uzdrowiskowej „Lidzbark Warmiński”. Operat sporządzono w 2014 r.

Na obszarze uzdrowiska wydziela się strefy ochronne A, B, C - strefy ochrony uzdrowiskowej (A, B, C), to części obszaru uzdrowiska albo obszaru ochrony uzdrowiskowej, określone w statucie uzdrowiska, wydzielone w celu ochrony czynników leczniczych i naturalnych surowców leczniczych, walorów środowiska i urządzeń uzdrowiskowych.

Zgodnie z Operatem uzdrowiskowym w celu prawidłowego, kształtowania przestrzeni służącej lecznictwu uzdrowiskowemu (zgodnego z art. 38 i 38a ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz gminach uzdrowiskowych – t. j. Dz. U. z 2012 poz. 651) przyjęto obszar składający się z 2 sołectw gminy wiejskiej Lidzbark Warmińskich i osiedla uzdrowiskowego:

- powierzchnia łączna projektowanego obszaru ochrony uzdrowiskowej – 1 722,96 ha, w tym:
 - powierzchnia Strefy „A” ochrony uzdrowiskowej – 119,95 ha,
 - powierzchnia Strefy „B” ochrony uzdrowiskowej – 486,77 ha,
 - powierzchnia Strefy „C” ochrony uzdrowiskowej – 1 116,24 ha.

Tak przyjęta koncepcja planowanego uzdrowiska wymaga wspólnych działań obu gmin (miasta Lidzbark

Warmiński i gminy wiejskiej Lidzbark Warmiński). W związku z tym gmina wiejska i miejska przystąpiły do Porozumienia Międzygminnego dotyczącego nadania części gminy miejskiej i wiejskiej statusu obszaru ochrony uzdrowiskowej – czego wyrazem po stronie gminy wiejskiej jest Uchwała nr XLII/339/2014 Rady Gminy Lidzbark Warmiński z dnia 25 lipca 2014 r.

Gmina wiejska Lidzbark Warmiński i gmina miejska Lidzbark Warmiński wystąpiły wspólnie do Ministra Zdrowia z prośbą o wydanie decyzji w sprawie potwierdzenia możliwości lecznictwa uzdrowiskowego na obszarze uznanym za obszar ochrony uzdrowiskowej „Lidzbark Warmiński”. W odpowiedzi Minister Zdrowia wydał Decyzję nr 80 z dnia 10 września 2014 (MZ-OZU-520-1/WS/14) zgodnie z którą:

- potwierdzono możliwość lecznictwa uzdrowiskowego na obszarze uznanym za obszar ochrony uzdrowiskowej „Lidzbark Warmiński”, obejmującym część gminy miejskiej – Osiedle Uzdrowiskowe miasta Lidzbark Warmiński oraz część gminy wiejskiej Lidzbark Warmiński w obszarach sołectw Łabno i Medyny;
- ustalono dla obszaru ochrony uzdrowiskowej „Lidzbark Warmiński”, w oparciu o przedstawione świadectwa potwierdzające właściwości lecznicze naturalnych surowców i właściwości lecznicze klimatu, następujące kierunki lecznicze: choroby kardiologiczne i nadciśnienie, choroby ortopedyczno-urazowe, choroby układu nerwowego, choroby neurologiczne.

11. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

11.1. Struktura administracyjna gminy

Gmina Lidzbark Warmiński zajmuje powierzchnię 373 km² i stanowi 40% powiatu lidzbarskiego. Gmina jest podzielona na 42 obręby, w ramach, których funkcjonuje 40 sołectw: Babiak, Blanki, Bobrownik, Bugi, Drwęca, Ignalin, Jagoty, Jarandowo, Kaszuny, Kierz, Kłębowo, Knipy, Kochanówka, Koniewo, Kotowo, Kraszewo, Lauda, Łabno, Markajmy, Medyny, Miejska Wola, Miłogórze, Morawa, Nowa Wieś Wielka, Nowosady, Pilnik, Pomorowo, Redy, Rogóż, Runowo, Sarnowo, Strykowo, Suryty, Świętnik, Wielochowo, Workiejmy, Wróblík, Zaręby, Żytowo. W tym 55 miejscowości, gdzie do największych należą:

- Rogóż – 594 mieszkańców
- Kraszewo – 562 mieszkańców
- Łaniewo – 317 mieszkańców
- Runowo – 368 mieszkańców
- Pilnik – 278 mieszkańców
- Miłogórze – 329 mieszkańców
- Ignalin – 243 mieszkańców
- Kłębowo – 214 mieszkańców.

Tabela 17. Ludność w poszczególnych miejscowościach

Lp.	Nazwa miejscowości	Ludność ogółem na 31.12.2007 r.	Ludność ogółem na 31.12.2019 r.	Różnica w liczbach bezwzględnych	Różnica w %
1.	Babiak	220	182	-38	-17
2.	Blanki	161	164	+3	+2,5
3.	Bobrownik	78	88	+10	+12,8
4.	Bugi	61	63	+2	+2,8
5.	Budniki	35	49	+14	+40,0
6.	Długotłęka	45	48	+3	+6,7
7.	Drwęca	73	68	-15	- 20,5
8.	Ignalin	247	243	-3	- 1,2
9.	Jarandowo	128	120	-8	- 6,2
10.	Jagoty	64	70	+6	+9,4
11.	Jagodów	3	3	-	-
12.	Koniewo	120	118	-2	- 1,6
13.	Koniewo - Osada	90	83	-7	- 7,8
14.	Kotowo	64	53	-11	- 17,2
15.	Kierz	46	38	-8	- 17,4
16.	Knipy	166	145	21	- 12,7
17.	Kraszewo	584	562	-22	- 3,8
18.	Chełm	14	9	-5	- 35,7
19.	Kochanówka	173	183	+10	+5,8
20.	Kłębowo	225	214	-11	- 4,9
21.	Kłusyty Wielkie	1	0	-1	-100
22.	Kaszuny	58	55	-3	- 5,2
23.	Lauda	76	111	+35	+46,1
24.	Łabno	57	61	+4	+7,0
25.	Łaniewo	362	317	-45	- 12,4
26.	Łaniewo leśnictwo	42	33	-9	- 21,4
27.	Markajmy	193	178	-15	- 7,8
28.	Marków	51	51	-	-
29.	Miejska Wola	69	71	+2	+2,9
30.	Krasny Bór	13	6	-7	-53,8
31.	Miłogórze	301	329	+28	+9,3
32.	Medyny	162	153	-9	-5,6
33.	Dębiec	10	10	-	-
34.	Morawa	153	131	-22	- 14,4
35.	Nowa Wieś Wielka	124	128	+4	+3,2
36.	Nowosady	120	109	-11	-9,16
37.	Pomorowo	25	23	-2	-8
38.	Pilnik	338	278	-60	-17,5
39.	Rogóż	642	594	-48	-7,5
40.	Wojdyty	7	9	+2	+28,6
41.	Runowo	372	368	-4	-1,1
42.	Redy	103	87	-16	-15,5

43.	Redy - Osada	156	131	-25	-16,1
44.	Sarnowo	117	136	+19	-16,2
45.	Strykowo	157	140	-17	-10,8
46.	Suryty	77	76	-1	-1,3
47.	Gajlity	5	5	-	-
48.	Świątnik	84	82	-2	-2,4
49.	Stabunty	16	29	+13	+81,2
50.	Wielochowo	97	108	+11	+11,3
51.	Widryki	57	62	+5	+8,8
52.	Wróblík	75	67	+8	+10,7
53.	Workiejmy	61	45	+16	+26,2
54.	Zaręby	150	107	-43	- 28,7
55.	Żytowo	37	44	+7	+18,9
RAZEM		6965	6637	- 328	- 4.71

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG w Lidzbarku Warmińskim

11.2. Analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne

11.2.1. Analiza ekonomiczna

Gmina Lidzbark Warmiński jest jedną z czterech gmin powiatu lidzbarskiego i posiada zdecydowanie charakter rolniczy (użytki rolne stanowią 56% powierzchni). Jednakże walory krajobrazowe, atrakcyjność przyrodnicza, szlaki turystyczne, szczególnie kajakowe, piesze i rowerowe, stwarzają warunki dla rozwoju funkcji turystycznej i uzdrowiskowej. Do miejscowości koncentrujących największą zabudowę mieszkaniową oraz usługi zaliczamy: Markajmy, Kraszewo, Rogóż. Z kolei pod względem turystycznym do najbardziej rozwiniętych zalicza się miejscowości: Wielochowo, Kłębowo, Blanki i Suryty, a pod względem walorów uzdrowiskowych należy wyróżnić przede wszystkim Łabno oraz Medyny.

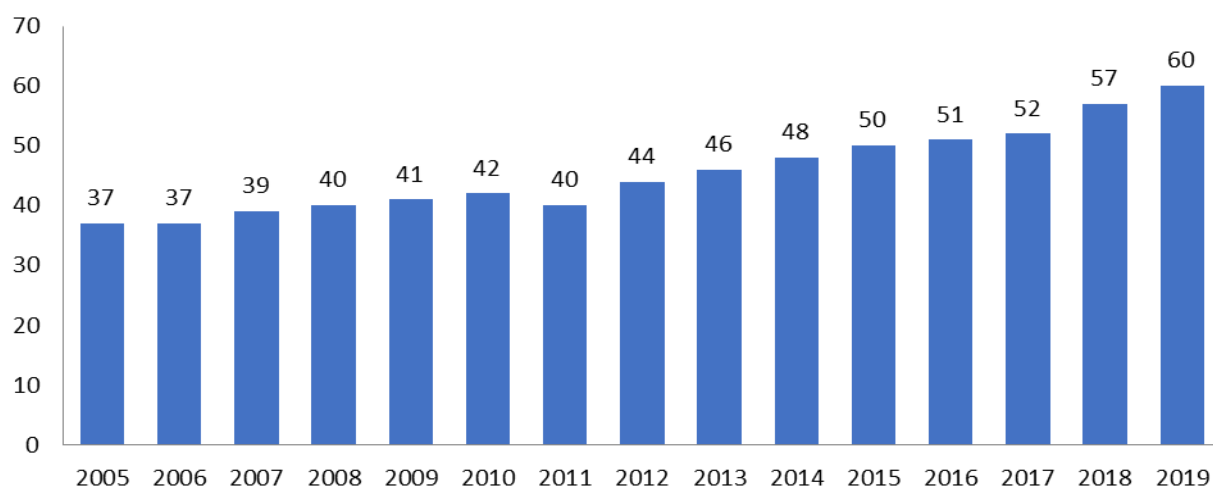
11.2.2. Działalność gospodarcza

Analiza obszaru całej gminy pod względem podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru na 1000 ludności w latach 2005-2019 wykazuje stosunkowo równomierny ich wzrost. Na podstawie linii trendu wprowadzonej na poniższym wykresie można przypuszczać, że podobnie do minionych lat liczba podmiotów gospodarczych w przyszłości gminy Lidzbark Warmiński będzie wzrastać.

Zgodnie z danymi opublikowanymi w GUS w gminie Lidzbark Warmiński dominującą sekcją według PKD 2007 w 2019r. jest sekcja F – budownictwo i G - handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle.

Ponadto duży udział również odgrywają sekcje: S i T - pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby, C - przetwórstwo przemysłowe, H - transport i gospodarka magazynowa oraz A - rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.

Wykres 2. Podmioty gospodarki narodowej ogółem wpisane do rejestru na 1000 ludności w latach 2005-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://stat.gov.pl/> (dostęp: październik 2020)

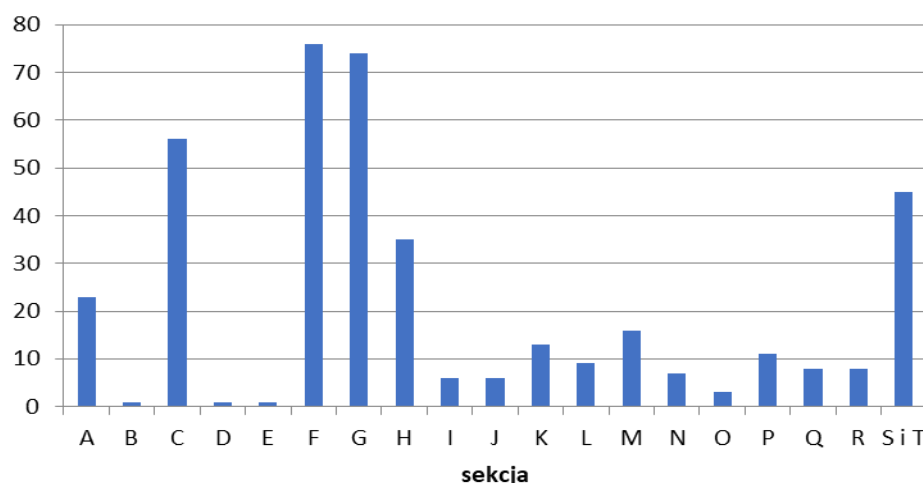
Najmniej liczne są sekcje: B – górnictwo i wydobywanie, D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych oraz E - dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją.

Tabela 18 . Sekcja według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 w latach 2009-2019

Seksja	Rok										
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem	209	205	218	237	243	248	247	348	357	383	402
A	31	35	41	41	42	29	26	26	24	25	23
B	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
C	35	34	34	40	39	50	47	52	52	58	56
D	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
E	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1
F	27	27	26	28	33	36	44	48	50	64	76
G	70	72	68	73	76	80	76	73	74	71	74
H	21	25	26	29	27	27	32	31	33	34	35
I								10	8	7	6
J	2	2	2	3	3	2	2	3	4	4	6
K	8	8	4	5	5	5	9	7	9	10	13
L	7	7	7	8	8	9	9	9	10	9	9
M	9	11	9	8	8	10	15	14	15	15	16
N	4	5	3	4	7	9	7	5	5	5	7
O	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
P	8	8	9	9	9	10	10	12	8	12	11
Q	5	5	5	5	6	5	5	6	6	6	8
R	5	6	5	5	4	5	8	7	8	9	8
S i T	24	24	22	24	29	31	34	39	43	46	45

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://stat.gov.pl/> (dostęp: październik 2020)

Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej ogółem wg PKD 2007 w 2019r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://stat.gov.pl/> (dostęp: październik 2020)

Podstawowym celem działalności gminy Lidzbark Warmiński jest zapewnienie jak najlepszych warunków dla funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej. Realizacja tego działania wymaga zapewnienia stałego dopływu środków, które są niezbędne do finansowania odpowiedniego poziomu dóbr i usług publicznych służących do zaspokajania potrzeb społeczności, a także przedsięwzięć o charakterze rozwojowym. Możliwości finansowe gminy w ścisłym powiązaniu z jakością zarządzania stanowią podstawę do wyznaczenia strategicznych celów jej rozwoju, rozumianego jako proces kształtowania zmian w kierunku jak najbardziej pożądanym, akceptowanym społecznie i ekonomicznie, zgodnie z wymogami racjonalnego gospodarowania przestrzenią. Specyfika wydatków inwestycyjnych gminy polega na tym, że przeważnie nie są to wydatki, których efektem jest osiąganie wymiernego zysku. Inwestycje dokonywane przez gminę poprawiają standard życia mieszkańców lub umożliwiają gminie pełnienie jej zadań publicznych, a także tworzą warunki do tego, aby podmioty gospodarcze mogły inwestować.

W 2019 roku liczba ludności przedprodukcyjnej (0-14 lat) w gminie Lidzbark Warmiński jest na poziomie 15%, ludność w wieku poprodukcyjnym - 17%. Natomiast największy odsetek stanowi ludność w wieku produkcyjnym – 68% wszystkich mieszkańców. Podobne proporcje wg wieku zauważalne są również w latach poprzednich.

W 2019 r. w gminie Lidzbark Warmiński było nowo zarejestrowanych 45 podmiotów wg grup sekcji PKD 2007 dla sektora prywatnego i publicznego (o 60% więcej niż w 2010r.). Są to głównie osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, czyli sektor prywatny. Natomiast w 2019 roku ogółem istniało 402 podmioty gospodarcze publiczne i prywatne (o połowę więcej niż w 2010 r.), w tym 23 związanych z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem oraz 134 z przemysłem i budownictwem.

Z danych dotyczących rynku pracy wynika, że gmina Lidzbark Warmiński jest mało rozwiniętym rynkiem pracy. Zdecydowaną większość podmiotów gospodarczych stanowią mikroprzedsiębiorstwa, czyli firmy zatrudniające do 9 osób. Jest to aż 98% wszystkich przedsiębiorstw. Pozostałe 2% firm zatrudnia od 10 do 49 osób.

Wykres 4. Struktura ludności wg wieku i płci w gminie Lidzbark Warmiński w 2019 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://stat.gov.pl/> (dostęp: październik 2020)

11.2.3. Tereny mieszkaniowe – stan mieszkalnictwa

W 2019 roku na terenie gminy Lidzbark Warmiński liczba mieszkań wynosiła 2 163 (o prawie 100 mieszkań więcej niż w 2010r.) o średniej powierzchni użytkowej 83 m², znajdujących się w 1 561 budynkach mieszkalnych (o 63 budynków więcej niż w 2010 r.). Liczba mieszkań stanowiących własność komunalną na rok 2018 wynosiła 89 sztuk o przeciętnej powierzchni 55 m² (tj. mniej o 11 mieszkań w porównaniu z 2009r.).

Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania w 2019 roku wynosiła 83 m² i sukcesywnie wzrasta na przestrzeni lat. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na jedną osobę także wzrasta i w 2019 roku wynosiła 26,8 m². Natomiast przeciętna liczba osób na jedno mieszkanie na przestrzeni lat ulega obniżeniu i w 2019 roku wynosiła 3,09.

Podstawowe udogodnienia komunalne (wyposażenia mieszkań w instalacje) wykazują niewielkie tendencje wzrostowe w ostatnich latach, zarówno przy wyposażeniu w wodociąg – 87,7% wszystkich mieszkań w 2018r., łazienkę – 82,3% wszystkich mieszkań, czy centralne ogrzewanie – 59,7 % wszystkich mieszkań.

Tabela 19. Zasoby i warunki mieszkaniowe w gminie Lidzbark Warmiński w latach 2002 – 2019

Wyszczególnienie	2003r.	2010r.	2019 r.
Mieszkania ogółem [szt.]	2000	2061	2163
Mieszkania według wyposażenia w instalacje wodociągową [%]	82,0	86,9	87,7
Mieszkania według wyposażenia w łazienkę [%]	70,3	78,3	82,3
Mieszkania według wyposażenia w centralne ogrzewanie [%]	47,2	57,4	59,7

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m ²]	74,9	79,4	83,0
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²]	22,3	24,0	26,8
Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu [-]	-	3,96	4,06
Mieszkania na 1000 mieszkańców [-]	-	302,5	323,2
Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie [-]	-	3,31	3,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://stat.gov.pl/> (dostęp: październik 2020)

11.3. Cmentarnictwo

Usługi w zakresie cmentarnictwa realizowane są w Gminie za pośrednictwem lokalnych parafii rzymsko-katolickich. Z istniejących i czynnych cmentarzy należy wymienić cmentarze zlokalizowane w następujących miejscowościach:

- Rogóż;
- Kłębowo;
- Blanki;
- Kraszewo;
- Kochanówka;
- Nowosady;
- Ignalin;
- Runowo;
- Babiak.

Wśród nieczynnych cmentarzy należy wyróżnić cmentarz zlokalizowany w m. Stabunity i Markajmy. Wszystkie cmentarze zamknięte i czynne ze względu na swą wartość kulturową podlegają ochronie konserwatorskiej w zależności od stanu zachowania, winny być zinwentaryzowane i posiadać kartę cmentarza, zaś najcenniejsze należy wpisać do rejestru zabytków. Niedopuszczalne jest dewastowanie bądź likwidacja nieczynnych cmentarzy.

12. STAN PRAWNY GRUNTÓW

Stan władania gruntami w gminie Lidzbark Warmiński ukazuje obecną sytuację własnościową w świetle zachodzących przekształceń społeczno - gospodarczych. Dominującą grupę terenów stanowią grunty osób fizycznych. Szczegółowe dane dotyczące stanu prawnego gruntów w gminie przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 20. Stan prawny gruntów w gminie Lidzbark Warmiński w 2019 r.

Nazwa grupy rejestrowej	Powierzchnia w ha	Udział %
Grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste		
Grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste		
Grunty gminy z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	680	
Grunty gminy i związków międzygminnych	10	

przekazane w użytkowanie wieczyste		
Grunty powiatu z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	246	
Grunty województwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	75	
Grunty kościołów i związków wyznaniowych		
Grunty spółdzielni (produkcyjnych)		
Grunty osób fizycznych		
Grunty będące przedmiotem własności i władania osób niewymienionych wyżej		
Łączna powierzchnia w granicach administracyjnych gminy Lidzbark Warmiński		100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://stat.gov.pl/> (dostęp: październik 2020) oraz danych uzyskanych ze Starostwa Powiatowego w Lidzbarku Warmińskim

13. WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH

Problematyka ochrony przyrody regulowana jest w *Ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody* (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1219). W myśl art. 2 tej ustawy, ochrona przyrody oznacza zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składników, a zwłaszcza:

- dziko występujących roślin lub zwierząt;
- siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków chronionych roślin lub zwierząt;
- zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia;
- przyrody nieożywionej, krajobrazu, zieleni w miastach i wsiach.

Ustawa o ochronie przyrody wymienia określone formy ochrony przyrody, do których zalicza się:

- tworzenie parków narodowych;
- uznawanie określonych obszarów za rezerwaty;
- tworzenie parków krajobrazowych;
- wyznaczanie obszarów chronionego krajobrazu;
- wprowadzanie gatunkowej ochrony roślin i zwierząt;
- wprowadzanie ochrony w drodze uznania za pomnik przyrody, stanowisko dokumentacyjne, użytek ekologiczny, zespół przyrodniczo – krajobrazowy;
- wyznaczenia obszarów Natura 2000.

Szczególne zasoby i walory przyrodnicze powiatu lidzbarskiego chronione są dzięki ustanowionym rezerwatom, obszarom Natura 2000, wyznaczonym obszarom chronionego krajobrazu, ustalonym pomnikom przyrody i użytkom ekologicznym.

Istotnym zasobem kulturowym i przyrodniczym powiatu są liczne parki pałacowe.

Inną formą prawnej ochrony przyrody, stosowanej w powiecie lidzbarskim są użytki ekologiczne i pomniki przyrody. W obrębie kompleksu leśnego na terenie gminy Lidzbark Warmiński znajduje się **użytek ekologiczny jezioro Potar** o powierzchni 21,36 ha – śródlęśny zbiornik wodny, z kępami drzew i krzewów, porastających brzegi. Za pomnik przyrody uznano w powiecie lidzbarskim ponad czterdzieści pojedynczych drzew oraz ponad trzysta, rosnących w skupiskach alei. Bogate w pomniki przyrody znajdują się w gminie Lidzbark Warmiński.

13.1. Obszar Natura 2000

13.1.1. Obszar Natura 2000 Kaszuny

Obszar o znaczeniu dla Wspólnoty (OZW); obszar "siedliskowy" zatwierdzony przez Komisję Europejską do czasu wyznaczenia przez kraj członkowski przyszły specjalny obszar ochrony siedlisk (S00S) PLH280040. Obszar o Znaczeniu dla Wspólnoty (OZW); zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej (2011 r.) OZW "Kaszuny" położony jest na Równinie Orneckiej, w zlewni Drwęcy Warmińskiej, która jest dopływem Pasłęki. Jest on zlokalizowany na terenie Nadleśnictwa Wichrowo, wewnątrz dużego kompleksu leśnego rozciągającego się pomiędzy Ornetą a Lidzbarkiem Warmińskim.

W skład ostoi wchodzi dwie enklawy. Większa (236,80 ha) stanowi wydłużone obniżenie otoczone głównie sosnowym borem świeżym. Środek obniżenia zajmuje zarastające jezioro Potar (obecna powierzchnia ok. 14,7 ha, głębokość maksymalna 2,6 m) oraz otaczające je mokradła. Mniejsza enklawa (27,2 ha) jest położona ok. 1,5 km na północny wschód od jeziora Potar. Stanowi ją nieckowate obniżenie na skraju kompleksu leśnego, porośnięte przez sosnowy bór bagienny oraz torfowisko wysokie.

Na obszarze tym występuje pięć typów siedlisk wymienionych w załączniku I Dyrektywy Siedliskowej. Są to: naturalne jeziora eutroficzne (kod 3150), torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (kod 7110), torfowiska przejściowe i trzęsawiska (kod 7140), borealna świerczyna bagienna (kod 91D0-5), sosnowy bór bagienny (kod 91D0-2). Siedliska Natura 2000 zajmują łącznie 30% tego obszaru. Zasadniczym celem ochrony jest utrzymanie obecnego charakteru obiektu, jego szaty roślinnej oraz siedlisk rzadkich gatunków roślin i zwierząt.

13.1.2. Obszar Natura 2000 - Swajnie

Obszar Natura 2000 - Swajnie o znaczeniu dla Wspólnoty - Dyrektywa siedliskowa. Kod obszaru: PLH280046, powierzchnia [ha]: 1186,5100 ha. Obszar obejmuje swym zasięgiem tereny leśne z istotnym udziałem grądu subkontynentalnego i niewielkim grądu zboczowego na wyniesieniach morenowych, oraz z podmokłymi zbiorowiskami leśnymi: sosnowy bór bagienny, borealna świerczyna bagienna, niżowy łęg jesionowo-olszynowy, źródłiskowe lasy olszowe na niżu. Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum) zajmuje 104,31 ha, co pokrywa 8,76% powierzchni obszaru Natura 2000.

13.2. Obszary chronionego krajobrazu

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, o zróżnicowanych ekosystemach; z uwagi na istniejące lub odtwarzane korytarze ekologiczne, pełnią funkcję korytarzy ekologicznych. Obszary chronionego krajobrazu objęte są różnorodnymi zakazami, określonymi w przepisach odrębnych dotyczących danego obszaru.

Z uwagi na wartościowe i prozdrowotne wartości oraz wartości krajobrazowe obszary te wykorzystywane są dla rekreacji, turystyki pobytowej i wędrownej oraz wypoczynku.

Na terenie gminy znajduje się pięć takich wyznaczonych obszarów, z tym że wszystkie znajdują się na obszarze kilku gmin, ponieważ przyroda nie uznaje granic.

13.2.1. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Łyny

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Łyny o powierzchni 16 429,9 ha. Obejmuje obszar położony w mieście i gminie Dobre Miasto, gminie Jeziorany, Sępól, miasto i gminę Bartoszyce, gminę Kiwity, miasto Lidzbark Warmiński oraz gminę Lidzbark Warmiński obejmując na terenie gminy obszar położony wzdłuż rzeki Łyny.

13.2.2. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Symarszyny

Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Symarszyny wyznaczony jest w południowo – wschodniej części gminy Lidzbark Warmiński. Obszar zajmuje łącznie powierzchnię 19 329,8 ha. W powiecie olsztyńskim znajduje się na terenie gmin: Kolno, Jeziorany i Biskupiec oraz w powiecie lidzbarskim na terenie gmin: Kiwity, Lidzbark Warmiński i miasto Lidzbark Warmiński.

13.2.3. Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Walszy

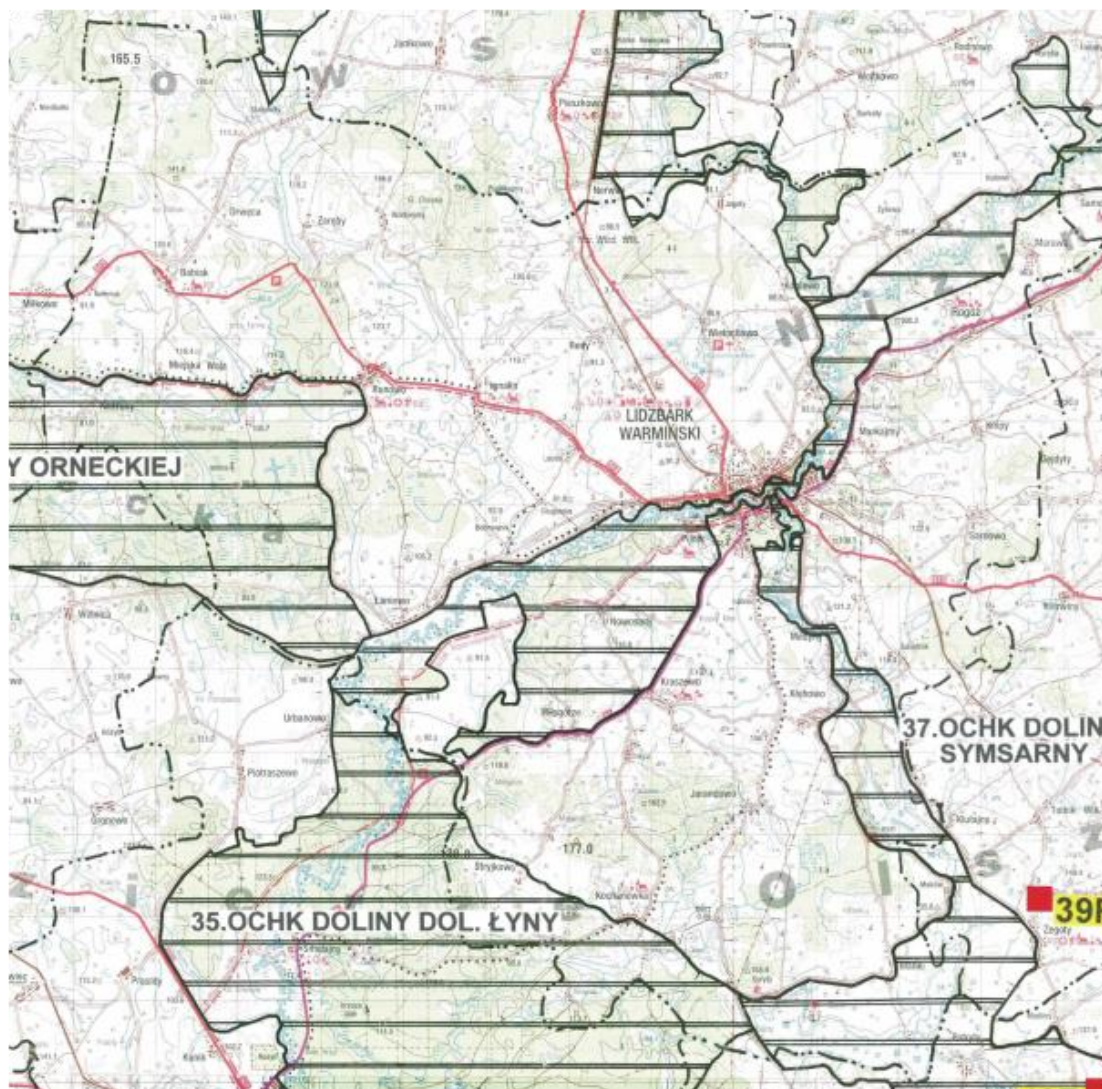
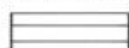
Tylko niewielki teren w północnej części gminy Lidzbark Warmiński wchodzi w skład Obszaru Chronionego Krajobrazu Rzeki Walszy, reszta znajduje się w powiecie braniewskim na terenie gmin: Lelkowo i Pieniężno oraz w powiecie bartoszyckim na terenie gminy Górowo Iławeckie, całość obszaru posiada powierzchnię 9.834,8 ha swoim zasięgiem obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

13.2.4. Obszar Chronionego Krajobrazu Równiny Orneckiej

Obszar Chronionego Krajobrazu Równiny Orneckiej o powierzchni 11 511,3 ha, Rozporządzenie Nr 32 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Równiny Orneckiej. Znajduje się w powiecie lidzbarskim na terenie gmin: Orneta, Lidzbark Warmiński i Lubomino oraz w powiecie braniewskim na terenie gminy Pieniężno. Ustalenia dotyczą czynnej ochrony ekosystemów leśnych, w tym: pozostawianie drzew o charakterze pomnikowym, przestojów, drzew dziuplastych oraz drzew obumarłych aż do całkowitego ich rozkładu; zwiększanie istniejącego stopnia pokrycia terenów drzewostanami, w szczególności na terenach porolnych tam, gdzie z przyrodniczego i ekonomicznego punktu widzenia jest to możliwe; sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych o racjonalnej granicy polno-leśnej; tworzenie i utrzymywanie leśnych korytarzy ekologicznych ze szczególnym uwzględnieniem możliwości migracji dużych ssaków; utrzymywanie, a w razie potrzeby podwyższanie poziomu wód gruntowych, w szczególności na siedliskach wilgotnych i bagiennych, budowa zbiorników małej retencji jako zbiorników wielofunkcyjnych.

13.2.5. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Elmy

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Elmy, zwany dalej „Obszarem”, o powierzchni 8.923,2 ha położony jest w województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie bartoszyckim na terenie gmin: Górowo Iławeckie i Bartoszyce oraz na niewielkim terenie w północnej części gminy Lidzbark Warmiński.

Mapa 11. Obszary Chronionego Krajobrazu w gm. Lidzbark Warmiński**OZNACZENIA:****OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU****PARKI KRAJOBRAZOWE****REZERWATY PRZYRODY O POWIERZCHNI >50 ha**
1R - OZNACZENIE WEDŁUG ZAŁĄCZONEGO WYKAZU**REZERWATY PRZYRODY O POWIERZCHNI ≤50 ha**
1R - OZNACZENIE WEDŁUG ZAŁĄCZONEGO WYKAZU**GRANICA PAŃSTWA****GRANICA WOJEWÓDZTWA****GRANICE POWIATÓW****GRANICE GMIN****13.3. Ochrona gatunkowa roślin zwierząt i grzybów**

Ochrona gatunkowa roślin zwierząt i grzybów jest jedną z form ochrony przyrody na podstawie Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 55 z późn. zm.) oraz publikacji Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i zachowania we właściwym stanie gatunków roślin, grzybów i zwierząt wraz z ich siedliskami,

a w konsekwencji także zachowanie różnorodności genetycznej i biologicznej. Ochroną gatunkową obejmowane są w szczególności gatunki rzadkie, zagrożone wyginięciem, cenne dla nauki, a także odgrywające istotną rolę w ekosystemach. Głównym celem tych działań jest zachowanie tych gatunków na naturalnie zajmowanych stanowiskach. W celu ochrony ostoi i stanowisk roślin lub grzybów objętych ochroną gatunkową lub ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być ustalane strefy ochrony.

14. GOSPODAROWANIE PRZESTRZENIĄ

Szczególnie istotną rolę w rozwoju gmin odgrywa polityka przestrzenna. Na szczeblu gminnym instrumentem, dzięki któremu możliwe jest efektywne wykorzystanie przestrzeni i zarządzanie nią. W tym celu gmina opracowuje miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które wyznaczają w odpowiednich proporcjach tereny budowlane w podziale na funkcje, tereny rekreacyjne, komunikacyjne, infrastruktury przestrzennej oraz tereny biologicznie czynne.

W roku 2020 gmina posiada w obrocie prawnym 30 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Jednakże powierzchnia gruntów objętych planami miejscowymi zajmuje jedynie 2,1 % ogólnej powierzchni gminy.

Tabela 21. Zestawienie danych dot. miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego od 2009 do 2019r.

Mpzp znajdujące się w obrocie prawnym		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Razem ilość MPZP	szt.	19	22	27	27	27	27	27	27	28	28	28	30
MPZP sporządz. na podst. ustawy z 2003r.	szt.	3	3	0	0	0	0	0	0	1	1	4	6
Pow. gminy objęta obowiąz. MPZP	ha	401	461	616	616	616	616	616	616	702	702	702	775,94
Pow. gminy objęta obowiąz. MPZP na podst. ustawy z 2003r.	ha	27	27	0	0	0	0	0	0	86	86	348	498,16
łączna powierz. gruntów rolnych, dla których zmieniono w MPZP przeznaczenie na cele nierolnicze	ha	328	379	238	238	0	0	0	0	0	0	0	
łączna powierz. gruntów leśnych, dla których zmieniono w przeznaczenie na cele nieleśne	ha	16	16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Udział w powierzchni gminy objętej obowiązującymi MPZP	%	1,1	1,2	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,9	1,9	1,9	2,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://stat.gov.pl/> (dostęp: październik 2020).

Poza miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego narzędziem planistycznym wykorzystywanym w procesie zarządzania przestrzenią w gminach są decyzje o warunkach zabudowy oraz decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

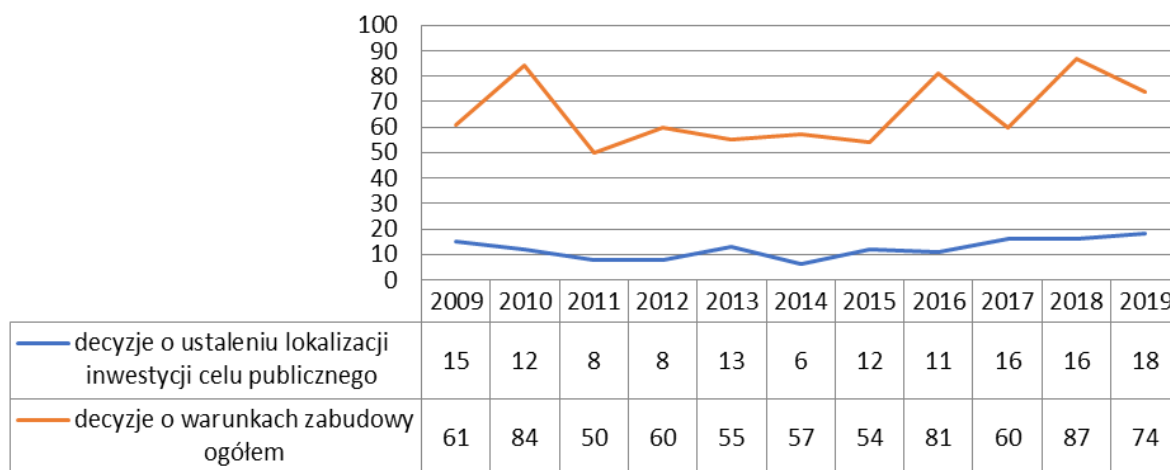
14.1. Ruch budowlany w gminie na przestrzeni w ostatnim 10 - leciu lat.

14.1.1. Wydane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz decyzje celu

publicznego

Wydane decyzje o warunkach zabudowy określają warunki dla zabudowy, na terenie gminy przede wszystkim mieszkaniowej jednorodzinnej, ale też i innej: zabudowy usługowej produkcyjnej oraz infrastruktury i komunikacji.

Wykres 5. Ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2009-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://stat.gov.pl/> (dostęp: październik 2020).

Na wykresie przedstawiono zmieniającą się liczbę wydawanych decyzji o warunkach zabudowy i o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego na przestrzeni lat 2009 - 2019.

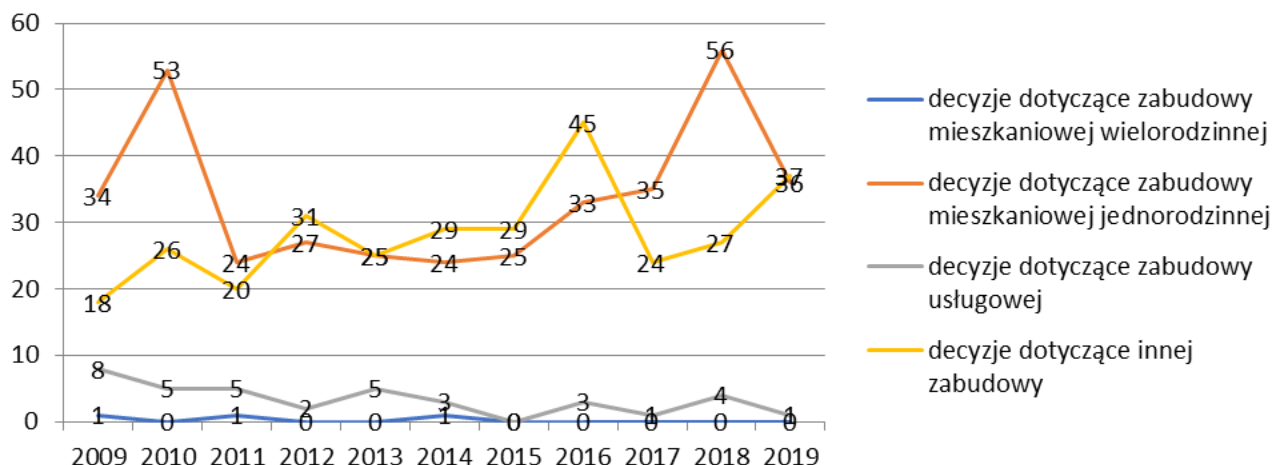
Na wykresie, liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy w gminie Lidzbark Warmiński znacznie wzrosła w 2018 roku, kiedy uzyskała wartość 87. Jednakże w pozostałych latach liczba ta utrzymywała się na stosunkowo równym poziomie i zawierała się w przedziale od 50 do 60 sztuk. W badanym okresie średnia wydanych decyzji o warunkach zabudowy wynosi 66 sztuk. W kwestii decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego najwięcej wydano ich w 2019 roku w liczbie 18 sztuk, natomiast najmniej w 2014 roku w liczbie 6 sztuk, a średnia wydanych decyzji w analizowanych latach wynosi średnio 12 sztuk rocznie.

Jak wynika z wykresu najwięcej decyzji dotyczących zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wydano w 2018 w liczbie 56 sztuk, natomiast najmniej w 2011 roku i w 2014 roku w liczbie 24 sztuk. W 2009 roku wydano 8 decyzji dotyczących zabudowy usługowej, natomiast w 2015 roku na ten cel nie wydano żadnej decyzji. Zabudowa wielorodzinna na terenie gminy Lidzbark Warmiński jest sporadyczna dlatego też w badanym okresie wydano jedynie 3 decyzji, po jednej w 2009, 2011 i 2014 roku, a po 2014 roku nie wydano żadnej decyzji na budowę zabudowy wielorodzinnej. Decyzje dotyczące innej zabudowy stanowią duży udział w ogólnej liczbie wydawanych decyzji o warunkach zabudowy, i tak w 2016 roku wydano ich 45 a w 2009 roku wydano 18 sztuk.

Ogółem rocznie wydano średnio rocznie 66 decyzji o warunkach zabudowy, z tym że najmniej decyzji wydano w latach 2011, 2013 i 2015 natomiast najwięcej decyzji wydano w latach 2018, 2010 i 2016 bo ponad 80 decyzji rocznie.

Poniżej przedstawiono wydane decyzje w podziale na zabudowę jednorodziną, zagrodową, usługową infrastrukturalną i inwestycje drogowe na niżej zamieszczonym wykresie.

Wykres 6. Ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy z uwzględnieniem rodzaju zabudowy w latach 2009-2019

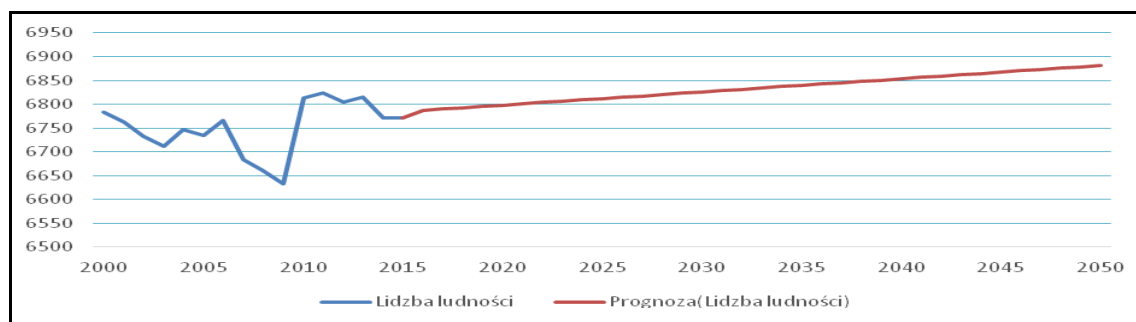

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://stat.gov.pl/> (dostęp: październik 2020).

14.2. Prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego

Przewidywanie kształtowania się w przyszłości zjawisk i procesów demograficznych, ich kierunków oraz tempa rozwoju jak również przemian strukturalnych nazywane jest prognozą demograficzną. Prognoza zawiera przewidywania dotyczące stanu i struktury ludności według podstawowych cech demograficznych i społeczno-ekonomicznych, przyszłego poziomu płodności i umieralności, rozmiarów przemieszczeń terytorialnych ludności, liczby i struktury gospodarstw domowych i rodzin. Poniższy wykres, sporządzony zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, przedstawia to zjawisko w latach 2015 – 2050 w gminie Lidzbark Warmiński. Wstępne zestawienie przedstawiające liczbę ludności w latach 2010 – 2015 ukazuje różnorodność liczby ludności. Szczególnie spadek odnotowano w 2009r., kiedy liczba ludności wyniosła 6 632. Natomiast w 2011 roku liczba ta zwiększyła się do 6 823 osób. Jednakże jak wynika z poniższego wykresu liczba osób w gminie Lidzbark Warmiński do 2015 roku stosunkowo wzrastała, dlatego też przeprowadzona prognoza do 2050 roku zapowiada wzrost liczby ludności.

Wykres 7. Prognoza liczby ludności w gminie Lidzbark Warmiński

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

W celu porównania poniżej przedstawiono prognozowaną liczbę ludności w latach 2015-2050 w powiecie lidzbarskim. Na tym tle gmina Lidzbark Warmiński wypada znacznie korzystniej, gdyż w powiecie lidzbarskim

prognozuje się spadkową tendencję liczby ludności w perspektywie do 2050 roku.

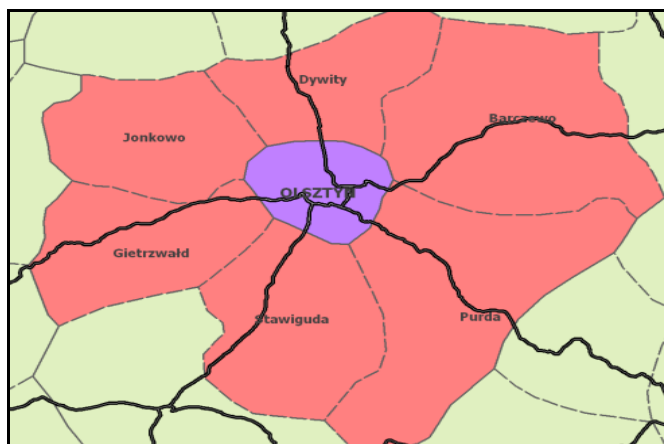
W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjęto następującą hierarchię sieci osadniczej:

- ośrodek wojewódzki Olsztyn,
- ośrodek regionalny Elbląg,
- ośrodek subregionalny Ełk,
- ośrodki lokalne I-rzędu – miasta powiatowe: Iława, Ostróda, Szczytno, Giżycko, Kętrzyn,
- ośrodki lokalne II-rzędu – pozostałe miasta powiatowe: Braniewo, Bartoszyce, Lidzbark Warmiński, Gołdap, Olecko, Pisz, Mrągowo, Nidzica, Działdowo, Nowe Miasto Lubawskie, Węgorzewo,
- ośrodki lokalne III-rzędu – pozostałe miasta: Górowo Iławeckie, Bisztynek, Sępólno, Reszel, Frombork, Pieniężno, Lidzbark, Młynary, Pasłęk, Tolkmicko, Ryn, Lubawa, Kisielice, Susz, Zalewo, Korsze, Orneta, Mikołajki, Barczewo, Biskupiec, Dobrze Miasto, Jeziorany, Olsztynek, Morąg, Miłakowo, Miłomłyn, Ruciane-Nida, Pasym, Biała Piska i Orzysz.

Ponadto przyjęto miejskie obszary funkcjonalne:

- ośrodka wojewódzkiego Olsztyna, obejmujący: – rdzeń – miasto Olsztyn, – strefę zewnętrzną – gminy wiejskie: Dywity, Gietrzwałd, Jonkowo, Purda, Stawiguda oraz miejsko-wiejską Barczewo,
- ośrodka regionalnego Elbląga, obejmujący: – rdzeń – miasto Elbląg – strefę zewnętrzną – gminy wiejskie: Elbląg, Milejewo, miejsko-wiejskie: Tolkmicko i Młynary,
- ośrodka subregionalnego Ełku, obejmujący: – rdzeń – miasto Ełk, – strefę zewnętrzną – gminę wiejską Ełk.

Mapa. Miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego Olsztyn

Źródło: Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko – Mazurskiego

W związku z położeniem gminy wiejskiej Lidzbark Warmiński poza miejskimi obszarami funkcjonalnymi ruch migracyjny jest niewielki. Na terenie gminy wiejskiej Lidzbark Warmiński napływ ludności jest znikomy. Wielu mieszkańców wyjeżdża do większych miast na stałe w poszukiwaniu pracy i dalszego kształcenia. Efektem migracji ludności do bardziej rozwiniętych gmin i miast jest spadek liczby mieszkańców i tym samym ujemne saldo migracji. Jest to obecnie jedna z głównych przyczyn nasilania procesów depopulacyjnych. Projektowanie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową ma na celu wzmocnienie potencjału mieszkaniowego i przeciwdziałanie emigracji.

Wyznaczenie na terenie gminy ochrony uzdrowiskowej A oraz uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla zagospodarowania terenu A wskazuje, że z biegiem czasu powstanie w mieście i gminie dodatkowa zabudowa lecznictwa uzdrowiskowego i związana z nim zabudowa usługowa.

Powstaną tu nowe miejsca pracy, które będą wymagały wysokiej klasy specjalistów, którzy będą musieli (lub chcieli) też tu zamieszkać.

Jednocześnie zmienił się standard zamieszkania, a tym samym zapotrzebowanie na korzystanie z wygod i możliwości technicznych jakie osiągnięto w XXI wieku, czyli powierzchnia zamieszkania, w tym oddzielne pokoje dla każdego domownika, pokój do pracy i dodatkowy pokój do wypoczynku, oddzielne pomieszczenie pomieszczenia sanitarne oraz oddzielne pomieszczenie do obsługi technicznej budynku a także do rekreacji i wypoczynku, tym sposobem powierzchnia zabudowy pod budynek mieszkalny jednorodzinny wzrosła ze 100 m² do 120 – 140 m² a dla zabudowy jednorodzinnej z usługami do 200 -250 m².

Należy wziąć pod uwagę także poprawę warunków mieszkaniowych i zamianę mieszkania w bloku na mieszkanie w domu jednorodzinnym poza miastem, wymianę istniejącej zabudowy mieszkaniowej oraz zmianę zagospodarowania działek, tworzenie się nowych gospodarstw domowych dla dorastających członków rodzin zamieszkujących miejscowość, na działkach wydzielonych z gospodarstwa rolnego lub na nowych działkach. Przewiduje się w miejscowościach rozwojowych na terenach poza granicami miasta (Wielochowo, Pilnik, Markajmy, Długołęka wydzielanie działek z przeznaczeniem na nową zabudowę mieszkaniową jednorodzinną oraz w miejscowościach oddalonych od miasta Lidzbarka Warmińskiego w promieniu do 6 km w miejscowościach Ignalin, Lauda, Bobrownik, Kraszewo, Kłębowo, Medyny. Przyjęto, że do 2050 roku 20% ludności zamieszkałej w gminie zdecyduje się na odtworzenie zabudowy na terenie gminy.

Zauważony w ostatnich latach trend suburbanizacji ciągle ma swoich zwolenników. Poszukiwane są tereny położone w niewielkiej odległości od miasta pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, gdzie w oddaleniu od zgiełku miasta na łonie przyrody człowiek regeneruje siły niezbędne do pokonania trudów następnego dnia. Tereny takie gmina winna mieć przygotowane dla mieszkańców miasta powiatowego takiego jakim jest miasto Lidzbark Warmiński w odległości do 6 km od granic miasta, położonych w już istniejącej sąsiedztwie zabudowy, przy istniejących drogach z łatwym dostępem do miasta oraz dostępem do infrastruktury w tym wody z sieci komunalnej, kanalizacji sanitarnej oraz sieci gazowej i elektroenergetycznej.

Wyprzedzając rozwój miasta i gminy wynikający z uzyskania rangi uzdrowiska oraz stosownego w przyszłości zagospodarowania pod funkcje lecznictwa uzdrowiskowego i realizacji związanej z tym zabudowy, gmina winna w kierunkach zagospodarowania, które przewiduje na okres 30 lat do przodu przygotować tereny, zapewniając tym samym możliwość realizacji założonych celów.

14.3. Możliwości finansowania przez gminę sieci komunikacyjnej oraz infrastruktury technicznej i społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy

Realizacja kierunków zagospodarowania obszaru gminy wymaga zaangażowania znacznych środków finansowych, co może stanowić największą barierę dla samorządu i mieszkańców Gminy. Funkcjonujący w Polsce system finansowania, stanowiący wielopoziomowe i zróżnicowane narzędzie finansowania, ma na celu ułatwić i wpłynąć na realizację wyznaczonych celów rozwojowych. System ten obejmuje finansowanie w formie bezzwrotnej (dotacje) oraz zwrotnej (pożyczki). W jego zakres wchodzi również projekty dotyczące realizacji sieci komunikacyjnej oraz infrastruktury technicznej i społecznej, które mają przyczynić się do osiągania najważniejszych, krajowych i unijnych celów rozwojowych. Wśród celów dotyczących analizowanego zakresu można wyróżnić m.in. ustanowienie i rozwijanie sieci transeuropejskich (TEN) w dziedzinie transportu, energetyki i telekomunikacji, wzrost spójności i konkurencyjności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, wspieranie inteligentnego i zrównoważonego rozwoju.

Przedsięwzięcia infrastrukturalne inicjowane przez samorząd mogą być zatem zasilane zarówno z zasobów finansowych budżetu gminy, które są jednak ograniczone jak i ze źródeł zewnętrznych od prywatnych inwestorów czy publicznych instytucji finansowych. Do najważniejszych z wymienionych źródeł należą:

- źródła wewnętrzne, czyli dochody własne jednostek samorządu terytorialnego i dotacje celowe;
- źródła zewnętrzne, takie jak źródła finansowania regionalnego (pochodzące z różnego rodzaju wojewódzkich funduszy), źródła finansowania krajowego (fundusze pod postacią programów operacyjnych), fundusze unijne (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego).

Ograniczenia w swobodzie inwestowania infrastruktury z zasobów własnych, wzrastająca konkurencja wśród jednostek samorządowych, intensywne procesy demograficzne, wzrastające wymagania użytkowników, nieustanny postęp technologiczny wymuszają na władzach poszukiwanie alternatywnych sposobów urzeczywistniania potrzebnych inwestycji.

Przy poszukiwaniu możliwości realizacji celów infrastrukturalnych niezbędne jest także rozpoznanie w możliwościach zaangażowania obszaru prywatnego. Wśród najczęściej stosowanych form współpracy międzysektorowej wyróżniamy:

- partnerstwo publiczno-prywatne – rodzaj kooperacji podmiotu publicznego z prywatnym przy przedsięwzięciach mających na celu realizację zadań publicznych poprzez wykreowanie, niezbędnego do realizacji zamierzeń zaplecza finansowego, organizacyjnego i technicznego. Za zaangażowanie własnych środków prywatnemu partnerowi zapewnia się możliwość korzystania z inwestycji. Poprzez PPP obie strony zyskują korzyści zarówno w obszarze celów społecznych, jak i komercyjnych danego przedsięwzięcia;
- project finance – instytucja lub zespół instytucji finansowych oraz inwestorzy kapitałowi zapewniają środki na pokrycie nakładów związanych z urzeczywistnianiem przedsięwzięcia pod warunkiem, że zainwestowany kapitał zostanie zwrócony z nadwyżek płynących z eksploatacji inwestycji.
- fundusz venture capital – JST mogą z niego korzystać gdy stworzą spółkę o charakterze użyteczności publicznej. Jest to więc finansowanie z zewnątrz z zamiarem osiągnięcia długo i krótkoterminowych zysków z przyrostu wartości kapitału. Istota inwestycji venture capital dotyczy zasilania kapitałem przedsiębiorstwa we wczesnej fazie jego rozwoju poprzez objęcie jego akcji lub udziałów. Inwestor finansujący z tytułu finansowania w ramach venture capital (fundusz venture capital) zostaje współwłaścicielem spółki.

14.4. Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

Zgodnie z art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych przez jednostkę osadniczą rozumie się wyodrębniony przestrzennie obszar zabudowy mieszkaniowej wraz z obiektami infrastruktury technicznej zamieszkanymi przez ludzi.

14.4.1. Przygotowane tereny pod zabudowę w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Analiza chłonności obszarów przeznaczonych pod zabudowę w planach miejscowych dotyczy terenów położonych poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej. Nie analizowano terenów zwartej zabudowy terenów wsi o wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

Gmina posiada w obrocie prawnym 30 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Plany te uchwalane były w różnym czasie, pierwsze plany pochodzą z roku 1998 i opracowane były w czasie obowiązywania ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 7 lipca 1994 r. następne opracowane po 2003 r. na podstawie ustawy z dn. 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Jedynie

cztery plany dotyczące budowy elektrowni wodnych obejmowały tereny o dużej powierzchni terenów biologicznie czynnej z zakazem zabudowy, jeden plan dotyczył budowy stacji bazowej telefonii komórkowej i jeden zakresie lokalizacji stacji paliw z zapleczem gastronomi, hotelem oraz parkingami samochodowymi, jeden plan dotyczy wydobywania kruszywa, 10 planów dotyczy zabudowy rekreacyjnej i lotniskowej oraz jeden z 2017 r. zagospodarowania strefy uzdrowiskowej „A” pozostałe plany dotyczą w większości zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, usługowo-mieszkaniowej.

Łączna powierzchnia obszaru objętego miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego wynosi 775.94 ha → 7,76 km² co stanowi ok. 2,1 % całej powierzchni gminy.

W ramach dokonanej w studium analizy chłonności obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej wzięto pod uwagę miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wg zamieszczonej tabeli. W części tereny przeznaczone w planach pod zabudowę zostały już zabudowane, z analizy tych terenów przyjęto, że zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna została zrealizowana w 30 % oraz zabudowa lotniskowa w 40 %.

Tabela 22. Chłonność obszarów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

l.p	Miejscowy Plan zagospodarowania przestrzennego <i>uchwała</i>	Powierzchnia oprac. planu (ha)	Przeznaczenie / funkcja									
			ML	RM	MN, MN/U	MW MW/U	U	UZ	US, UR	P/U, P	KD,I	Tereny biolog. czynne
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	12.	13.
1.	Zm. miejsc. pl. ogóln. zagosp. przestrzen. gm. Lidzbark W. zakr. lokal. stacji paliw z zapl. gastron., hotel. oraz parkingami samochod., w obr. geod. Kraszewo na dz. nr. 51. Uch. Nr II/12/98	2,91					2,91					
2.	Zm. miejsc. pl. ogóln. zagosp. przestrzen. gm. Lidzbark W. w obr. Babiak w zakr. lokal. st. bazowej telefonii komórkowej. Uch. Nr III/29/98	0,32									0,32	
3.	Zm. mpzp gm. Lidzbark W. dot. ter. proj. elektrowni wodnej na rz. Łynie w rej. miejsc. Wojdyty z ob. zalew. Uch. Nr VII/61/99	54,9									2,15	54,9
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
4.	Zm. mpzp gm. Lidzbark W. dot. ter. zalewowych rz. Łyny - bud. elektr. wodnej w rej. miejsc. Ardapy w gm. Bartoszyce. Uch. Nr IX/82/99	12,9										12,9

<u>5.</u>	Zm. mpzp Gm. Lidzbark W. dot. ter. projekt. elektrowni wodnej na rz. Łynie w rej. miejsc. Kotowo z obsz. zalewow. Uch. Nr XI/114/99	61,00										
<u>6.</u>	Zm. mpzp gm. Lidzbark W. (część zachodnia, Blanki) – indywid. zabud. rekreacyjna. Uch. Nr XI/115/99	12,9	9,36						2,45			3,54
<u>7.</u>	Zm. mpzp gm. Lidzbark W. (cz. wsch., Blanki) – indywid. zabud. rekreac. i mieszk. Uch. Nr XI/116/99	18,6	9,22									9,38
<u>8.</u>	Zm. mpzp gm. Lidzbark W. (zabud. rekreac., w. Blanki) – ind. zabud. rekreac. i mieszk., urz. sport. i plaża trawiasta. Uch. Nr XI/117/99	12,40	9,38						1,49			1,53
<u>9.</u>	Zm. mpzp gm. Lidzbark W. (na ob. wsi Suryty) – zabud. mieszk. jednorodn., letn. i usług., ter. urz. sport. i plaży. Uch. Nr XI/118/99	17,6	12,62						1,00		1,00	2,98
<u>10.</u>	Zm. mpzp gm. Lidzbark W. (Wielochowo cz. wsch.) – ter. zabud. mieszk. jednorodzin. Uch. Nr XI/119/99	4,82			4,82							
<u>11.</u>	Zm. mpzp gm. Lidzbark W. (Wielochowo cz. półn.) – zabud. mieszk. jednorodzin. i usług., ter. urz. sport. i plaży. Uch. Nr XI/120/99	6,85	6,35						0,06			0,44
<u>12.</u>	Zm. mpzp gm. Lidzbark W. (Wielochowo zespół rekreac.) – zab. mieszk.–pensj., rekreac., hotel., ter. sport. – rekreac. z plażą i urz. przyw., parking, i zapl ter. sport. – rekreac. Uch. Nr XI/121/99	8,57	5,47						2,10			5,47
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	12.	13.
<u>13.</u>	Mpzp ter. zabud. mieszk., siedlisk. i rekreac. w Kłębowie. Uch nr XVIII/170/2000	34,4	13,46		8,58							8,66

14.	Mpzp ter. zabud. mieszk., usług. i rekreac. w Jagotach. <i>Uch. nr XIX/188/2000</i>	26	4,43		13,38						0,27	7,38
15.	Mpzp ter. wydobywania kruszywa naturalnego w obrębie Bugi. <i>Uch. nr XXIV/220/01</i>	3,61								3,61		
16.	Mpzp ter. zabud. zagrodowej, mieszk. jednorodzinnej i rekreac. w Blankach i Surytach <i>Uch. nr XXVIII/149/05</i>	11,8		7,27	2,03							0,60
17.	Mpzp w obr. geod. Kłębowo – pola namiot., schroniska młodzież., obsługi kąpieliska i plaży, usług nieuciecz., usług gastron., ter. zabud letnisk. <i>Uch. nr XXXVI/193/06</i>	15,1	3,71				0,26		1,98		0,3	6,81
18.	Mpzp w obr. geodez. Kłębowo - zabud. zagrod., zieleni urządz. i natur., służącej wytworz.kraj.strefy izolac. wzdłuż brzegu jeziora. <i>Uch. nr XXXVII/200/06</i>	5,28		2,12							0,23	2,5
19.	Mpzp cz. wsi Wielochowo, gm. Lidzbark Warmiński. <i>Uch. nr XLV/284/10</i>	31,7		22,0	1,75							7,32
20.	Mpzp cz. wsi Ignalin, gm. Lidzbark Warmiński. <i>Uch. nr XLV/285/10</i>	8,94			6,01							2,93
21.	Mpzp cz. wsi Medyny, gmina Lidzbark Warmiński. <i>Uch. nr XLV/286/10</i>	18,9			11,12						1,44	6,34
22.	Mpzp cz. wsi Runowo, gm. Lidzbark Warmiński. <i>Uch. nr V/24/10</i>	9,31			8,24						0,91	0,16
23.	Mpzp części wsi Lauda, gm. Lidzbark Warmiński. <i>Uch. nr V/25/10</i>	16,7			15,43						1,27	
24.	Mpzp cz. wsi Jagoty, gm. Lidzbark W. <i>Uch. nr V/26/10</i>	36,1			28,66						0,94	6,50
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	12.	13.
25.	Mpzp w obr. Wielochowo, dz. nr 54/13 gm. Lidzbark W. <i>Uch. nr XXVII/232/2013</i>	1,29			1,1							0,18

26.	Mpzp obszarów ochrony uzdrowiskowej „A” w obr. Pilnik, Łabno, Medyny. <i>Uch. nr XXVII/216/2017</i>	85,89						4,50	9,50		8,60	61,56
27.	Zm. mpzp cz. wsi Kłębowo, gm. Lidzbark Warmiński. <i>Uch. nr VIII/57/2019</i>	34,7		4,29	19,01							
28.	Zm. mpzp cz. wsi Suryty, gm. Lidzbark Warmiński. <i>Uch. nr VIII/58/2019</i>	18,45	9,28						4,34		0,02	3,81
29.	Mpzp cz. wsi Markajmy, gmina Lidzbark Warm. <i>Uch. nr IX/68/2019</i>	204			60,75	30,35	4,65				25,63	69,73
	Razem (ha)	775,94	83,28	35,68	176,06	30,35	7,82	4,50	22,92	3,61	43,08	275,62

Łączna powierzchnia obszaru objętego miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego wynosi 775.94 ha → 7,76 km² co stanowi ok. 2,1 % całej powierzchni gminy.

Z powyższej tabeli wynika, że przeznaczono w planach na zabudowę:

- letniskową 83,28 ha brutto, przyjmując min. 500 m² netto na jedną działkę a łącznie z komunikacją 600 m² brutto do maks. 2000 m² netto co daje 2200 brutto. W granicach objętych miejscowymi planami terenów pod zabudowę letniskową wyznaczono ok. 350 działek z tego ok. 60% jest zabudowana;
- zagrodową 35,68 ha brutto, przyjmując 3000 m² netto na jedną działkę z łącznie z komunikacją 3200 m² brutto. W granicach objętych miejscowymi planami terenów pod zabudowę letniskową wyznaczono ok. 110 działek;
- mieszkaniową jednorodzinną i mieszkaniowo – usługową 176.06 ha brutto, Przyjmując minimalną powierzchnie jednej działki - 1000 m² netto (z łącznie z komunikacją 1150 m² brutto) do maksymalnej powierzchni działki - 2000 m² netto (co daje 2200 brutto); średnia powierzchnia brutto jednej działki wynosi 1675 m² - wyznaczono ok.1050 działek;
- mieszkaniową wielorodzinną 30,35 ha brutto. Przyjmując min. 850 m² na jedno mieszkanie łącznie z komunikacją co daje ok. 350 mieszkań;
- usługową 7,82 ha brutto. Przyjmując min. 2000 m² netto na jedną działkę z łącznie z komunikacją 2200 m² brutto wyznaczono ok. 35 działek;
- tereny zabudowy usługowej związanej ze strefą sanatoryjną, lecznictwa uzdrowiskowego i ochrony zdrowia oznaczone w planie symbolem UZ – 4,5 ha;
- tereny zabudowy usług sanatoryjnych i turystyki oznaczone w planie symbolem UT – 9,5 ha.

14.5. Zapotrzebowanie na nową zabudowę

Wartość chłonności terenów przeznaczonych pod zabudowę należy traktować orientacyjnie, biorąc pod uwagę faktyczne zagospodarowanie poszczególnych obszarów.

Dla wyliczenia terenów pod zabudowę perspektywiczną liczoną na 30 lat do przodu czyli do roku 2050 przyjęto następujące założenie:

1) Liczba ludności na terenie gminy do roku 2050 wzrośnie do 7000 osób (tu wzięto pod uwagę ludność miejską, która będzie chciała zamieszkać na terenach wiejskich oraz nową kadrę specjalistyczną dla obsługi usług sanatoryjnych i leczenia uzdrowiskowego).

2) Przyjmuje się procentowy udział projektowanych terenów pod nową zabudowę w podziale na przeznaczenie, biorąc pod uwagę realizację obwodnicy miasta Lidzbarka Warmińskiego:

- 6% stanowić będzie zabudowa usług sanatoryjnych i leczenia uzdrowiskowego,
- 20% stanowić będzie zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna,
- 25% stanowić będzie zabudowa zagrodowa,
- 17% zabudowa rekreacyjno-sportowa
- 15% stanowić będzie zabudowa usługowa,
- 5% usługowo produkcyjna i produkcyjna
- 12% stanowić będzie komunikacja i infrastruktura techniczna.

• Założenia przyjęte do obliczenia powierzchni potrzebnej pod nową zabudowę:

- działka pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną będzie wynosić na terenach ochrony uzdrowiskowej min. 1500 m² i będzie zabudowana budynkiem mieszkalnym o powierzchni 160,0 m²;
- działka pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną na pozostałych terenach będzie wynosić min. 1000 m² i będzie zabudowana budynkiem mieszkalnym o powierzchni 120,0 m²;
- działka pod zabudowę zagrodową będzie wynosić 3000 m² i będzie zabudowana budynkami o powierzchni 900,0 m²;
- działka pod zabudowę usługową będzie wynosić 2000 m² i będzie zabudowana budynkami o powierzchni 500,0 m²;
- działka pod funkcje przemysłu, składów, rzemiosła uciążliwego, ferm hodowlanych baz produkcyjnych rolnictwa będzie wynosić 5000 m² i będzie zabudowana budynkami o powierzchni 800,0 m²;
- działka pod tereny usług turystycznych, sportu i rekreacji będzie wynosić min. 1500 m² i będzie zabudowana budynkami o powierzchni 300,0 m².

Biorąc pod uwagę przyjęte założenia dotyczące powierzchni działek związanych z realizacją poszczególnych funkcji zabudowy, przyjmuje się zapotrzebowanie na rezerwy terenowe. Wg przyjętych kryteriów dla:

- zabudowa usług sanatoryjnych i leczenia uzdrowiskowego 12,60 ha
- zabudowa jednorodzinnej (270) działek x 1560 ok. 42,00 ha
- zabudowa zagrodowej - 52,00 ha
- zabudowa rekreacyjno - sportowa –35,70 ha
- zabudowa usługowa – 31,00 ha,
- zabudowa produkcyjna – 10,50 ha
- komunikacja i infrastruktura techniczna 25,00.

Razem nowych terenów 207 ha z przeznaczeniem pod zabudowę.

Z uwagi na skalę opracowania rysunku studium (Załącznika nr 4) w poszczególnych miejscowościach, gdzie zabudowa zagrodowa przeplata się z zabudową usługową, produkcyjną i mieszkaniową wskazano zabudowę z możliwością realizacji tych funkcji jako zabudowę wielofunkcyjną.

15. WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

Na obszarze gminy występują spadki terenowe przekraczające 12%. W obrębie zboczy doliny niektórych stoków wałów morenowych akumulacyjnych oraz niektórych stokach wysoczyzny morenowej falistej spadki terenowe przekraczają nawet 45 %.

W związku z tak dużymi spadkami zdarza się, że w ich obrębie znajdują się tereny o dużych spadkach narażone na osuwiska. Z uwagi na niewielkie obszarowo tereny, które na rysunku w skali 1:25 000 są mało zauważalne w „Ekofizjografii” opracowanej do obecnego „Studium ...” opisane zostały łącznie z kartami poszczególnego osuwiska.

Orientacyjne zasięgi predysponowane do występowania ruchów masowych oznaczono na rysunkach „Studium ...” Załączniku nr 2 i Załączniku nr 4 do uchwały.

15.1. Morfologia i budowa geologiczna

Województwo warmińsko-mazurskie, powiat lidzbarski, gmina Lidzbark Warmiński pod względem budowy geologicznej znajduje się w zachodniej części Platformy Wschodnioeuropejskiej, obejmującej Europę Wschodnią. Jest to rozległa i tektonicznie stabilna struktura, której prekambryjski trzon nadbudowany jest młodszymi skałami osadowymi. Na całym obszarze województwa, od powierzchni występują utwory czwartorzędowe, spoczywające na podłożu starszym – na utworach miocenu, rzadziej pliocenu i oligocenu. W rejonie całego województwa, a zwłaszcza w północnej części (także rejon powiatu lidzbarskiego i gminy Lidzbark Warmiński) czwartorzęd osiąga największe miąższości w kraju, dochodzące do 300 m. Utwory czwartorzędowe na terenie województwa reprezentowane są przez osady plejstocenu i holocenu. Plejstocen pokrywający obszar całego województwa charakteryzuje się zmiennością pod względem ułożenia i uziarnienia poszczególnych warstw. Taki stan spowodowany został działalnością czterech zlodowaceń, które następując od północy spowodowały pofałdowania, wyciśnięcia i miejscami spiętrzenia starszych utworów czwarto- i trzeciorzędowych. Jedynie powierzchniowe utwory geologiczne są w większości osadami ostatniego zlodowacenia – bałtyckiego. Wśród osadów czwartorzędowych zaznacza się przewaga osadów gliniasto-ilastych nad piaszczystymi; gliny przeważają w północnej części województwa.

Z określonej budowy geologicznej utworów czwartorzędowych wynika występowanie poziomów wodonośnych w strefach:

- ☐ międzymorenowej;
- ☐ czołowo-morenowej;
- ☐ osadów sandrowych;
- ☐ terasów akumulacyjnych.

Gmina Lidzbark Warmiński leży w tej części województwa, gdzie poziomy wodonośne występują w strefach międzymorenowych. Międzymorenowe poziomy wodonośne charakteryzują się obecnością kilku warstw wodonośnych, z których przynajmniej jeden jest zasobny w wodę w stopniu pozwalającym na eksploatację dla potrzeb zaopatrzenia w wodę. W północnych rejonach województwa użytkowy poziom wodonośny występuje przeważnie na głębokości poniżej 80 m, a nawet 150 m – między innymi w rejonie Lidzbarka Warmińskiego. W przypadku korzystnych parametrów, tj. miąższości i wysokiego ciśnienia warstwy wodonośne międzymorenowych stref pozwalają osiągnąć duże wydajności ze studni wierconych – nawet powyżej 100 m³/h. Różnorodne formy terenu, występujące w rejonie gminy Lidzbark Warmiński, mają swe źródło w sposobie powstawania, mianowicie są pochodzenia lodowcowego (pagóry i wzgórza moren czołowych - formy wypukłe) lub zostały wytworzone przez wody płynące (rynny polodowcowe i doliny rzeczne – formy

wklęsłe). Stąd w krajobrazie powiatu lidzbarskiego, obok terenów równinnych, charakterystyczne są dla wysoczyzny morenowej doliny rzeczne, zmienne w swej głębokości i szerokości, o stromych brzegach, z tzw. odcinkami przełomowymi, jak np. Symarska w Lidzbarku Warmińskim.

Pod względem geologiczno-tektonicznym obszar położony jest w obrębie prekambryjskiej Platformy Wschodnioeuropejskiej, zbudowanej ze skał metamorficznych i głębinowych, głównie granitoidów, gnejsów, migmatyków i amfibolitów. Na podłożu prekambryjskim zalegają młodsze skały, kolejno: paleozoiczne, mezozoiczne i kenozoiczne. W kontekście planowania przestrzennego najistotniejsze znaczenie posiada przypowierzchniowa budowa geologiczna. Przypowierzchniowe utwory geologiczne pochodzą z ery kenozoicznej, z okresu czwartorzędu, z epok plejstocenu oraz holocenu. Utwory czwartorzędowe w obrębie gm. Lidzbark Warmiński osiągają jedne z największych miąższości w kraju, dochodzące do 300 m. Utwory epoki holocenu powstały po zaniku lądolodu.

15.2. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej

Przez gminę przepływa rzeka Drwęca Warmińska oraz rzeka Łyna, od rzeki Łyny odchodzi po stronie wschodniej w kierunku południowym rzeka Samsarna, w okresach nadmiernych opadów rzeki te wylewają na tereny sąsiednie, z tego powodu wyznaczony został obszar szczególnego zagrożenia powodzią. Obszar szczególnego zagrożenia powodzią obejmuje najbliższe sąsiedztwo rzeki Drwęcy Warmińskiej, rzeki Łyny oraz rzeki Samsarny. dla tych obszarów w rozumieniu Ustawy Prawo Wodne (t. j. Dz. U. 2020 poz. 310) oraz na podstawie Map Zagrożenia Powodziowego, wyznaczony został obszar szczególnego zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie (raz na 10 lat) oraz obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie (raz na 100 lat). W celu zwiększenia bezpieczeństwa obywateli oraz ograniczenia negatywnych skutków powodzi, zgodnie z zapisami Dyrektywy Powodziowej oraz ustawy Prawo wodne, prowadzone są prace związane z opracowaniem planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy i regionów wodnych. Prace nad planami zostały poprzedzone przygotowaniem wstępnej oceny ryzyka powodziowego oraz map zagrożenia powodziowego (MZIP) i map ryzyka powodziowego (MRP). Celem planów zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację wybranych działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń. Działania te, muszą także prowadzić do obniżania strat powodziowych.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszar, na którym prawdopodobieństwo powodzi jest wysokie oraz na którym prawdopodobieństwo powodzi jest średnie oznaczono na rysunkach „Studium ...” Załączniku nr 2 i Załączniku nr 4 do uchwały.

16. WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH I UDOKUMENTOWANE KOMPLEKSY PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA

16.1. Udokumentowane złoża kopalin

Na terenie gminy złoża kopalin występują w postaci piasków, żwirów, małd rzecznych oraz torfów i namulów, zalegających w obrębie wytopiska polodowcowego, także w formie namulów lub/i torfów w obrębie dolin rzecznych i niektórych zagłębien terenowych.

Tabela 23. Gmina Lidzbark Warmiński – kruszywa naturalne

Lp.	Nr złoża	Miejscowość/ Nazwa złoża	Rodzaj surowca/ typ kopaliny	Organ zatwierdzaj. dokumentacje. / decyzja	Zasoby Pow. złoża [tys.m ³]	Stan zagospodarowania złoża
1.	5201	„Bugi”	Kruszywa naturalne	Marszałek Wojew. Warm. – Mazurski GW.7427.10.2016 z 23.03.2016 Dodatek: Wojewoda Warmińsko – Mazurski OŚR/O.II.7414/15-34/00 z dn. 18 09. 2000	4,170	Złoże rozpoznane wstępnie
2.	8400	„Bugi II”	Kruszywa naturalne	Starosta Lidzbarski RLIOŚ.II.751-1/2000 z dn. 27.07.2000 r.	1,770	Złoże rozpoznane wstępnie
3.	5041	„Ignalin”	Ceramika budowlana	Wojewoda Olsztyński OS.V-8513/10-5/90 z dn. 28 08. 1990	1,780	Złoże rozpoznane szczegółowo
4.	18213	„Kaszuny”	Kruszywa naturalne	Marszałek Wojew. Warm. – Mazurski GW.7427.43.2016 z dn. 11.07.2016	18,538	
5.	3608	„Kochanówka II”	Kruszywa naturalne	Marszałek Wojew. Warm. – Mazurski OŚ.GW.7514-3/09 z dn. 31.03.2009	2,538	Złoże rozpoznane szczegółowo
6.	1487	„Runowo”	Kruszywa naturalne	Minister Ochrony Środowiska KZK/012/W/5073/86 z dn. 29.10.1986	42,364	Złoże rozpoznane wstępnie
7.	3579	„Kochanówka”	Kruszywa naturalne	Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego OŚ-GW.7427.54.2011 z dn. 5.12.2011 r.		złoże skreślone z bilansu
8.	16197	Kochanówka III	Kruszywa naturalne			złoże skreślone z bilansu
9.	14578	„Kochanówka IV”	Kruszywa naturalne	Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego (OŚ-GW.514-15/10) 28 sierpnia 2010 r.	12, 075	złoże zagospodarowane
10.	16093	„Kochanówka V”	Kruszywa naturalne	Starosta Lidzbarski OŚ.6528.3.2012 dnia 12 czerwca 2012 r.	1,755	złoże rozpoznane szczegółowo
11.	16094	„Kochanówka VI”	Kruszywa naturalne	Starosta Lidzbarski (OŚ.6528.4.2012) dnia 12 czerwca 2012 r.	1,999	złoże rozpoznane szczegółowo
12.	15982	„Kierz”	Kruszywa naturalne	Starosta Lidzbarski OŚ-GW.7427.4.2012 z dnia 06 lutego 2012 r.	3,59	złoże rozpoznane szczegółowo

13.	18330	„Kierz I”	Kruszywa naturalne	Starosta Lidzbarski OŚ.6528.1.2016 Dnia 04.10.2016 r.	1, 996	okresowo eksploatowane
14.	19799	„Kierz II”	Kruszywa naturalne	Starosta Lidzbarski OŚ.6528.2.2019 Dnia 02.12.2019 r.	1,990	złoże rozpoznane szczegółowo
15.	17862	„Workiejmy”	Kruszywa naturalne	Starosta Lidzbarski OŚ.6528.1.2015 z dn.30.10.2015 r.	1,97	Złoże rozpoznane
16.	18078	„Workiejmy I”	Kruszywa naturalne	Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego (GW.7427.13.2016) z dn. 22.04.2016 r.	4,16	Złoże zagospodarowane
17.	19870	„Workiejmy II/1”	Kruszywa naturalne	Starosta Lidzbarski OŚ.6528.1.2020 Dnia 06.05.2020 r.	1,951	Złoże rozpoznane
18.	19647	„Workiejmy II”	Kruszywa naturalne	Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego (GW.7427.42.2019) z dn. 21.10.2019 r.	2,149	Złoże rozpoznane
19.		„Lidzbark Warmiński GT-1”	Wody termalne – cieplice - C	Minister Środowiska DGIKGhg-4731-6/6935/7098/12/MJ z dn. 21.02.2012		Złoże rozpoznane
20.		„Rogóż”	Kruszywa naturalne	Marszałek Wojew. Warm. – Mazurski GW.7427.41.2019 z dn. 21.10.2019	4,7462	Złoże rozpoznane

16.2. Zasoby wód podziemnych

Obszar gminy położony jest na Głównym Zbiorniku Wód Podziemnych nr 205 „Subzbiornik Warmia”. Jest to zbiornik pochodzenia trzeciorzędowego (Tr) o łącznej powierzchni 51 000 km², szacunkowych zasobach dyspozycyjnych 60 tys. m³/dobę oraz średniej głębokości ujęć 150-500 m. GZWP nr 205 „Subzbiornik Warmia”, Zbiornik nie posiada opracowanej dokumentacji hydrogeologicznej oraz nie wyznaczono dla niego obszaru ochronnego.

Obszar gminy Lidzbark Warmiński położony jest w regionie, gdzie główne użytkowe piętro wodonośne występuje w utworach czwartorzędowych (plejstoceńskich). Cechą charakterystyczną dla czwartorzędowego piętra wodonośnego jest brak rozdzielających warstw nieprzepuszczalnych oraz częste przewarstwienia utworów spoiwych, napinających zwierciadło wód podziemnych. Piętro czwartorzędowe składa się z kilku poziomów wodonośnych, występujących na różnych głębokościach – przeważnie od kilku-, kilkunastu m do ponad 200 m. Na głębokość zalegania poziomów wodonośnych wpływ wywiera ukształtowanie powierzchni terenu. Poziomy wodonośne najgłębiej występują na obszarze wysoczyznowym i równin morenowych, natomiast najpłycej w dolinach rzecznych.

Pierwsze zwierciadło wód podziemnych występuje przeważnie na głębokościach pomiędzy 1 m a 5 m. Najpłycej (<1m) pierwsze zwierciadło wód podziemnych występuje:

- w obrębie dna doliny Symsarny i terenów zmeliorowanych na zachód od rzeki, oraz w rejonie Kierwińskiej Strugi i towarzyszących jej terenów zmeliorowanych;
- w obrębie doliny Młynówki (południowo-zachodnia część terenu) i w obrębie terenów zmeliorowanych (północno-wschodnia część terenu).

Do kategorii wód podziemnych można zaliczyć również wody geotermalne. Wody geotermalne zalegają w osadach mezozoicznych i paleozoicznych. Najwyższe temperatury posiadają wody zalegające najgłębiej w utworach kambru (1,8 - 1,9 km p.p.t.). Ich temperatura może wynosić do ok. 35-40°C. Są to solanki znacznie zmineralizowane (100 – 200 g/dm³). W obrębie obszaru gminy występuje udokumentowane złożo wód termalnych „Lidzbark Warmiński GT-1”¹:

- 1) otwór GT - 1 został wykonany przy ulicy Olsztyńskiej w Lidzbarku Warmińskim do głębokości 1035 m;
- 2) ujmowana z otworu GT-1 część warstwy wodonośnej znajduje się na głębokości 828,5-966,38 m p.p.t., warstwę wodonośną w utworach jury dolnej tworzą piaskowce kwarcowe średnio- i gruboziarniste o spoiwie ilastym, słabo i bardzo słabo zwięzłe, jasnoszare;
- 3) zasoby eksploatacyjne ujęcia wód termalnych w Lidzbarku Warmińskim w wysokości 120 m³/h przy depresji 7,7 m i temperaturze na wypływie 20,7°C zostały ustalone dokumentacji hydrogeologicznej i zatwierdzone decyzją Ministra Środowiska 21 lutego 2012 r. (DGiKGhg-4731-6/6935/7089/12/MJ);
- 4) powierzchnia obszaru zasobowego wód termalnych wynosi ok. 71 km² oraz obejmuje zasięgiem całe miasto Lidzbark Warmiński i część gminy wiejskiej Lidzbark Warmiński;
- 5) teren i obszar górniczy (będące równoznacznej powierzchni i o tym samym zasięgu) znajdują się w granicach miasta Lidzbark Warmińskim, powierzchnia to 11,54 km²;
- 6) zasoby przemysłowe złoża wynoszą 8383,12 m³/rok, zasoby operatywne złoża wynoszą 300 m³/rok; straty w zasobach złoża wynoszą 1083,12 m³/rok, zasoby nieprzemysłowe wynoszą 1042816,9 m³/rok;
- 7) racjonalna eksploatacja ujęcia powinna odbywać się w sposób płynny, bez gwałtownych zmian wydajności, użytkownik powinien prowadzić bieżące obserwacje parametrów eksploatacyjnych ujęcia, a w szczególności: temperatury eksploatowanej wody, położenia zwierciadła wody w otworze oraz wydajności poboru, nie rzadziej niż jeden raz w ciągu roku należy wykonywać badania chemizmu wód.

16.3. Udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla

Na obszarze gminy nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

16.4. Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych

16.4.1. Obiekty lub obszary, dla których wyznaczono w złożu kopaliny filar ochronny

Zgodnie z opracowanymi projektami zagospodarowania złoża, na obszarach górniczych wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny. Filary ochronne wyznacza się w przypadku wystąpienia na terenach górniczych obiektów budowlanych, dróg, elementów linii elektroenergetycznych (np. słupy elektroenergetyczne). Granice filarów ochronnych powinny być określone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, projektach zagospodarowania złoża lub stosownych decyzjach koncesyjnych. Filar ochronny zabezpiecza tychże elementów przed negatywnym skutkiem eksploatacji górniczej. W projektach zagospodarowania złoża w

¹ Na podstawie: Operat Uzdrowiskowy obszaru ochrony uzdrowiskowej gminy Lidzbark Warmiński, 2014, PUPIKZ HOT dr arch. Tomasz Ołdytowski oraz Decyzja Nr 80 Ministra Zdrowia z 10 września 2014 r znak: MZ-OZU-520-1/WS/14.

odniesieniu do filarów ochronnych określa się takie elementy jak:

- zachowanie bezpieczeństwa powszechnego;
- wymogi dotyczące ochrony środowiska;
- ochrona złożeń i obiektów budowlanych przed zagrożeniem wodnym, pożarami i wybuchami.

Dla eksploatowanych złóż ustanowiono obszar górniczy (OG) i tereny górnicze (TG):

1) Kochanówka IV/1,

2) Kierz Pole A,

3) Kierz Pole B,

4) Kierz I,

5) Workiejmy,

6) Workiejmy I.

Jeżeli w wyniku zamierzonej działalności określonej w koncesji przewiduje się istotne skutki dla środowiska, dla terenu górniczego bądź jego fragmentu można sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, na podstawie przepisów o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;

W procesie eksploatacji kopalni konieczne jest zachowanie powszechnego bezpieczeństwa, spełnienie wymogów dotyczących ochrony środowiska, w tym obiektów budowlanych, racjonalnej gospodarki złożem, określenie ewentualne filarów ochronnych (na etapie decyzji koncesyjnych) dla obszarów lub obiektów wymagających ich ustanowienia. W obszarze górniczym obowiązuje zakaz zabudowy z dopuszczeniem do realizacji obiektów kubaturowych, urządzeń komunikacyjnych oraz urządzeń pomocniczych bezpośrednio związanych z eksploatacją kopalni. Tereny sąsiednie powinny być zabezpieczone pasami ochronnymi. Przekształcenia trwałe będą częściowo mogły zostać zniwelowane poprzez rekultywację terenu, po zakończeniu eksploatacji złoża. Projekty rekultywacji powinny określać jej kierunek i warunki jej przeprowadzenia.

Działalność obiektów produkcyjnych, usługowych i magazynowych na terenie terenów górniczych należy prowadzić przy zastosowaniu rozwiązań organizacyjnych, technicznych lub technologicznych, ograniczających negatywne oddziaływania tych obiektów na otoczenie, a w szczególności na tereny zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej.

Oddziaływania emitowane do otoczenia w wyniku funkcjonowania ww. obiektów nie mogą powodować naruszenia standardów jakości środowiska w granicach terenów objętych ochroną uzdrowiskową, jak również powodować przekroczenia dopuszczalnych stężeń/natężeń czynników uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi.

17. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA GMINY I GOSPODARKA KOMUNALNA

17.1. Komunikacja

17.1.1. Układ drogowy

Układ drogowy stanowią drogi układu krajowego, które zostały opisane w uwarunkowaniach zewnętrznych oraz układu lokalnego do których należą drogi powiatowe i wybrane drogi gminne.

1) Drogi powiatowe obsługujące teren gminy Lidzbark Warmiński:

✓ Nr drogi	Nazwa drogi
✓ 1535 N	Lidzbark Warmiński - Jeziorany
✓ 1356 N	Orneta - Wolnica – Lidzbark Warmiński

- ✓ 1346 N Pieniężno - Lechowo - Babiak
- ✓ 1357 N Górowo Iław. - Babiak - droga nr 527
- ✓ 1547 N Rogóż - Kiwity
- ✓ 1533 N Lidzbark Warmiński -Suryty - Kłębowo
- ✓ 1529 N Dr. kraj. nr 51 - Kochanówka
- ✓ 1946 N Blanki - Kobiela 3+232 11+840 8,608
- ✓ 1416 N Nowosady - Kłębowo 5+828 7+771 1,943
- ✓ 1356 N Orneta - Wolnica – Lidzbark Warmiński
- ✓ 1412 N Runowo - Łaniewo - dr. kraj nr 51
- ✓ 1525 N Kicina - Jagoty - Lidzbark Warmiński
- ✓ 1950 N Wolnica .- Miejska Wola
- ✓ 1418 N Dobre Miasto - Suryty
- ✓ 1523 N Dwórzno - Janikowo - Ignalin
- ✓ 1541 N Kosty - Wajsnory - Rodnowo - Kotowo - Rogóż
- ✓ 1543 N Kotowo - Lidzbark Warmiński
- ✓ 1406 N Lidzbark Warm. - Klajdyty
- ✓ 1946 N Blanki - Kobiela
- ✓ 1356 N Orneta - Wolnica – Lidzbark Warmiński
- ✓ 1412 N Runowo - Łaniewo - dr. kraj. Nr 51
- ✓ 1336 N Babiak - Runowo
- ✓ 1414 N Ignalin - Wielochowo
- ✓ 1545 N Rogóż - Sarnowo
- ✓ 1416 N Nowosady - Kłębowo - Kraszewo
- ✓ 1531 N Suryty - Radostowo

Sieć drogowa na terenie gminy jest dość dobrze rozłożona. Jedynie parametry techniczne dróg oraz rodzaj nawierzchni decydują o przejezdności drogi szczególnie w okresie jesienno – wiosennym.

17.1.2. Powiązania kolejowe

Gminę Lidzbark Warmiński przecina linia kolejowa drugorzędna o relacji Czerwonka –Jeziorany – Lidzbark Warmiński – Sagnity. Przewozy pasażerskie na tej linii są zawieszone.

Wznowienie przewozów kolejowych na linii kolejowej stwarza w przyszłości możliwość zmiany roli transportu kolejowego w przewozach pasażerskich i towarowych.

17.1.3. Szlaki turystyki kołowej, rowerowej, wodnej i pieszej

Przez gminę Lidzbark Warmiński przebiegają trasy rowerowe:

- ✓ Berlin – Pyrzyce – Czaplinek – Bytów – Grudziądz – Iława – Ostróda – Olsztyn – Dobre Miasto – Lidzbark Warmiński – Reszel – Kętrzyn – Radziejewo – Pozezdrze – Giżycko – granica Litwy z odgałęzieniem Lidzbark Warmiński – Bartoszyce – Kaliningrad (trasa „Tysiąca Jezior Północnych”).
- ✓ Green Velo zaczyna się w Elblągu – i biegnie wzdłuż Zalewu Wiślanego przez Frombork do Braniewa, tu zmienia kierunek wzdłuż granicy północnej przez Pieniężno, Lidzbark Warmiński, Bartoszyce, Węgorzewo, Gołdap i Suwałki - tu przyjmuje kierunek wschodni i biegnie wzdłuż granicy przez podlasie, lubelszczyznę do podkarpacia i kończy się w Chotyńcu,
- ✓ Nowe Miasto – Lubawa – Olsztynek – Olsztyn – Biskupiec – Mrągowo – Mikołajki,

- ✓ Warszawa – Nidzica – Olsztynek – Olsztyn z odgałęzieniem Olsztynek – Ostróda – Zalewo – Elbląg oraz Nidzica – Szczytno – Ruciane,
- ✓ Lidzbark Warmiński – Orneta – Braniewo,
- ✓ Lidzbark Warmiński – Biskupiec – Szczytno – Myszyniec (trasa proponowana w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa),
- ✓ Lidzbark Warmiński – Orneta – Pasłęk – Dzierzgoń – Malbork Mrągowo – Święta Lipka.
- ✓ Warmińska Łynostrada dł. 60 km z Olsztyna przez Cerkiewnik, Dobre Miasto, Kunik, Urbanowo, Łaniewo, Lidzbark Warmiński, Jeziorany, Turławki, Wądog do Olsztyna. Piękno całej trasy to możliwość podziwiania malowniczych krajobrazów, które niedostępne są z za szyby samochodu.
- ✓ Wielbark – Szczytno – Biskupiec – Reszel,
- ✓ Olsztyn – Morąg – Orneta,
- ✓ Ruciane – Mrągowo – Kętrzyn,
- ✓ Dąbrówno – Samborowo.
- ✓ Szlak żółty (południowy) - 30 km Kłębowo (ośrodek Świtez) – Kochanówka (7,6 km) – Strykowo (15,4 km) – Jarandowo (23,3 km) – Kłębowo (ośrodek Świtez 30 km),
- ✓ Szlak żółty (północny) – 11,3 km Lidzbark Warmiński – Koniewo (4,4 km) – Wielochowo (7,1 km) – Lidzbark Warmiński (11,30 km),
- ✓ Szlak zielony – 8,5 km Wielochowo – Jagoty (5,4 km) – Wielochowo (8,5 km),
- ✓ Szlak czerwony (zachodni) – 49,7 km Lidzbark Warmiński – Długoleka – Łaniewo (7,1 km) – Kaszuny (19,0 km) – Babiak (23,3 km) – Bugi (26,2 km) – Runowo (29,5 km) – Workiejmy (34 km) – Nowa Wieś Wielka (39,1 km) - Wielochowo (45,3 km) – Lidzbark Warmiński (49,7 km),
- ✓ Szlak czerwony (południowy) – 32,3 km Lidzbark Warmiński – Łabno (3,5 km) – Jarandowo (7,2 km) – Kochanówka (12,1 km) – Suryty (16,6 km) – Blanki (19,8 km) – jez. Symsar (ośrodek Świtez) (23,7 km) – Medyny (29,2 km) – Lidzbark Warmiński (32,2 km),
- ✓ Szlak niebieski – 31 km Lidzbark Warmiński – Koniewo (4,4 km) – Morawa (12,9 km) – Napraty (16,1 km) – Stoczek Klasztorny (20,2 km) – Kierwiny (23,2 km) - Sarnowo (26,8 km) – Lidzbark Warmiński (31 km),
- ✓ Szlak rowerowy nasypem kolejowym Lidzbark Warmiński - Orneta.

17.1.4. Szlaki turystyki wodnej.

Szlak turystyki kajakowej rzeką Łyną i pokonującą na terenie gminy cztery stopnie wodne i rzeką Symsarną przepływającą przez kilka jezior (Ławki, Kok, Blanki, Symsar).

17.2. Infrastruktura techniczna

17.2.1. Zaopatrzenie w wodę

Gmina Lidzbark Warmiński korzysta z kilku ujęć wody podziemnej. Woda podziemna pobierana jest głównie na cele socjalno – bytowe. Pobór wody podziemnej przeznaczonej na potrzeby komunalne przedstawia poniższa tabela (źródło – Urząd Marszałkowski w Olsztynie).

Pobór wody podziemnej na terenie gminy Lidzbark Warmiński prowadzony jest również przez Fundację „Poznaj Swoją Ojczyznę”, Schronisko Młodzieżowe „Świtez” w Kłębowie. Ilość pobranej wody podziemnej przez Fundację i wynosi ok. 7196 m³/r.

Woda podziemna pobrana z ujęć podziemnych posiada znacznie wyższą zawartość soli żelaza i manganu w stosunku do dopuszczalnych norm, stąd wynika konieczność jej uzdatnienia z zastosowaniem technologii odżelaziania i odmanganiania. Pobrana woda, po jej uzdatnieniu, rozprowadzona jest za pomocą sieci wodociągowych do poszczególnych odbiorców. Na terenie gminy Lidzbark Warmiński praktykuje się także utrzymywanie kilku publicznych studni głębinowych, które służą do zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę, tzw. “na wylewkę”.

Woda podziemna uzdatniana jest przez urządzenia wodne, w których jakość wody spełnia normy sanitarne:

- Babiak - wodociąg wiejski,
- Kłębowo - wodociąg wiejski,
- Kraszewo - wodociąg wiejski,
- Łaniewo - wodociąg wiejski,
- Morawa - wodociąg wiejski,
- Redy - wodociąg wiejski,
- Runowo - wodociąg wiejski,
- Blanki - wodociąg wiejski,
- Rogóż - wodociąg wiejski,
- Kłębowo - wodociąg zakładowy MSM „Świtez”.

Niezbędna jest poprawa jakości wody w wodociągach - Kłębowo, Runowo, Redach, Morawie i Babiaku. Ponadnormatywna zawartość żelaza, manganu, mętność jest w wodociągach wiejskich w Blankach oraz pogorszeniu uległa jakość wody w Rogózu i MSM „Świtez” w Kłębowie.

Brak jest źródeł dobrej wody w miejscowościach: Dębiec, Krasny Bór, Łabno, Kłusyty Wielkie, Łaniewo - leśnictwo, Stabunity, Wojdyty.

Długość sieci wodociągowej (czynnej sieci rozdzielczej) na terenie gminy Lidzbark Warmiński na 2019 rok wynosiła 326,7 km. Z instalacji wodociągowej ludność korzystająca 77,4% ogółu ludności w gminie.

17.2.2. Kanalizacja sanitarna

Woda pobrana w celu zaspokojenia potrzeb komunalnych i gospodarczych mieszkańców gminy Lidzbark Warmiński zostaje w znacznym stopniu (stanowiącym różnicę pomiędzy łącznym poborem wody z sieci, a jej bezzwrotnym wykorzystaniem) zamieniona w ścieki. Powstałe ścieki niosą ze sobą duże ładunki substancji powodujących m.in. zanieczyszczanie oraz przyspieszoną eutrofizację wód powierzchniowych. Z tego względu wytwarzane ścieki stanowią element wybitnie niekorzystny dla środowiska gruntowo – wodnego. Aby zminimalizować ich szkodliwy wpływ na środowisko, należy dążyć do jak najlepszego oczyszczenia wytworzonych ścieków, przed ich odprowadzeniem do końcowego odbiornika. Oczyszczanie odprowadzanych ścieków polega na jak największej redukcji wszystkich substancji zawartych w wytworzonych ściekach, przed

ich ostatecznym odprowadzeniem do środowiska. Dotyczy to zarówno substancji organicznych zawartych w odprowadzanych ściekach, jak też tzw. związków biogenych lub inaczej biogenów (w głównej mierze związków azotu i fosforu), które jeżeli występują w nadmiarze w odprowadzanych ściekach, powodują przyspieszoną eutrofizację wód powierzchniowych.

Mając na względzie wybitnie niekorzystny wpływ, jaki odgrywają w środowisku nieoczyszczone lub niedostatecznie oczyszczone ścieki, należy dołożyć wszelkich starań, aby wszystkie wytwarzane ścieki trafiły do oczyszczalni ścieków, gdzie, powinna nastąpić redukcja organicznych i nieorganicznych substancji do poziomu wymaganego przepisami.

Oprócz dwóch ww. oczyszczalni ścieków, na terenie gminy działa oczyszczalnia ścieków administrowana przez Fundację „Poznaj Swoją Ojczyznę”, Schronisko Młodzieżowe „Świtez” w Kłębowie.

Tabela 24. Oczyszczalnie ścieków działające na terenie gminy Lidzbark Warmiński z przedstawionym ładunkiem substancji emitowanych do środowiska wraz z oczyszczonymi ściekami

L.p.	Nazwa oczyszczalni /rodzaj oczyszczalni	Ilość odprowadzonych ścieków oczyszczonych [m ³ /r]	Ładunki substancji wprowadzone do środowiska razem ze ściekami			Uwagi dotyczące oczyszczalni
			BZT ₅ [kg O ₂]	CHZT [kg O ₂]	Zawiesina ogólna [kg]	
1	O.S. Rogóż/ mech-biol.	19931	187,4	2008,4	126,2	Rok bud. 1994.
2	O.S. Kraszewo/ mech-biol.	3672	253,3	714,6	288,9	Rok bud. 2000.
3	O.S. Schroniska „Świtez” Kłębowo	1502	17,0	82,3	51,2	-

Wytworzone ścieki spływają na teren oczyszczalni za pomocą sieci kanalizacji sanitarnych. Konieczność rozbudowy sieci kanalizacyjnych jest konieczna.

Część terenu gminy w tym część obrębu Pilnik, część obrębu Markajmy oraz część obrębu Łabno (obszar objęty strefą ochrony uzdrowiska Lidzbark Warmiński) została objęta aglomeracją Lidzbark Warmiński zgodnie z Uchwałą Nr XXIX/656/17 Sejmiku Województwa Warmińsko – Mazurskiego z dn. 29 sierpnia w sprawie wyznaczenia aglomeracji Lidzbark Warmiński oraz likwidacji dotychczasowej aglomeracji. (Dz. Woj., Warm.-Maz, 2017 poz. 3822).

Długość sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy na 2019 rok wynosiła zaledwie 18,1 km. Ludność korzystająca z instalacji kanalizacyjnej w gminie Lidzbark Warmiński wynosi 8,5%. Część gospodarstw domowych unieszkodliwia ścieki we własnym zakresie poprzez oczyszczalnie biologiczne oraz szamba zlokalizowane na własnej działce z wywozem ścieków na oczyszczalnię.

17.2.3. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Uwarunkowania rozwoju oraz układ przesyłowy scharakteryzowano w uwarunkowaniach zewnętrznych rozwoju gminy. Układ sieci stacji transformatorowych pokazano na dołączonej mapce. Na terenie gminy zlokalizowane są małe elektrownie wodne w miejscowościach: Koniewo, Medyny, Wojdyty, Kotowo. Na obszarze gminy znajdują się czynne elementy infrastruktury technicznej elektroenergetycznej:

- linia napowietrzna 110 kV relacji Mątki – Lidzbark Warmiński (na terenie miejscowości Medyny znajduje się GPZ 110/15);
- lokalne linie 15 kV i 0,4 kV;
- stacje transformatorowe 15/0,4 kV;
- złącza kablowe lub kablowo – pomiarowe.

17.2.4. Zaopatrzenie w gaz, ciepłownictwo

Przez teren gminy Lidzbark Warmiński przebiegają dwa łączące się w Lidzbarku Warmińskim gazociągi wysokiego ciśnienia z Górowa Iławeckiego i Dobrego Miasta – Bartoszyce. Ilości przesyłanego gazu pozwalają na pełną gazyfikację gminy, na przeszkodzie stoi brak stacji redukcyjno-pomiarowych oraz gazociągów średniego ciśnienia. Odległość od gazociągów wysokiego ciśnienia powoduje, że szczególnie niekorzystne warunki posiada zachodnia i południowa część gminy.

Obecnie z sieci gazowej korzysta 0,4 % ludności gminy. Na terenie gminy Lidzbark Warmiński jest 30 669 m czynnej sieci gazowej (przesyłowej i rozdzielczej).

Na terenie gminy nie występują kotłownie ogrzewające większe obszary. Ogrzewanie i ciepła woda otrzymywana jest indywidualnie i z kotłowni lokalnych. Kotłownie wykorzystują paliwa węglowe. Należałoby dążyć do stosowania paliw odnawialnych.

17.2.5. Gospodarka odpadami

Nowelizacja ustawy z 2011 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wprowadziła szereg istotnych zmian do systemu gospodarki odpadami komunalnymi, w tym nałożyła nowe obowiązki na samorządy, podmioty odbierające odpady komunalne oraz na właścicieli nieruchomości. Celem tych zmian była i w dalszym ciągu jest poprawa obecnego stanu gospodarki odpadami komunalnymi i dostosowanie go do standardów Unii Europejskiej. Dla obszaru gminy obowiązuje „Plan gospodarki odpadami dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2016-2022”, przyjęty Uchwałą nr XXIII/523/16 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 grudnia 2016 r.

Rodzaje i ilości wytwarzanych odpadów

Ocena aktualnego stanu gospodarowania odpadami w gm. Lidzbark Warmiński, ze szczególnym uwzględnieniem odpadów komunalnych, oparta jest na bilansie ilości wytwarzanych odpadów, uwzględniającym wskaźniki nagromadzenia odpadów, określone w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami oraz na analizie sposobu ich odbioru, odzysku i unieszkodliwiania w istniejących uwarunkowaniach ekonomicznych i społecznych gminy. Mając na względzie miejsca wytwarzania generalnie odpady powstające w gminie można podzielić na:

- odpady sektora komunalnego;
- odpady sektora gospodarczego.

Właściwości odpadów komunalnych

Miejscem powstawania odpadów komunalnych na terenie gminy są:

- gospodarstwa domowe,
- obiekty użyteczności publicznej – szkoły, urzędy, obiekty handlowe i usługowe, rzemieślnicze, placówki lecznicze,
- obiekty gospodarki komunalnej,
- zakłady i firmy produkcyjne/przemysłowe,
- przychodnie lekarskie i lecznice weterynaryjne,
- fermy hodowli zwierząt/gospodarstwa rolno-produkcyjne.

Ilości odpadów komunalnych, powstające w roku na terenie gminy, oszacowano w oparciu o wskaźniki nagromadzenia odpadów dla terenów miast i wsi, przyjęte w krajowym i wojewódzkim planie gospodarki odpadami.

Tabela 25. Wskaźniki nagromadzenia odpadów komunalnych w kg/Ma, rok (KPGO)

Źródła powstawania odpadów	Przyjęty wskaźnik nagromadzenia odpadów	
	Miasto	Wieś
odpady z gospodarstw domowych	224	116
odpady z obiektów infrastrukturalnych	110	45
odpady wielkogabarytowe	20	15
odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów	40	40
odpady z ogrodów i parków	12	5
odpady z czyszczenia ulic	15	-
odpady niebezpieczne, pochodzące z odpadów domowych	3	2
Razem	424	223

Wytworzone ilości odpadów - zależnie od źródła powstawania, wyliczone w oparciu o wskaźniki nagromadzenia dla terenów o różnej zabudowie - przedstawia poniższa tabela.

Odpady sektora gospodarczego

Odpady powstające w sektorze gospodarczym pochodzą z branż przemysłowych, rolnictwa, rzemiosła i niektórych usług, funkcjonujących na terenie gminy. Odpady tego sektora zgodnie z klasyfikacją odpadów można podzielić na:

- odpady niebezpieczne;
- odpady inne niż niebezpieczne;
- odpady komunalne i podobne do komunalnych, pochodzące z zaplecza administracyjno – socjalnych zakładów, firm; odpady te w ogólnym bilansie zasilają odpady komunalne.

Ilość i skład odpadów sektora gospodarczego zależne są od profilu produkcji danej gałęzi lub od jej rodzaju. Działające na terenie gminy zakłady, firmy i gospodarstwa generują powstawanie różnorodnych odpadów.

Odpady niebezpieczne

Odpady niebezpieczne powstające w sektorze gospodarczym, podobnie jak odpady medyczne, pochodzące z lecznictwa podlegają regulacjom prawnym *Ustawy z 14 grudnia 2012 r. o odpadach z późniejszymi zmianami* (t.j. Dz.U. 2020 poz. 717 i 875) w zakresie odnoszącym się do obowiązków wytwórców i posiadaczy odpadów.

Sposoby unieszkodliwiania odpadów

Na terenie Gminy prowadzona jest selektywna zbiórka surowców wtórnych, wyodrębnianych z odpadów sektora komunalnego. Odpady, powstające w sektorze gospodarczym, gromadzone są odpowiednio do sposobów dalszego z nimi postępowania, określonych zapisami ustawy o odpadach i dotyczącymi obowiązków wytwórcy i posiadacza odpadów w tym zakresie. Odbiór i transport odpadów sektora gospodarczego

wykonywany jest przez wytwórców odpadów lub przez specjalistyczne firmy, posiadające aktualne zezwolenia na prowadzenie takiej działalności. Reasumując – z oceny aktualnego stanu gospodarki odpadami w Gminie wynika, iż:

Dla Regionu Centralnego instalacjami regionalnymi do przetwarzania odpadów komunalnych w Regionie są:

- 1) ZGOK Sp. z o.o. w Olsztynie – instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów w Olsztynie,
- 2) ZGOK Sp. z o.o. Bartoszycach – składowisko odpadów, kwatera III, zlokalizowana w Wysiecie.

Przed laty składowisko odpadów komunalnych znajdowało się w Medynach, w 2008 roku zostało ono zamknięte, a w 2014 r. zakończono jego rekultywację. Na terenie byłego składowiska, na części działki znajdującej się poza byłą kwaterą składowania (działka nr 3/5, obręb Medyny) zrealizowano Stację Przeładunkową wraz z Punktem Dobrowolnego Gromadzenia Odpadów. Stacja Przeładunkowa w m. Medyny, zgodnie z założeniami ma przepustowość maksymalnie 27 000 Mg/rok, w tym 19 000 Mg/rok odpadów zmieszanych oraz 7000 Mg/rok odpadów selektywnej zbiórki. Szacunkowa przepustowość Punktu Dobrowolnego Gromadzenia Odpadów w m. Medyny to 1000 Mg/rok odpadów selektywnie zbieranych (szkło, tworzywa sztuczne, papier i tektura, metale) i odpadów tzw. problemowych, tj. zarówno niebezpiecznych, jak i innych niż niebezpieczne.

Stacja Przeładunkowa wraz z Punktem Dobrowolnego Gromadzenia Odpadów w m. Medyny stanowi jeden z elementów regionalnej gospodarki odpadami komunalnymi obowiązującej w kraju i w poszczególnych województwach, w tym w województwie warmińsko-mazurskim. Funkcjonowanie instalacji w Medynach przysłuży się wdrażaniu regionalnego systemu gospodarki odpadami oraz, w założeniu, przysłuży się jego usprawnieniu.

18. Analiza SWOT

Klasycznym narzędziem, stosowanym od wielu lat w analizie strategicznej, jest zestawienie mocnych i słabych stron analizowanego podmiotu (w tym przypadku gminy) oraz określenie jego szans i zagrożeń rozwojowych. Nazwa SWOT pochodzi z języka angielskiego i oznacza: S – Strengths (silne strony), W – Weaknesses (słabości), O – Opportunities (możliwości), T – Threats (zagrożenia). Przyjęta metoda pozwala na zebranie i uszeregowanie informacji o potencjale rozwojowym gminy oraz o dostrzeganych barierach. Zwraca jednocześnie uwagę na pojawiające się zewnętrzne szanse i zagrożenia.

W ramach analizy SWOT skoncentrowano się na ocenie wewnętrznych zasobów gminy, jej atutów i problemów wynikających z przedstawionych uwarunkowań społecznych, gospodarczych, przyrodniczych, infrastrukturalnych i ekonomicznych.

Do mocnych stron zaliczono:

- 1) wartościowy potencjał ludzki – mieszkańcy, zaangażowani w sprawy gminy i jej rozwoju;
- 2) atrakcyjne warunki krajobrazowo-przyrodnicze sprzyjające rozwojowi różnych form turystyki;
- 3) możliwości zagospodarowania zasobów naturalnych i przestrzeni na cele rekreacyjno-wypoczynkowe;
- 4) projektowana strefa ochrony uzdrowiskowej;
- 5) dobra lokalizacja przy jednym z głównych szlaków komunikacyjnych (przy drodze krajowej nr 57).

Do słabych stron zaliczono:

- 1) brak dużych zakładów pracy;
- 2) niski stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii do lokalnej produkcji ciepła i energii elektrycznej (mikro – i małych OZE).

Do szans zaliczono:

- 1) rozwój infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej dla potrzeb mieszkańców i turystów;

- 2) bardziej efektywna promocja gminy;
- 3) spadek stopy bezrobocia;
- 4) rozwój agroturystyki;
- 5) dostęp do funduszy unijnych;
- 6) rozwój nowoczesnego rolnictwa.

Do zagrożeń zaliczono:

- 1) niedobór środków własnych gminy;
- 2) zagrożenia dla ładu przestrzennego, wynikające z rozwoju zabudowy nienawiązującej do już istniejącej.
- 3) niski przyrost naturalny.

18.1. Synteza uwarunkowań

18.1.1. Czynniki sprzyjające rozwojowi gminy

Czynniki zewnętrzne sprzyjające rozwojowi gminy

Uwarunkowania zewnętrzne wynikające z czynników niezależnych od gminy takich jak: położenie geograficzne, uwarunkowania systemowe oraz uwarunkowania wynikające z koncepcji zagospodarowania kraju na obszarze województwa, powiatu stymulujących rozwój, których wykorzystanie jest podstawą rozwoju gminy.

- 1) Położenie komunikacyjne, na skrzyżowaniu dróg międzynarodowych i wojewódzkich w sąsiedztwie przejścia granicznego z Obwodem Kaliningradzkim;
- 2) Położenie na obrzeżach miasta Lidzbark Warmiński będącego miastem powiatowym z bogatą ofertą usług administracyjnych, szkolnictwa ponadpodstawowego oraz kultury i turystyki;
- 3) Wyznaczenie międzynarodowego szlaku rowerowego dla „polski północno – wschodniej Green Velo” oraz międzyregionalnego szlaku kopernikowskiego;
- 4) Funkcja województwa warmińsko – mazurskiego wspomagająca turystykę regionalną;
- 5) Rozwój strefy podmiejskiej na terenie Gminy poprzez suburbanizację Lidzbarka Warmińskiego;
- 6) Bogate zasoby geologiczne wód termalnych i utworzenie strefy uzdrowiskowej na terenie miasta i gminy;
- 7) Wzrost zapotrzebowania na aktywne formy wypoczynku;
- 8) Pojawienie się możliwości stworzenia w oparciu o funkcję uzdrowiskową usług dla starzejącego się społeczeństwa;
- 9) Możliwość korzystania ze środków pomocowych Unii Europejskiej;

Czynniki wewnętrzne sprzyjające rozwojowi gminy

Uwarunkowania wewnętrzne wynikające z zasobów, zjawisk, mechanizmów i procesów zachodzących na obszarze Gminy Lidzbark Warmiński stymulujących rozwój, których wykorzystanie jest podstawą rozwoju gminy.

- 1) Bogate i czyste środowisko przyrodnicze;
- 2) Bogactwo przyrodniczo krajobrazowe w postaci lasów i jezior;
- 3) Wytyczone szlaki rowerowe powiatowe oraz gminne;
- 4) Zasoby ludzkie wysokiej jakości do wykorzystania;
- 5) Bogactwo kulturowe i etniczne Warmii;

- 6) Rozwoju strefy podmiejskiej na terenie Gminy;
- 7) Dobre gleby oraz sprzyjające warunki do rozwoju rolnictwa oraz utworzenia na terenie gminy przetwórci produktów rolnych i zwierzęcych;
- 8) Czyste środowisko sprzyjające produkcji ekologicznej żywności pochodzenia roślinnego i zwierzęcego.

18.1.2. Czynniki hamujące rozwój gminy

Uwarunkowanie zewnętrzne hamujących rozwój

- 1) Ograniczenie ruchu granicznego z Rosją, w tym ograniczenie handlu międzynarodowego;
- 2) Zły stan dróg powiatowych, utrudniający komunikację samochodową;
- 3) Brak połączeń komunikacji pasażerskiej poprzez zawieszenie linii autobusowych i kolejowych;
- 4) Niski poziom opieki zdrowotnej na terenie Gminy.

Uwarunkowanie wewnętrzne hamujących stymulujące rozwój

- 1) Niewystarczające dochody Gminy - niski % wydatków inwestycyjnych w budżecie Gminy co uniemożliwia wykorzystanie środków z UE;
- 2) Niedostateczny stan infrastruktury techniczno - środowiskowej;
- 3) Zły stan dróg gminnych, utrudniający komunikację samochodową;
- 4) Niski poziom zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie budownictwa komunalnego;
- 5) Ograniczona dostępność infrastruktury rekreacyjno - wypoczynkowej;
- 6) Zbyt mało przygotowanych terenów pod budownictwo inwestycyjne;
- 7) Odpływ wykwalifikowanej kadry - atrakcyjniejsze oferty pracy poza regionem dla wykształconej młodzieży.

Tabela 26. Rejestr obowiązujących planów miejscowych – gmina Lidzbark Warmiński

L.p.	Data uchwały	Nr uchwały	Numer i data Wojewódzkiego Dzienn. Urzędowego	Przedmiot uchwały
1.	1998. 12.04	II/12/98	99.2.5	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Lidzbark Warmiński w zakresie lokalizacji stacji paliw z zapleczem gastronomicznym, hotelowym oraz parkingami samochodowymi, w obrębie geodezyjnym Kraszewo na działce o numerze ewidencyjnym 51.
2.	1998.12.29	III/29/98	99.13.92	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Lidzbark Warmiński w obrębie Babiak w zakresie lokalizacji stacji bazowej telefonii komórkowej.
3.	1999.04.28	VII/61/99	99.22.284	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Lidzbark Warmiński dotyczącej terenu projektowanej elektrowni wodnej na rzece Łynie w rejonie miejscowości Wojdyty z obszarem zalewowym.
4.	1999.09.10	IX/82/99	99.63.1068	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lidzbark Warmiński dotyczącej terenów zalewowych rzeki Łyny związanych z budową elektrowni wodnej w rejonie miejscowości Ardapy w gminie Bartoszyce.
5.	1999. 12.28	XI/114/99	00.9.79	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lidzbark Warmiński dotyczącej terenu projektowanej elektrowni wodnej na rzece Łynie w rejonie miejscowości Kotowo z obszarem zalewowym.
6.	1999. 12.28	XI/115/99	00.13.178	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gm. Lidzbark Warmiński (część zachodnia, Blanki) - indywidualna zabudowa rekreacyjna.
7.	1999. 12.28	XI/116/99	00.13.179	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gm. Lidzbark Warmiński (część wschodnia, Blanki) - indywidualna zabudowa rekreacyjna i mieszkaniowa.
8.	1999. 12.28	XI/117/99	00.13.180	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gm. Lidzbark Warmiński (zabudowa rekreacyjna, wieś Blanki) – indywid. zabudowa rekreacyjna i mieszkaniowa, urządzenia sportowe i plaża trawiasta.

9.	1999. 12.28	XI/118/99	00.13.181	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gm. Lidzbark Warmiński (na obszarze wsi Suryty) - zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, letniskowa i usługowa, tereny urządzeń sportowych i plaży.
10.	1999. 12.28	XI/119/99	00.13.182	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gm. Lidzbark Warmiński (Wielochowo część wschodnia) - tereny indywidualnej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.
11.	1999. 12.28	XI/120/99	00.13.183	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gm. Lidzbark Warmiński (Wielochowo część północna) - zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i usługowa, tereny urządzeń sportowych i plaży.
12.	1999. 12.28	XI/121/99	00.13.184	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gm. Lidzbark Warmiński (Wielochowo zespół rekreacyjny) - zabudowa mieszkalno–pensjonatowa, indywidualna zabudowa rekreacyjna, lokalizacja obiektów hotelowych, tereny sportowo - rekreacyjne z plażą i urządzeniami przywodnymi, lokalizacja parkingów i zaplecza terenów sportowo – rekreacyjnych.
13.	2000. 10.06	XVIII/170/2000	00.73.913	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej, siedliskowej i rekreacyjnej w Kłębowie, gmina Lidzbark Warmiński.
14.	2000. 12.20	XIX/188/2000	01.6.69	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej, usługowej i rekreacyjnej w Jagotach gmina Lidzbark Warmiński.
15.	2001. 07.05	XXIV/220/01	01.64.1064	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu wydobywania kruszywa naturalnego w obrębie Bugi, gmina Lidzbark Warmiński.
16.	2005. 05.24	XXVIII/149/05	05.72.1018	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej jednorodzinnej i rekreacyjnej w Blankach i Surytach gmina Lidzbark Warmiński.
17.	2006. 03.10	XXXVI/193/06	06.62.1146	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Lidzbark Warmiński w obrębie geodezyjnym Kłębowo - tereny pola namiotowego, schroniska młodzieżowego, urządzeń obsługi kąpieliska i plaży, usług nieuciążliwych, usług gastronomicznych, tereny zabudowy letniskowej.

18.	2006. 04.12	XXXVII/200/06	06.103.1662	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Lidzbark Warmiński w obrębie geodezyjnym Kłębowo - wprowadzenie funkcji zabudowy zagrodowej, zieleni urządzonej i naturalnej, służącej wytworzeniu krajobrazowej strefy izolacyjnej wzdłuż brzegu jeziora.
19.	2010.11.10	XLV/284/10	10.214.2904	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Wielochowo, gm. Lidzbark Warmiński.
20.	2010.11.10	XLV/285/10	10.214.2905	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Ignalin, gm. Lidzbark Warmiński.
21.	2011.02.24	XLV/286/10	10.214.2906	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Medyny, gmina Lidzbark Warmiński.
22.	2011.02.24	V/24/11	11.44.741	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Runowo, gm. Lidzbark Warmiński.
23.	2011.02.24	V/25/11	11.44.742	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Lauda, gm. Lidzbark Warmiński.
24.	2011.02.24	V/26/11	11.44.743	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Jagoty, gm. Lidzbark Warmiński.
25.	2013.02.14	XXVII/232/2013	2013.2028	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w obrębie Wielochowo, działka nr 54/13 gm. Lidzbark Warmiński.
26.	2017.10.27	XXVII/216/2017	2017.4280	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszarów ochrony uzdrowiskowej „A” w obr. Pilnik, Łabnowo, Medyny, gm. Lidzbark Warmiński.
27.	2019.07.11	VIII/57/2019	2019.4212	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Kłębowo, gm. Lidzbark Warmiński.
28.	2019.07.11	VIII/58/2019	2019.4213	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Suryty, gm. Lidzbark Warmiński.
29.	2019.08.22	IX/68/2019	2019.4868	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Markajmy, gmina Lidzbark Warm.

Materiały stanowiące podstawę opracowania studium:

- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko – mazurskiego uchwalonego Uchwałą Nr XXXIX/832/18 z dn. 28 sierpnia 2018 r. (Dz. U. Woj., Warm. - Mazursk. poz. 4173);
- Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Lidzbarskiego na lata 2015-2020, Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Lidzbarskiego na lata 2015-2020;
- Projekt: Zagospodarowanie przestrzenne w zakresie turystyki wodnej na rzece Symsarnie i jeziorze Blanki Związek Celowy Gmin Miejskiej i Wiejskiej Lidzbark Warmiński –1995 r.;
- Studium Terenowe przystosowania rz. Symsarny do potrzeb turystyki wodnej Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej;
- Studium dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, obszary zagrożenia powodziowego rzeka Łyna Małopolska Grupa Geodezyjno –Projektowa S.A. w Tarnowie 2004 r.;
- Trasy Rowerowe Województwa Olsztyńskiego /wyciąg/ Biuro Planowania Przestrzennego 1997 r.;
- Uwagi i wnioski do Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego organów opiniujących oraz osób fizycznych;
- Uwagi i wnioski organów opiniujących oraz osób fizycznych do zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego;
- Uwagi i wnioski organów i osób fizycznych do Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego (opracowywanego na podstawie Uchwały nr XIII/341/2019 Rady Gminy Lidzbark Warmiński z dnia 19 grudnia 2019 r.);
- Program ochrony środowiska dla gminy Lidzbark Warmiński na lata 2004 – 2010 z perspektywą na lata 2011 – 2020;
- Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce w/g stanu na 31. XII. 2017 r., Państwowy Instytut Geologiczny;
- Ocena roczna jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim za rok 2013, 2014, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie;
- Operat Uzdrowiskowy obszaru ochrony uzdrowiskowej gminy Lidzbark Warmiński, 2014, PUPIKZ HOT dr arch. Tomasz Ołdytowski;
- Plan gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016-2022, przyjęty Uchwałą Nr XVIII/523/16 z dnia 28 grudnia 2016 roku Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego;
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Lidzbark Warmiński na lata 2014-2017 z perspektywą do 2020 roku, przyjęty Uchwałą Nr II/10/2014 Rady Gminy Lidzbark Warmiński z dnia 19 grudnia 2014 r.;
- Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (przyjęta Uchwałą Nr XXVIII/553/13 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 25 czerwca 2013 r.).
- Raport o stanie gminy Lidzbark Warmiński na rok 2019; Opracowanie Gminy Lidzbark Warmiński;

SPIS MAP

1 MAPA - POŁOŻENIE GMINY LIDZBARK WARMIŃSKI	6
2 MAPA - GRANICE WARMII W LATACH 1461-1772	8
3 MAPA - GMINA LIDZBARK WARMIŃSKI NA TLE PODZIAŁU ADMINISTRACYJNEGO WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO - MAZURSKIEGO	10
4 MAPA - GMINA LIDZBARK WARMIŃSKI NA TLE SIECI OSADNICZEJ REGIONU - HIERARCHIA O ŚRODKÓW OSADNICZYCH	11
5 MAPA - GMINA LIDZBARK WARMIŃSKI NA TLE UWARUNKOWAŃ TRANSPORTOWYCH	12
6 MAPA - PROJEKTOWANE TRASY ROWEROWE W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO - MAZURSKIM	14
7 MAPA – POWIĄZANIA TRANSGRANICZNE	19
8 MAPA - GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA GMIN W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKIM	24
9 MAPA - ZMIANY ZALUDNIENIA MIASTA I OBSZARÓW WIEJSKICH W LATACH 2000 - 2010	26
10 MAPA - UDZIAŁ GRUNTÓW LEŚNYCH W POWIERZCHNIACH NA TLE WOJEWÓDZTWA	32
11 MAPA - OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU W GM. LIDZBARK WARMIŃSKI BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.	
12 MAPA MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO OLSZTYN	92

SPIS TABEL:

1. Tabela 1. Miejscowości w gminie Lidzbark Warmiński
2. Tabela 2. Użytkowanie gruntów w powiecie lidzbarskim oraz gminie Lidzbark Warmiński w 2014r.
3. Tabela 3. Powierzchnia lasów i lesistość w gminie Lidzbark Warmiński oraz powiecie lidzbarskim w 2019r.
4. Tabela 4. Lasy na terenie gminy Lidzbark Warmiński o w latach 2010-2015
5. Tabela 5. Ocena jakości wód rzek przepływających przez gminę Lidzbark Warmiński, badanych w 2002 r.
6. Tabela 6. Podstawowe dane morfometryczne i wyniki oceny czystości jezior gminy Lidzbark Warmiński
7. Tabela 7. Wykaz punktów badawczych sieci monitoringu regionalnego jakości zwykłych wód podziemnych w powiecie (ocena jakości w latach 2001-2002)
8. Tabela 8. Powierzchnia geodezyjna gminy Lidzbark Warmiński według kierunków wykorzystania
9. Tabela 9. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków
10. Tabela 10. Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Lidzbark Warmiński
11. Tabela 11. Aleje przydrożne poddane ochronie konserwatorskiej
12. Tabela 12. Stanowiska archeologiczne na terenie Gminy Lidzbark Warmiński
13. Tabela 13. Wyniki pomiarów emisji prowadzonych przez ambulans WIOŚ na terenie miasta Lidzbark Warm. 2001 r. zestawienie trzydziestominutowych stężeń dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla i amoniaku w powietrzu.
14. Tabela 14. Wyniki pomiarów imisji na terenie miasta Lidzbark Warmiński w styczniu 2001 r. - zestawienie średnich dobowych stężeń dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla i amoniaku w powietrzu (WIOŚ).
15. Tabela 15. Spalanie energetyczne poszczególnych rodzajów paliw na terenie gminy Lidzbark Warmiński w 2002 roku.

16. Tabela 16. Główne rodzaje i źródła zanieczyszczeń pochodzących z rolnictwa oraz ich skutki dla środowiska
17. Tabela 17. Ludność w poszczególnych miejscowościach
18. Tabela 18 . Sekcja według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 w latach 2009-2019
19. Tabela 19. Zasoby i warunki mieszkaniowe w gminie Lidzbark Warmiński w latach 2002 – 2019
20. Tabela 20. Stan prawny gruntów w gminie Lidzbark Warmiński w 2019 r.
21. Tabela 21. Zestawienie danych dotyczących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w gminie Lidzbark Warmiński w latach 2009-2019
22. Tabela 22. Chłonność obszarów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego
23. Tabela 23. Gmina Lidzbark Warmiński – kruszywa naturalne
24. Tabela 24. Oczyszczalnie ścieków działające na terenie gminy Lidzbark Warmiński z przedstawionym ładunkiem substancji emitowanych do środowiska wraz z oczyszczonymi ściekami
25. Tabela 25. Wskaźniki nagromadzenia odpadów komunalnych w kg/Ma, rok (KPGO)
26. Tabela 26. Rejestr obowiązujących planów miejscowych – gmina Lidzbark Warmiński

SPIS WYKRESÓW

1. Wykres 4 . *Kierunki wykorzystania ogólnej powierzchni gminy Lidzbark Warmiński w 2015 r.*
2. Wykres 5. *Podmioty gospodarki narodowej ogółem wpisane do rejestru na 1000 ludności w latach 2005-2019.*
3. Wykres 6. *Podmioty gospodarki narodowej ogółem wg PKD 2007 w 2019r.*
4. Wykres 4. *Struktura ludności wg wieku i płci w gminie Lidzbark Warmiński w 2019 r.*
5. Wykres 5. *Ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2009-2019.*
6. Wykres 6. *Ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy z uwzględnieniem rodzaju zabudowy w latach 2009-2019.*
7. Wykres 7. *Prognoza liczby ludności w gminie Lidzbark Warmiński.*